Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sēfer Tôrat Kōhănîm

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Fîordâ [Fürth], 451-452 [1690/91-1691/1692]

הנתמ תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11660

Visual Library

על אותו שדה חוק למלך בכל שנה הנותן או המוכר נותן אותו
החוק עד זמן השטר השני :

הגה ° (ר"ן פ' כפרה) וכ"ם אם כתב לו תחלה שדה פלם יור
ונתן כך אני שדה ° ס"מ שאומר תנו מנה לפלוני וחזר
ואמר כך אין לו אלא מנה אמת שמואל ולא אמר עוד תנו ° (תרומת
הדשן ומהרי"ל) :

ג ° (סס ברמב"ם ר"י) יש שני שטרות שזמנם ביום אחד והם
כתובין על שדה אחד בין במכר בין במתנ' אם (אין) דרך
אנשי המקום לכתוב שעות הרי הדבר (ג) מסור לדיינים יב
(ד) כל שדעתם נוטה להעמיד שדה זו בידו יעמידו :

הגס ויש אין דנין דין שוד' דדייני רק (ה) בדיין מוחזק
ובקרקע ° (סור פ"ג בסס ר"מ ותורכי פ' מי סביס בסוי) ויש
° (סס בסס ר"י) דאף כמשלמין כל אחין אחד מוחזק בהן :

ד ° (סס ברמב"ם ר"ז) בר"א בשטר שאין בו קניין אלא יג
קנה שדה זו בשטר זה יד שאין אנו יודעים מי הוא
משניהם שהגיע שטרו לידו תחילה מז אבל אם בכל שטר מהם
קניין כל שקדם לו הקניין זכה ויש אומרים וכן אם היו שם
עדים שזה הגיע לידו שטר מתנתו תחלה קנה הראשון :

הגה מי שנתן מתנה לחבירו ופ' אינה מתנה נתן לו כנגן שנתן
לו קרקע או מקום בב"ה אחת או קרקע אחת ולא אמר לו אחרים יש לומרים
דאמרינן אמר מקום או קרקע אחרת נתן לשני והמתנה ראשונה
קיימת ° (ריטב"א) ויש ° (ב"י ס"ס רל"ג בסס רשב"א) דאמרי' ודאי
לא כיון אלא על מקום או קרקע הידוע לו ואחר שאין יודעין מיהו
לו מקום או קרקע אחרת קנה בסני ודוקא מתנת ס"מ מיכול
לא זור כמתנתו אבל כמתנת בריא קנה ראשון מ"מ :

הלכות מתנה

רמא המתנה במה תתקיים וכן המחילה והנותן דבר שאינו מסוים ובו יב סעיפים :

א ° (רשב"ם רפ"ג דוכים) (א) הנותן מתנה לחבירו ב בין קרקע בין מטלטלים אין המקבל
זוכה בה ג אלא כאחר מהדברים שהקונה זוכה בהם וכיון שקנ' באחר מהדברים ההם אפי'
שלא בפני עדים קנה ד אם שניהם מודים אבל בדברים לא זכה המקבל אלא כל אחר יכול
לחזור בו ואם אמר ליתן לחבירו ד מתנה מועטת אם חוזר בו יש בו משום מחוסר אמנה :
° (המגיד משנה סס)

בג"ס ופ"ל סי' רמ"ע ולפ"ל סי' (ב) ר"ד ספיק ה' ראובן שאחר לשמעון בית שלו נתון לך
° (ריב"ם סי' ר"ז) אע"פ שלוי מקבל קנין לקיים דברי של ראובן ה אינו כלום :

ב ° (לשון רמב"ם סס דין ג') (ג) מחל לחבירו חוב שיש לו עליו ו אז נתן לו הפקדון שהיה
מופקר אצלו ה"ז מתנה הניקנית בדברים בלבד :

בג"ס ° (מרדכי פ"ק דשבועות) ויש ז (ד) אפי' היה לו שטר או משכון עליו אפי' בני בוי מחילתו
מחילה

פשר זה שלא יוכל להתברר לאי הקנה תחלה דייניכן בהו שודה דדייני ואם הן לפנינו והשתומין ע"ו חתומי' ע"ו דייניכן ע"פ פרוהן ולתי
שאומרי' שלו הקנה בקנין מחלה לו תחלה יתנכו ע"ם :

רמא ח בין קרקע בין מטלטלי' בשור הוסיף וכתב נ"כ עבדים בדרך שנקנה בו ופשוט הוא : ב אלא כמ' מהדרכי'
שהקונה זוכה בהם והן מבואר' בשור וכדברי המחבר מס' ק"ד והלאה ע"ם גם כאן פרש השור קנת מנהון : ג
אם שניהן מודי' ל' נמר' דלא איכרי שהדי אלא לשקרא (וכ"כ השור בסי' קפ"ט) פי' מתשמש אחת לא יודו זה לזה : ד
מתנה מועטת דאלו כמתנה מרובה לא המקבל מעולם שיתן לו הנותן מתנה מרובה כזו וכמ"ם המחבר בסי' ר"ד ס"ע
בהדי' ס"ע ולא ° כפ"ם דתלה הטעם בהנותן דכמתנה מרובה לא היה דעתו מעולם ליתנו לו ע"ם וכפ"ם בעצמו בח' בסי' רי"ד כמ"ם *
המחב' שם : ה אינו כלום כראה דאף אם ראובן עשה ק"ם לשמעון על הבית וכדרך שקנאו אח"ה אינו כלום לפי
שקנינו של ראובן היה בדבר שאינו שלו וכיון דבמתנה דראובן לאו כלום היא קנינו דלוי נ"כ לא חל כלל דהא לא קנה אלא לקיים דברו של
ראובן ודברו של ראובן לא שלו : ו אז נותן הפקדון שהיה מופקד אצלו פי' שהיה מופקד ביד המקבל ודקדק וכת' בפקדון ל'
בתנאמשום דל' מחילה לא שייך בדבר שהו' כפין ביד המקבל אלא דוקא בשור שייך לו דלהולאה כתנה ואין כפין . וז"ם מור"ם בסנ"ם
אחר זה ז"ל אבל אם הוה לו אבן ביד מכירו ומ"ל מחול לך אינו כלום אלא מ"ל שמחלק שם מור"ם בין מתות לאחר בין
מתות נותן בין הן ביד המקבל בשור דמהנו ל' מחילה ובין הם בידו בתורת פקדון דלא אבני ל' מחילה ואפשר דאורחא דעלתא נקט
דאין דרך להפקיד מתות אלא אמונים בקרקע משא"כ בספר וביותר נראה דכל דבר שהוא בפין בקרקע אפשר מתות אל' דבר שבלבו
אפשר ובמ"ם בר"ם ק"ל בריש ע"ם ז אפי' היה לו שטר או משכון כו' ונרך הנותן לקזיר לשמקבל בשטר
או המשכון אחר שמחל לו חבו :

ם כל

מסור לדייניכן כו' הקונים ספקא בשמואל דס"ל בזה אחר דדייני ומה
שקשה לזה על הרי"ף שפסק כאן בשמואל ובעלמא פסק הר"ם בשטרות דאמר
דס"ל עידי חתימה כחתי וזה מוחר זה לזה כשהוחר בס"ם ע' מ"ם בסח עיין
בנפש"ם מער י"ג שהאריך בזה וכן בהר"ן פ"ם בחגרס וכן בתוס' רשב"ם
ע"ם : ד כל שדעתם כו' ואם אי' רש"י בענין שדה דדייני וב"ב שטור
ע"ם על הטור אלא אי' הר"ת בתלו
ארכון סריין דהרי מסתם מתנה ע"ם
אם הר"ת וכ"מ מהגריו פרק הכותב
בעיין הר"ם שבתב דהר"ן וב"י ס"ל
דעוחר ליקח מוחר בשדה דדייני
אפס"ל כהי"ת לעשר"ב שהוא שנגם
שהרי מנוחר להניח בתום' דאף לפיר'
ר"ת אמור ליקח מוחר אלא מ"ו הר"ן וב"י
ס"ל דהוי כמו מוחר ונוחם קמהרי"ן וכן
הוא לסריא כמו דוסי הרמב"ן ע"ם :
ם בריין מוחתם כו' וכ"כ רפ"ן
וב"ם בזמן הוה פ"ל מיתן נ' וכ"ב
ורו"ק :

רמא ט מתנה מתנה בו' עיין
בתשוב' ר"ם בסן ס"ב
ס"ם י"ג : ב ר"ד ס"ם כו' מסתם
כמו דלעיל סימן ר"ד ס"ם לא נקנה
אמקח מתנת המשכון ס"ם בכוחן מתנ'
ומכיתו למשכון עליו ל"ק ואף על גב
דמשיעור כתב כרין קנין אמאר מני
דף ס' סוף ע"ב דקנה מ"מ התוספות
ורבינו ס"ל ע"ק דקרוסין ומאר כל פעו'
בתנו דלא קנה (ועיין בר"ן פ"מכות
הדייניס ובכ"ו פ"ק דמציעא) וכן
עיקר : ג מחל לחבירו כו' עיין
בתשובת ר"ם ן' מיים ס"ם ס"ו ובתשו'
מהי"ם מ"ם סימן קי"ג וס"ב סימן
ב"ס סימן ל"ו וסי"ד ועיין בתשוב' ר"ם בסן
ס"ג סי' קכ"ב וסי"ל סימן ר"ב : ד
מעילו סים לו מסר כו' וכ"ב בעל העי'
דף כ"ג ס"ב ע"ם ורו"ק דל"ת מחומל
לפיל סימן ס"ו ומהני' פירושלמי דפליגי
בזה ופסק לקומה ולפ"ז הוי ספיקא
דדינא ודו"ק ופירושלמי הוא הוא
הע"ק דנסין דין ד' מחל מסר ל' מנגיס
נר"שנא מה אמר מחל ומרגא אמר לא
מחל עד דמכר ליה מסרא ע"ב עיין
הרשר"ם סימן ר"ם ורע"ם ובתשובת
ר"ם ן' מיים סימן ע"ו :
ם המחומל

א ° (רשב"ם רפ"ג דוכים) (ה) הנותן מתנה לחבירו ו בין קרקע בין מטלטלים אין המקבל
זוכה בה ב אלא כאחר מהדברים שהקונה זוכה בהם וכיון שקנ' באחר מהדברים ההם אפי'
שלא בפני עדים קנה ג אם שניהם מודים אבל בדברים לא זכה המקבל אלא כל אחר יכול
לחזור בו ואם אמר ליתן לחבירו ד מתנה מועטת אם חוזר בו יש בו משום מחוסר אמנה :
° (המגיד משנה סס)

בג"ס ופ"ל סי' רמ"ע ולפ"ל סי' (ב) ר"ד ספיק ה' ראובן שאחר לשמעון בית שלו נתון לך
° (ריב"ם סי' ר"ז) אע"פ שלוי מקבל קנין לקיים דברי של ראובן ה אינו כלום :

ב ° (לשון רמב"ם סס דין ג') (ג) מחל לחבירו חוב שיש לו עליו ו אז נתן לו הפקדון שהיה
מופקר אצלו ה"ז מתנה הניקנית בדברים בלבד :

בג"ס ° (מרדכי פ"ק דשבועות) ויש ז (ד) אפי' היה לו שטר או משכון עליו אפי' בני בוי מחילתו
מחילה

פשר זה שלא יוכל להתברר לאי הקנה תחלה דייניכן בהו שודה דדייני ואם הן לפנינו והשתומין ע"ו חתומי' ע"ו דייניכן ע"פ פרוהן ולתי
שאומרי' שלו הקנה בקנין מחלה לו תחלה יתנכו ע"ם :

רמא ח בין קרקע בין מטלטלי' בשור הוסיף וכתב נ"כ עבדים בדרך שנקנה בו ופשוט הוא : ב אלא כמ' מהדרכי'
שהקונה זוכה בהם והן מבואר' בשור וכדברי המחבר מס' ק"ד והלאה ע"ם גם כאן פרש השור קנת מנהון : ג
אם שניהן מודי' ל' נמר' דלא איכרי שהדי אלא לשקרא (וכ"כ השור בסי' קפ"ט) פי' מתשמש אחת לא יודו זה לזה : ד
מתנה מועטת דאלו כמתנה מרובה לא המקבל מעולם שיתן לו הנותן מתנה מרובה כזו וכמ"ם המחבר בסי' ר"ד ס"ע
בהדי' ס"ע ולא ° כפ"ם דתלה הטעם בהנותן דכמתנה מרובה לא היה דעתו מעולם ליתנו לו ע"ם וכפ"ם בעצמו בח' בסי' רי"ד כמ"ם *
המחב' שם : ה אינו כלום כראה דאף אם ראובן עשה ק"ם לשמעון על הבית וכדרך שקנאו אח"ה אינו כלום לפי
שקנינו של ראובן היה בדבר שאינו שלו וכיון דבמתנה דראובן לאו כלום היא קנינו דלוי נ"כ לא חל כלל דהא לא קנה אלא לקיים דברו של
ראובן ודברו של ראובן לא שלו : ו אז נותן הפקדון שהיה מופקד אצלו פי' שהיה מופקד ביד המקבל ודקדק וכת' בפקדון ל'
בתנאמשום דל' מחילה לא שייך בדבר שהו' כפין ביד המקבל אלא דוקא בשור שייך לו דלהולאה כתנה ואין כפין . וז"ם מור"ם בסנ"ם
אחר זה ז"ל אבל אם הוה לו אבן ביד מכירו ומ"ל מחול לך אינו כלום אלא מ"ל שמחלק שם מור"ם בין מתות לאחר בין
מתות נותן בין הן ביד המקבל בשור דמהנו ל' מחילה ובין הם בידו בתורת פקדון דלא אבני ל' מחילה ואפשר דאורחא דעלתא נקט
דאין דרך להפקיד מתות אלא אמונים בקרקע משא"כ בספר וביותר נראה דכל דבר שהוא בפין בקרקע אפשר מתות אל' דבר שבלבו
אפשר ובמ"ם בר"ם ק"ל בריש ע"ם ז אפי' היה לו שטר או משכון כו' ונרך הנותן לקזיר לשמקבל בשטר
או המשכון אחר שמחל לו חבו :

ם כל

ס כל מקום דמתילה מ"ל קנין אי הקנה לו בפני עדי' פטולי' כו' נם בצריך קנין הוה דיני' סכי כל סתין מכשיטי' ומ"ז וכן כתשובת הרא"ש כתבו הל"מ ומור"ם ס"ב ר"ס קנ"ה אלא לרבות' כת' מ"ל קנין דל"ת כיון דמ"ל קנין בלא וסוא בא לסקנות וסרי ניל' דעתו דלא בפי' לסקנות לו אלא בקנין אלימת' וס"ה דדעתו היה דלא יסיה קנין כ"א בעדי' כשריס קמ"לן וכן הוה מסברי"ק וסכיאו בד"מ ע"ם : ס כל מתילה בטעות יכול לחזור בו כו' וכן הדין בפקדון בטעות ע"ל סימן י"ב וס"ס כ"ה ולעיל סי' ר"ו וכי"ד סי' קס"ס בטסכון סדיבו לסכירו ומומר לו אם לא אסר' לך תוך נ"ם יסיה שלך דכל הפירות שאכל אסר נ"ם צריך לסלם לו ע"ם בדברי הטור וסמסבר : יוד אכל לאסר שנטל מה שנטל כטל כו' כבר נתבאר דלא שייך ל' מתילה וכאן לדקדק כל' הכתיבה אלא בא כאן לדקדק כל' הכתיבה אלא לגמדנו אימת יכול לחזור בו ועיין בתשובת רא"ש הכיאם הב"י שכתב ומסיק בטעם דין זה דאף אם סיה מתילה בטעות הוי מתילה וע"ל דבוונת דוקא במתיל' בטעות כזו שא"ל מתנל' ליטול זכפין שכתב הטו' בס"ם רמ"ו בסנותן כל נכסיו לאכירו בסוכרו שמת בנו ואינך דקפס' סס עת"ם עור סס או ע"ד שכת' הטו' ס"ם קנ"ד סל"ם ז"ל מתילה בטעות כי האי דלא הוה מתילה אכ"ל ד"ס : יא ומ"ם אבל קרקע לא כו' הטעם משו' דלא שייך מוסק בקרקע דבסוקת בעליה עומד' : יב ומ"ם מנה שיש לי בידך תנהו כו' שיינו כשסיו כמעמד שלשתן ונמ"ם בסי' קכ"ו : יג ה"נ ועיין לעיל ר"ס ר"ע ובהרבה כוסבלות כתו' ועיל סי' רכ"ו וטעות הוא דמ"ם סס אינו דומ' לזה דסתם בס"ב בהומר כל אשר בבית זה אני מוכר לך דאינו מכור ה"ם מטוס דנס אינו אינו ידוע דיכול להיות דאינו סס אלא תנן ופס"ר : יד ומ"ם מור"ם ז"ל וסי"ם ס"ב טפי ה"ל לכתוב

מתילה בדברים בטלמא : כ"מ דמתילה אינה צריכה קנין אי הקנה לו לפני עדים פסולים מ"ה מתילתו מתילה ° (מהרי"ק שורש מ') וע"ל ריש סימן קנ"ה ולשון מתילה אינו שייך אלא במטות שקייב לו ° (תשו' הרא"ש כלל כ' סי' ומהרי"ק שורש ל"ד) אבל אם סיה לו אפקן פיד אכירו ואמר ליה מתול לך אינו כלום וע"ל סימן ר"מ סעיף ד' מדין מתילה . אדם שביקש מאכירו שימתול לו שבועה שים לו עליו ואמר יסי כדבריך הוי מתילה ° (מרדכי רפ"ק דסנהדרין וע"ל סי' י"ב סי' ו) אע"פ שלא אמר בפירוש ° כל מתילה בטעות יכול לחזור בו אפילו קנו מינים ° (מרדכי שם ומהרי"ק שורש קי"ג) :

ג ° (רשב"א) (מ) המוחל לחבירו מה שיטול מנכסיו יכול לחזור בו קודם שיטול ' אבל לאחר שנטל מה שנטל נטל ורוקא מטלטלים יא אבל קרקע לא אפי' דר והחזיק בה וכן האומר לחבירו יב מנה שיש לי בידך תנהו לזה קנה ואין אחר מהם יכול לחזור בו כמו שנתבאר סימן קכ"ו :

ד ° (סור ס"ו נסס רמב"ם) (י) י"א שכשם שהמוכר צריך לסיים הממכר כך הנותן כיצר הכות' לחבירו קרקע מנכסי נתונה לך או שכתב לו כל נכסי נתונים לך חוץ ממקצתם הואיל ולא סיים הדבר שנתן לו ואינו ידוע לא קנה כלום ואינו יכול לומר לו תן לי פחות שבנכסיך עד שסיים לו המקום שנתן לו אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלוני הואיל וסיים השדה אף ע"פ שלא סיים החלק נוטל אותו חלק מהפחות שבאותה שדה וי"ח ° (הרא"ש ומור שם וסר"ן פ"ו יומסין) ואומרים שבין במכר בין במתנה יכול להקנות דבר שאינו מסויים יג (ועיל ריש סי' ר"ם יד וסימן ס' סעיף כ' מדין זס) :

ה ° (סור ס"ו) יש מי שאומר שהנותן מתנה לחבירו אינה מתנה אלא אם כן שיהיה ברשות הנותן שתהא ברשות מקבל לעשות בה כל חפצו בר"א שנתנה לו סתם אלא שניכר מתוך מחשבתו שאינו מכוין ליתנה לו שיעשה בה כל חפצו אבל אם מפרש אפילו אם נתנה לו על מנת שלא ליתנה לאחר או שלא למוכר' או שלא להקרישה או אפילו על מנת שלא יעשה בו דבר אלא דבר פלוני סו הוי מתנה לאותו דבר שפירש בלבד :

ו (י) הנותן מתנה על מנת לחחזיר בין מיד כין לזמן קצוב או כל ימי חיי הנותן או כל ימי חיי המקבל הויא מתנה לזמן הקצוב בין קרקע בין במטלטלין ואוכל הפירות עד אותו הזמן והוא שמחזירה לנותן לזמן הקצוב (מ) אבל אם אינה מחזירה נתבטלה המתנה :

הנ"ס ° (רשב"א סי' אלף) (מ) לא קנה לו זמן להקזיר יכול המקבל להקזיר לו כשירצה ואם הוא דבר שצריך לנותן כגון שהוא אתרוג בימי הנע ואמר ע"מ שתקזירו לי הודאי כונתו שיקזירו לו בעוד שצריך לו וצריך להקזיר לו מיד ואם אמר ע"מ שתקזירהו ולא אמר לי סז יכו' להקזי' כשירצה הנודר לחבירו ליתן לו מתנה יז לא מהני אם נותן לו ע"מ להקזיר ° (רשב"א וכ"ל סי' ר"ז מסו' סי' ו) :

ז לפיכך הנותן שור לחבירו ואמר ליה על מנת שתחזירהו והקרישו והחזירו ה"ז קרוש אבל אם אמר ליה על מנת שתחזירהו לי אינו קרוש שלא התנה עליו שיחזיר אלא דבר הראוי לו :

הנ"ס ° (וע"ל סימן ר"ם ס"ו) האומר לחבירו שדה זו נתונה לך על מנת שתתן לי ר' זוז ומת בניו נותנים לו והמתנה קיימת יח אע"נ דהאומר על מנת שתתן לי ולא ליורשיו קאמר מהני הכא דלא כיון רק שיתנו לו והרי נתנו . המתנה עם שבירו לתת לו אפקן פלוני יכול לתת דמי האפקן יט מה שמין כן (י) בתנאי בניטין : ° (רי"ו סי"א פ"ב וכ"ו שם סוס"ו)

ח ° (הר"ן פ"ק דקידושין ומ"ם שם) נתן שור לחבירו על מנת להחזירו בתוך שלשים יום כ ומת בתוך הזמן כא פטור מלשלם :

ס בחומל לחבירו כו' כ"ל דבכא שייך ל' מתילה לפי שבטיטול מה שיבנס בלא רשות יסיה לו תביעה עליו ובעיר מחל ליה התביעה מפ"ב כשיה לו אפקן ביד אכירו ואכירו אינו רוצ' ליטול אלא מדעתו מ"ב אין שייך לומר מחול לך ומה תביעה יש לו עליו שיטול לו ועוד אעפר לומר דבאן מיירי שיטול בכשיס וסנותן שנתו לא ידע מה שיטול הן בממון הן בחה מסלסלים ולכל זס דלא בכסמ"ע (זס מבאתי בכתבי שבתב בימי מורבו) : ו י"א כו' עיין בתשו' ר"י לבית לוי סי' ל"ב : ז סנותן מתנה כו' עיין בתשו' ר"מ ס אלטוק סי' ל"ב : ח אבל אם אינה כו' עיין בא"ס סי' ל"ד ובהרא"ש פרק י"ב ובא"ס סי' ק"מ בתשובת הרא"ש ובספר ס"ר וב"מ בסע"ם וב"ש ור"ק עיין נריב"ש סי' סמ"ו : ס לא קבב לו ז"ן ע"ל סימן קי"ה סי' ז ועיין בא"ס רפ"ב ס"ג ס"ם : י נתבאר בנסין כו' וכ"ל דפאומר ע"מ לסמיר יכול לתת אף דמיה וכ"ע בתשובת הרא"ש הביאו סע"ם סימן כ"מ ועיין בתשובת רא"ן סטון סי' ס"ב שכתוב שהריב"ש מוג' בזס ועיין בהרא"ש ע"לובב סנוכל יא כל

מתילה בדברים בטלמא : כ"מ דמתילה אינה צריכה קנין אי הקנה לו לפני עדים פסולים מ"ה מתילתו מתילה ° (מהרי"ק שורש מ') וע"ל ריש סימן קנ"ה ולשון מתילה אינו שייך אלא במטות שקייב לו ° (תשו' הרא"ש כלל כ' סי' ומהרי"ק שורש ל"ד) אבל אם סיה לו אפקן ביד אכירו ואמר ליה מתול לך אינו כלום וע"ל סימן ר"מ סעיף ד' מדין מתילה . אדם שביקש מאכירו שימתול לו שבועה שים לו עליו ואמר יסי כדבריך הוי מתילה ° (מרדכי רפ"ק דסנהדרין וע"ל סי' י"ב סי' ו) אע"פ שלא אמר בפירוש ° כל מתילה בטעות יכול לחזור בו אפילו קנו מינים ° (מרדכי שם ומהרי"ק שורש קי"ג) :

ג ° (רשב"א) (מ) המוחל לחבירו מה שיטול מנכסיו יכול לחזור בו קודם שיטול ' אבל לאחר שנטל מה שנטל נטל ורוקא מטלטלים יא אבל קרקע לא אפי' דר והחזיק בה וכן האומר לחבירו יב מנה שיש לי בידך תנהו לזה קנה ואין אחר מהם יכול לחזור בו כמו שנתבאר סימן קכ"ו :

ד ° (סור ס"ו נסס רמב"ם) (י) י"א שכשם שהמוכר צריך לסיים הממכר כך הנותן כיצר הכות' לחבירו קרקע מנכסי נתונה לך או שכתב לו כל נכסי נתונים לך חוץ ממקצתם הואיל ולא סיים הדבר שנתן לו ואינו ידוע לא קנה כלום ואינו יכול לומר לו תן לי פחות שבנכסיך עד שסיים לו המקום שנתן לו אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלוני הואיל וסיים השדה אף ע"פ שלא סיים החלק נוטל אותו חלק מהפחות שבאותה שדה וי"ח ° (הרא"ש ומור שם וסר"ן פ"ו יומסין) ואומרים שבין במכר בין במתנה יכול להקנות דבר שאינו מסויים יג (ועיל ריש סי' ר"ם יד וסימן ס' סעיף כ' מדין זס) :

ה ° (סור ס"ו) יש מי שאומר שהנותן מתנה לחבירו אינה מתנה אלא אם כן שיהיה ברשות הנותן שתהא ברשות מקבל לעשות בה כל חפצו בר"א שנתנה לו סתם אלא שניכר מתוך מחשבתו שאינו מכוין ליתנה לו שיעשה בה כל חפצו אבל אם מפרש אפילו אם נתנה לו על מנת שלא ליתנה לאחר או שלא למוכר' או שלא להקרישה או אפילו על מנת שלא יעשה בו דבר אלא דבר פלוני סו הוי מתנה לאותו דבר שפירש בלבד :

ו (י) הנותן מתנה על מנת לחחזיר בין מיד כין לזמן קצוב או כל ימי חיי הנותן או כל ימי חיי המקבל הויא מתנה לזמן הקצוב בין קרקע בין במטלטלין ואוכל הפירות עד אותו הזמן והוא שמחזירה לנותן לזמן הקצוב (מ) אבל אם אינה מחזירה נתבטלה המתנה :

הנ"ס ° (רשב"א סי' אלף) (מ) לא קנה לו זמן להקזיר יכול המקבל להקזיר לו כשירצה ואם הוא דבר שצריך לנותן כגון שהוא אתרוג בימי הנע ואמר ע"מ שתקזירו לי הודאי כונתו שיקזירו לו בעוד שצריך לו וצריך להקזיר לו מיד ואם אמר ע"מ שתקזירהו ולא אמר לי סז יכו' להקזי' כשירצה הנודר לחבירו ליתן לו מתנה יז לא מהני אם נותן לו ע"מ להקזיר ° (רשב"א וכ"ל סי' ר"ז מסו' סי' ו) :

ז לפיכך הנותן שור לחבירו ואמר ליה על מנת שתחזירהו והקרישו והחזירו ה"ז קרוש אבל אם אמר ליה על מנת שתחזירהו לי אינו קרוש שלא התנה עליו שיחזיר אלא דבר הראוי לו :

הנ"ס ° (וע"ל סימן ר"ם ס"ו) האומר לחבירו שדה זו נתונה לך על מנת שתתן לי ר' זוז ומת בניו נותנים לו והמתנה קיימת יח אע"נ דהאומר על מנת שתתן לי ולא ליורשיו קאמר מהני הכא דלא כיון רק שיתנו לו והרי נתנו . המתנה עם שבירו לתת לו אפקן פלוני יכול לתת דמי האפקן יט מה שמין כן (י) בתנאי בניטין : ° (רי"ו סי"א פ"ב וכ"ו שם סוס"ו)

ח ° (הר"ן פ"ק דקידושין ומ"ם שם) נתן שור לחבירו על מנת להחזירו בתוך שלשים יום כ ומת בתוך הזמן כא פטור מלשלם :

ט כל

ולקמן סי' רל"ב בשם בס"ו כתב הטור בשם הרמב"ם שאין אדם מקנה לחבירו דבר שאין לו קנאה ושהוא שולק ע"ז וכפרישה כתבתי דמיון לזה מהאומר בית מביתי אני מוכר לך שנותן לו עליי' שכתב הטור והמחבר בס"ם רי"ד ע"ם : טו הוה מתנה לאותו דבר שבירם דלא נרע מתקני לו כו שלק ומ"ל אני ומלה נסיו כו שותפין דקנה ה"נ הוא של המקבל בדבר זה ושל הנותן בהמותר ופס"ר : טז יכול להקזיר בשירצה פי' אפי' אחר הנע דלא נרע מהכותן ע"מ להקזיר והקדישה והקזיר דשוה מתנה כיון דלא אמר ע"מ שתקזיר לי ונמ"ם הטור והמחבר אחר זה : יז לא מהני אם ניתן לו ע"מ להקזיר נראה דהיינו דוקא בזה דבדר ליתן לאכירו שמשתע שבדר על דעת אכירו מ"ה צריך ליתן לו מתנה נמורה אבל בדר לו בשבע שתה ליתן מתנה יכול ליתן אפי' ע"מ להקזיר ונמ"ם מור"ם ז"ל כי"ד ס"ם רנ"ם והוא מדברי ר' ירושם שביאוהו הב"י שם ומ"ם כאן הוא מדברי ריב"ם ואין לומר דפליגי אהדדי דא"כ לא ה"ל למור"ם לשתוס כי"ד בהרי"ו ונכאן כריב"ם וק"ל : יח אע"נ דהאומר ע"מ שתתן לי כו' ר"ל בשלמא אמרי' כן ונמ"ם בא"ם סוף סי' קמ"נ ונס לעיל בסי' ר"ם ס"ו ולקמן בסי' רמ"ו ס"נ כ"כ הטור והמחבר ומור"ם והוא המגמר' וה"א דנס כאן אמרי' בשתת המקבל דאין היורשין יכולין לקיים התנאי ולקבל המתנה (כיון שאמר שתתן כו') קמ"ל דשאני הכא : (הנ"ה וכב"י בסי' ר"ו מסי"ם בשם רשב"א דהאומר שדה נתונה לך על מנת שתתן לי בכל שנה ס' זהו נותן לו כל ימי חייו מת אינו נותן ליורשיו בשנים שבאים לאחריו אבל כל מה שבתחייב לו מן הסנים שעברו בחייהאב ומת שאב ולא קיבל בחייו נותן הוא לבניו וכ"כ כ"י פ' המוכר את הבית ע"ל ודמ"ם שם הביאו) : יט ומשמ"כ בתנאי בנינין הטע' דשם מסתמ' לנעור' קא מכוון וכאי מינה שפקן דוקא : כ ומת כו' פי' הטור : כא פטו' מלשלם ורשב"ם בפ"ים נוקלין כתב דאפילו בנגיבה ואבודה פטור דאינו עליו אלא שמר מוב קודם ומן פורתו לו וכד"מ הביאו :

כב בין שהתנה הנותן בין שהתנה המקבל כו׳ פ״ל ר״ס ר״ז שקולה הרא״ש כאם המוכר התנה תנאי שהוא לטובת הלוקח דלא מקשה תנאי כ״א שטותי תילי אם לא שם תנה כן בתחלה המכר די״ל דהדעתא דהכי לקחה וכ״ל דס״ב בכה״נ מיירי בין שהתנה הנותן ע״מ שתתן לי כגנדו כך וכך או שהתנה המקבל וא״ל תן לי זה ע״מ שאתן לך או תעשה לך כגנדו כך וכך הו מיירי שהתנה בתחלת המקח די״ל דהדעתא דהכי דוקא נתן לו הנותן המתנה: כג אבל אם אמר ע״מ שלא תעשה כו׳ דלשולם מוקמינן מסתת׳ שבשאר הדבר כתו שהיה מעיקרא מ״ה צריך לסבירא רמיה שבשתנה הדבר ולא קיי׳ התנאי: כד בתבטלה המתנה מעיקר׳ ונשאר׳ ביד אביו לשון הטור אבין לשון הטו׳ דכל האומר על מכת כאומר מעכשיו ואם נתקיים התנאי נתקיים המתנה ואם לא נתקיים התנאי בטלה המתנה ויחזיר פירות שאכל והוא שיהיה התנאי כראוי על פי מה שנתבאר בטור אבן העזר סימן ל״ח:

ט (סס ברמב״ם רין ו׳) (יא) כל הנותן מתנה על תנאי כב בין שהתנה הנותן בין שהתנ׳ המקב׳ והחזיקו המקבל וזכ׳ בה אם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה ואם לא נתקיי׳ התנאי בטלה המתנה ויחזיר פירות שאכל והוא שיהיה התנאי כראוי על פי מה שנתבאר בטור אבן העזר סימן ל״ח:

יב (פר״ן פ׳ מי שמתו וכ״י ס״ו) (יב) האומר לחבירו הריני נותן לך כך וכך על מנת שתעשה דבר פלוני על המקבל להביא ראייה שקיים תנאו כג אבל אם אמר ליה ע״מ שלא תעשה על הנותן להביא ראיה שביטל תנאו:

יא (סור סי׳ כ״ב בסס תסו׳ הרא״ם) ראובן נתן מסונו לשני בניו וריבה לזה ומיעט לזה והטיל תנאי ע״מ שלא יוכל אחר מהם למכור שום רבר עד שיהא לקטן עשרים שנה ועמר הגדול ומכר קודם שיהיו לקטן כ׳ שנה זה שביטל התנאי כד נתבטלה מתנתו מעיקר׳ ונשאר׳ ביד אביו ואחרי מות אבין ירשו הוא ואחיו הקטן ומתנת הקטן קיימת וגם זכה בחצי מתנת אחיו:

יב (סס סעיף י״ד) בר״א כשהיה תנאי זה כדין התנאים הקיימים על הדרך שנתבאר בטור א״ח סימן ל״ח או שכתוב בסוף השטר וקנינן מיניה כחומר כל תנאים וקניינים העשוים כתיקון חכמים שאם לא כן המתנה קיימת והתנאי בטל:

הגה (תשו׳ רמ״ן פי׳ כ״ו) הקול קרקע מסכירו כאחריו׳ כה וכתנה אח״כ לאחד וטרפוה מן המקבל תתנה כי אין הנותן צרי׳ ליתן לו מה שטורף מן המוכ׳ אח״כ הקל׳ לו כל שבנודיו שיש לו על הקרק׳

רמב דין מתנה באונס ומסירת מדעא ומתנה טמירתא ובו י סעיפים

א (א) הנותן מתנה מחמת אונס א שאנסוהו ליתן אינה מתנה ב (ב) ואפי׳ קיבל עליו אחריות נכסים בשטר ואפילו אם אינו מוסר מודעא אי ידעינן באונס אינה מתנה לפיכך המוסר מודעא על המתנה כתבינן ליה אע״ג דלא ידעינן אונסים שהרי אפילו היתה המודע׳ שקר כיון שגילה דעתו שאינו חפץ במתנה ה״ז בטילה:

ב והיכא דידעינן באונסיה ומסר מודעא ובטלה לא מהני הביטול כיון דאונס הוא אפי׳ אי לא מסר מודעא לא הוי מתנה אבל אם מסר מודעא ולא ידעינן באונסיה ואח״כ בטלה מדעתו הוי ביטול כיון שלא הכירו באונסו ג ולכך נהגו לכתוב ביטול מודעא במתנה:

ג (ג) כל מתנה כין של בריא ד בין של שכ״מ ה צריך שתהא גלויה ומפורסמת לא מיבעיא אם אמר לעדים תתחבאו וכתבו אלא אפי׳ אמר סתם כתבו לו אינו כלום אלא א״כ אמר כתבוה בשוקא וחתמוהו בפרהסיא וכיוצא בזה (ל״רמ״ם פ״ם מזכייה דין כ׳) ו לפיכך כל שטר שאין כתוב בו ואמר לבי הנותן שבו בשווקים וברחובות וכתבו לו מתנ׳ גלוי׳ ומפורסמ׳ וכיוצא בענין זה חוששין לו שמא מתנה מסותרת היא ולא זכה המקבל ואפי׳ אי קנו מיניה הגה״ס ז ואפי׳ תפס המקבל והפזיק במתנה מוציאין מידו • מיהו אם הפזיקו אותו כמתנ׳ מעכשיו לא שייך כזה סתר (סור פ״ם בסס פרא״ם) ולכן אם כתב ליה בשטר מתנה לך ופזק כיה מעכשיו הוי ליה כאלו כתב כתבוהו בשוקא כו׳ • ועיין לקמן סימן זה סעיף ז׳:

(רי״ז כ״ם מ״כ ורשב״א סימן תתקכ״ג):

ד אם לא צוה לכתוב בפרהסיא וצוה לחתמו בפרהסיא בשר ואע״פ שלא צוה ליתנו בעירי מסירה בפרהסי׳ כש׳ ואם צו׳ ליתנו בעמ״ס בפרהסי׳ כש׳ אע״פ שלא צו׳ כן על החתים׳: וכן

מתנה מתמת אונסא אינו רצה לומר דוקא אונס גדול דבאמת ויסורין וכיוצא בהן אלא כל דלא ניחא ליה ונותן ודאי מטעם סוס דבר נתנו והוא האונסו ליתן לו ולא בלב שלם וזהו שכתבו ומסקי לפיכך המוסר מודעא כו׳ אע״ג דלא ידעינן באונסי׳ כו׳ דק לכאורה הא לפני זה כתב דבעינן דידעינן באונסי׳ ומאי לפי׳ דכתב וק״ל וכמ״ש האריך בנתיב טעם הרבה אלא לורך ע״ש: כ * ואפי׳ קיבל עליו אחריות נכסים בשטר בטור כתב ז״ל אפי׳ קיבל עליו אחריות אינה מתנ׳ כיון שאנסוהו בכך והתחבר שלא כתב נתן מקום לטעו׳ דודאי אם לא אנסוהו פל קבלת אחריות אנפשי׳ הוה מתנה דבזה ניל׳ דעתו דניח ליה וכמ״ש מור״ם בהגה״ס בסי׳ ר״ה ס״ב וז״ל אם מתנה שכתוב בה אחריות דינו כמכר והוא מדברי ריב״ם שכתוב כן בתשובותיו סי׳ ר״ן ע״ם אבל ק׳ דא״כ לא הטור לכתוב בשם ר׳ יונה ל׳ כיון שאנס וזו לכך אלא הל״ל אם אנסוהו לכך דל׳ כיון משמע דכל האנס על הנתינה מסתמא באנס נ״כ על כתיבת לו אחריות לכן יותר נראה דמ״ש ריב״ם ומור״ם בסי׳ ר״ה דמתנה שכתוב בה אחריו׳ בנכסי׳ דינא כמכר מיירי בשהנותן אומר שבאונס כתבם לו והמקבל עודן שבמכירם בלת לידו ונמר והקנם לו כזוז אלא שכתב לו בל׳ מתנה מסוס דינא דב״מ או מעשם דבתן בעין יפה נותן יותר מתחוכר (וכת״ם בסי׳ רי״ד ור״מ) בזה כתבו שאם הדיין רואה שבכתב בשטר המתנה אחריות בנכסי׳ אחרינן שודאי מכר היה כי אין דרך המתנה לכתוב לבן אחריות וכ״כ הטור בהגה בסימן קנ״ה סעיף פ״ו וכשם שבשם שכ״ד בהדיא כדין זה פ״ם וכאן מיירי שנם המקבל מודה שלא כתורת מכר בא לידו ומ״ם עוד מזה בס״ר: נ ולכך נהגו לכתוב ביטול מודעא במתנה פי׳ ולא אחרינן אחת׳ שמסר מודעא בדי היה אונס ואו לא מהני הביטול: ד כיון שלא שכ״מ דוקא בשכ״מ דהיינו תוך נ ימים הראשונים לחלייתו דינו כבדי לפנין זה אבל אחר נ׳ הראשונים מיקרי נותן מתחת מיתה ודינא אחריו׳ אית ליה וכמ״ש המחבר בסמוך ס״ו וכ״כ הטור לקמן בסי׳ רכ״נ ס״ז ע״ש: ה בריבה שתהיה גלויה ומפורסמת כו׳ כדי שיהא נראה שבין יפה כתבה: ו לפי׳ כל שטר כו׳ בסתוך ס״ה יתבא׳ דהאי דינא אין לדקדק בזה כדיעבד: ז ואפי׳ תפס המקבל והפזיק במתנה בטור מפיק וכתב דהרא״ם ס״ל דאפי׳ הפזיק בהטלטלי׳ מוציאין מידו ועפ״ר: ח אם לא ציוה לכתוב בפרהסיא כו׳ בטור כתב:

מילתא בטעמא והוא דכתיב בסטר לא כ"מ דאף אם מצא טופס סטר בשוק אבל אכתי ע"מ מתנה זו יש לו רשות לכתוב בו שם הנותן והמקבל ומתחתם אלו עדים והוא כשר וכ"כ בסטר לפיל סימן מ"ם בשאר הלוחה ע"ם: ס וכן אם נזה כו' עד ולא נזה על המסירה פי' אבל המסירה: יוד לא חיישינן לו בפרהסיא לפתחא כו' פי' אם לא אמר הנותן בפירש לעדים כתבו בשוקא וכו' אבל אם אל' סת' כתבו וכן פי' כ"י דברי הרא"ש והתו' וכמ"ש בדרים אבל אם כתבתי והוכחתי דאין כוונתן כן ע"ם: יא מנזה מחמת מיתה שייכו אחר נ' ימים לבאלו למשכני ואם תקף אליו הסולי אפי' תוך נ' ימים מיקרי מנזה מחמת מיתה וכמ"ש לקמן בסי' רכ"ו: יב אין מוסמין לה פי' דאין לומר דאין דעתו לתנו לו אלא לעניים לחלקיפו ולא בלב שלם בשעת מיתה ולאי אין כוונתו לחלקיף: יג אפי' היתה הראשונה בתחלה אבל אמר לעדים תתחבאו וכתבו וקיק למה מזר המחבר וכתב זה כיון שהתחיל בו בספיק זה וכתב הראשונה מסותרת או אתם ונם בכר כתב בס"ג דאין מילוק בין אמר לו בפרהסיא לבתחבאו כין אל אתם ולשון הרמב"ם הוא מיושב כי שם ר"פ ה' דזכייה התחיל שם וכתב דבמתנ' מתרת' פסולה ובשביעין מיכתו' בשטר שא"ל כתבו בשוק' דאל"כ יש לחוש שמתנה מתרת' היה (אבל עדיין לא כתב שם שא' א"ל כתבו אתם שנם כן היא פסולה) ומסיק וכתב שם ז"ל הכותב שני מתנות על שדה א' הראשונ' מסותרת והאחרת גלוי ושפרסמת אחרון קנה ואפילו הראשונה אתם ואין בה לא ענין סתירה ולא ענין גילוי אלא אתם האחרון קנה עכ"ל • וז"ל המחבר נמשך כאן בס"מ אחר ל' הרמב"ם ומ"ם סיים וכתב אפי' היה' סראשונה אתם כל' הרמב"ם הראשונה מסותרת דמוסתרת דוקא קאמר: יד ולא אמרי' דהראשונה הוא כמוד עא ל' הטור ולא אמרי' הרי גילה דעתו במתנה הראשונה שאינו אפן בהסכיי' כל שבמתנה שייכ עצמה לא ידעינן שום ריעותא לומר דלא כיתא ליה וזהו שמסיק וכתב עלה מי שהיו הדברים מוכיחים כו' ר"ל דוקא בכהא דהיכא הוכחה נם במתנה השנייה עצמה דלא כיתא ליה הוא דאינו מתנה בגירוש טעם דבר כתנה לאחר וכמו שמסי' וכתב ז"ל והרי קדמה זאת מתנה פי' בגירוש נם זה שקדם ונתנה לאחר וביאור הדברים למה צריך שיהן יחד מבאר והולך בסעיף שאחר זה בא"ם מעשה בא כו' וכן הוא ברמב"ם וכטור ע"ם: טו וכאונם בדבר הוא שהרי כו' דקדק וכתב דהוה כאונס בכך הדמיון ולא אונס נמור וא"ם הוצרך נם למודעא מתנה הראשונה והטעם דלא נחשב לאונס נמור מבואר בטור שכתב ע"ז ז"ל ופי' הר' יוסף הלוי דוה לא מקרי אונס נמור דאונסא דאתה מנשים הוא דהרי אי בעי הוה מצי למיכף ליצריה ולא הוה בשא להביא מעשה ולא מקרי אונס אלא בשבא לו מעלמא שהוא מוכרח לדבר זה וא"ם לא נתבטל מתנה שייכ אלא מכח גילוי דעת דמודעא הראשונה וכבר נתבאר דלא אמרי' דמתנה מסותרת הראשונ' היא מודעא לשנייה אלא דכאן בשבבה כמודעא בגירוש קנת אונס דשנייה:

רמג א זכה המקבל דזכין לאדם שלא בפניו: ב ואם אינו רוצה אינו מקבל כגון שיש בהמתנה עבדים והיה צריך לפרנסן וכתב"ם לקמן בסי' רמ"ה א"כ מהו' דלא כיתא ליה במתנות דכתב ומונא מתנו' יפיה וכמ"ם בסי' רמ"ט ולפיל בסי' קפ"א:

ג לשלוחו של שמעון פי' שבדר המתנה לשמעון ע"י שלוחו אלא בפני שמעון ולאחר דיכול שמעון בעצמו לגוביה מראובן ולא מני ראובן לאמר לא כבל דברים בידי את דשלוחו של אדם כמותו: ד אבל אם א"ל הולך כו' אע"ג דבשלוחה אם פקדון אינו יכול לחזור כו' אף בהולך וכמ"ם בטור והמחבר לפיל ר"ם קכ"ה שאני התם דהמעמן שכתן המשלח ליד השליח הוא מחוייב לתנו להמקבל שבדי היה ביד המשלח בשלוחה אם בפקדון וא"ם בקל יצאה מרשותו דהמשלח ואחרי' דזכה השליח להמקבל ואין המשלח יכול לחזור בו משא"כ במתנה וכמ"ם זה נ"כ שם: ה ואם המקבל אבי כו' אור"ם תיקן דבדי המחבר' כמה שהוסיף בדבריו וכתב ואפילו בשביר כו' וכוונת אור"ם היה לאחדינו שטעות סופר בפל בדברי המחבר וצריכין לפניה בדבריו כמ"ם ואפי' בעביר כו' כי הדין דבנותן מתנה לאבי הוה כבדר וכנד' אין מילוק בין מתנה מועשת לתרוכה ובחיוב נמור ולא משום מחוסרי אמנה (וכ"כ הכ"ב בשם הירושלמי דפ' הזהב) וא"ם צריכין לומר שם"ם הוא בדברי המחבר ומה שמסיק המחבר וכתב אם הוא המתנה מועשת לא קאי אלא לעביר דאין בו

מחוסר

ד מעשה בא' כו' עיין בתשובות ר"א ן' חיים סימן ס"ג דף קל"ב:

רמג ה ואם המקבל אבי כו' עיין בתחרי"ק שורש קל"ב שכתב דלפסר דהזכה דאיכא הרמא דנועא לא אחרי' דבעשה בדר בעני עיין בתשובו' ר"מ אלשוך סי' קכ"ה: ו ואפי' בעביר כו' זה הוספה מדבר המחבר שמתבר עצמו כוונתו כן וכמ"ם בסמ"ע ס' ה' וכן מורה לשון שכתב המחבר כמו שנתבאר ופשיט' דר"ל כמו שנתבאר לפיל סי' ר' ר"ם ונמ' לאו בעני מיירי אלא בשאל לפנין מחוסרי אמנה עיין בתשובות ר"א ן' חיים סי' ל' וק"נ וק"מ ונתשו' מ"ש סי' ק"ר ותשובות רמ"א סי' מ"ז ומ"ש אלא נ' עיין בסנ"ה בסמ"ע ס"ק ו' ובסרי"ק ר"ע טור שנגמ' ל' ומ' ובי"ל סי' רנ"מ:

ז בדשותו

ט (וכן אם נזה על מחתימה שתים בפרהסיא ולא נזה על המסירה): (טור ס"ז)

ה (טור סעיף ס' בשם הרא"ש) יש מי שאומר דהאידנא יזר לא חיישינן לשתמא משום דנהיגי למכתב בכל שטרי מתנות הכי הילכך כשמצוה לכתוב שטר מתנה שתם דעתו שיכתבו כמנהג הסופרים הילכך הוי כאלו אמר כתבו בשוק' והתמוה בפרהסיא (וא"מ לכתחלה טוב לפרש בפרהסיא): (כ"ר פ' חו"מ)

ו (כ"ר שם) ש"מ שצוה ואמ' לא תגלו מתנה זו ולא תודיעו בה ארם אלא לאחר מיתה ה"ז מתנה קיימת שבעת שהקנה אותו שהוא אחר מות הרי אמר גלו אותה מצוה מחמת מיתה אינו צ"ל גלו אות המתנה (רמב"ם פ"ם מזכייה) אלא אע"פ שהיא כתוב' שתם יש אין חוששי' לה שמא מסותר' היא:

ז (ר"ן פרק חו"מ) י"א דמתנה טמירתא אם החזיקו הנותן בנכסי' או שהחזיק הוא בהם בפני הנותן ולא מיחה בו קנה: (וכבר נתבאר ס"ב):

ח (רמב"ם פ"ם) הכותב שתי מתנות על שדה הראשונה מסותרת או שתם והשנית גלויה ומפורסמת אחרון קנה יג אפי' היתה הראשונה שתם (שם ד"ב) יד (ולא אמרינן דהראשונה הוי כמודעא): (טור ס"ם):

ט (שם ג' רמב"ם ר"ב ונמ' בטור) מי שהיו הדברים מוכיחים שאין דעתו ליתן מתנה זו אפילו שנתנה מתנה גלויה ונמצא שנתנה מקודם מתנה מסותר' הרי שתי המתנות בטלו הראשונ' (מפני שהיא מסותרת) (טור שם) ומפני שהדבר מוכיח שאינו רוצה המתנה שנמצא כמו מודעא לה:

יוד (שם בנרמב"ם ר"ה) (ד) מעשה בא' שרצה לישא אשה אמרה לו אינו נושא לך עד שתכתוב לי נכסים שמע בנו הגדול וצוח על שמניחו ריקן אמר לעדים לכו והחכיאו וכתבו לו כל נכסי במתנה ואח"כ כתב לה נכסיו ונשאה ובא מעשה לפני חכמים ואמרו הבן לא קנה והאשה לא קנת' שהרי לא ברצונו כתב לה טו וכאונס ברבר הוא שהרי גילה דעתו במתנה הראשונה אע"פ שהיא בטלה מפני שהיא מסותרת (אבל אי לא היתה מתנה ראשונה הוי המתנה שניה קיימת דלא מקרי אונס נמור): (ר"ן שם ב"י ס"ם ס'):

רמג דין המזכה לחבירו על ידי אחר ורוצה הנותן או המקבל לחזור בו ובו כ"ה סעיפים:

א המזכה לחבירו מתנה ע"י אחר כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע אז שהגיע השטר לידו ב זכה המקבל ואין הנותן יכול לחזור בו ויד המקבל על העליונה אם רוצה מקבל ס ואם אינו רוצה אינו מקבל:

ג (בב"מ דקידושין) ראובן שכדר מתנה ג לשלוחו של שמעון יכול שמעון לגוביה מראובן דשלוחו כמותו:

ב בד"א כשאמר לו זכה בשתנה זו לפלוני ד אבל אם אמר לו הולך לפלוני ק' זה יכול לחזור בו כל זמן שלא הגיע ליד המקבל ה (ו) ואם המקבל עני אינו יכול לחזור בו (לעני' פי' קכ"ה ס"ה) (ג) (ואפי' בעביר יש בו משום מחוסר אמנה) (מרדכי פ"ב הזהב) אם היא מתנה מועטת כמו שנתבאר:

הגה

ד מעשה בא' כו' עיין בתשובות ר"א ן' חיים סימן ס"ג דף קל"ב:

רמג ה ואם המקבל אבי כו' עיין בתחרי"ק שורש קל"ב שכתב דלפסר דהזכה דאיכא הרמא דנועא לא אחרי' דבעשה בדר בעני עיין בתשובו' ר"מ אלשוך סי' קכ"ה: ו ואפי' בעביר כו' זה הוספה מדבר המחבר שמתבר עצמו כוונתו כן וכמ"ם בסמ"ע ס' ה' וכן מורה לשון שכתב המחבר כמו שנתבאר ופשיט' דר"ל כמו שנתבאר לפיל סי' ר' ר"ם ונמ' לאו בעני מיירי אלא בשאל לפנין מחוסרי אמנה עיין בתשובות ר"א ן' חיים סי' ל' וק"נ וק"מ ונתשו' מ"ש סי' ק"ר ותשובות רמ"א סי' מ"ז ומ"ש אלא נ' עיין בסנ"ה בסמ"ע ס"ק ו' ובסרי"ק ר"ע טור שנגמ' ל' ומ' ובי"ל סי' רנ"מ:

ז בדשותו

מסוס כדר מלא מסוס הנעשה בפלמא וא"ס דוקא במתנה מופעלת דמתנה דעתו דהמקבל מיתנו לו אלא אליה מסוס מקוסרי מתנה בקורתו וכמ"ש הטור והמחבר בסי' ר"ד ס"ק ונס כתבו המה ר"ם רמ"א ע"ש ולא כ"כ ס"ם שכתב תמלה דברי מור"ם דבעיר יש בו * מסוס מקוסרי מתנה דלא כן מתנה מופעלת למתנה מרוב' ואם"כ כתב דברי המחבר דבעי א"י לחזור בו אם הוא מתנה מופעלת וכבולו ז"ל כמקומו מונח דפשט בפתיחן דבעי אין מילו כן מתנ' מרוב' לאופעל' ולאולם א"י לחזור ובעיר דיש בו מסוס מקוסרי מתנה בו דוקא מילקו כן מתנה מרוכה לאופעלת וכ"ל וק"ל: ו וא"ם מור"ם כי"ד סי' רכ"ר ר"ל דם כתבאר דין בעי וכ"כ הטור ז והמחבר דין בעי בסי' קכ"ה ס"ם ולא מילק כן מרוכה לאופעלת וא"ם מור"ם (בס"י) ולפיל סי' ר"ו ס"ם הוא ול"ל סי' ר"ד ס"ק כי בס מילק בעיר כן מרוכה לאופעלת וכ"כ לקתן ר"מ"ם וכא"ע ס"ם כ"ה כתב מורם דין בעי ופעיר כוה וכמ"ם ע"ם ס (הנ"ם וכתב כמרדכי סס"ק דכ"כ הא דבעי בעשה נדר סייבו דוקא בעשיה בידו כשנדר אבל לא היה בידו כשנדר לא אל עליו הנדר בכ"ל וא"ל ס"ם רי"ב בכ"ה): ו אא"כ הוא ברשותו אבל אם אינו ברשותו לא ומיהו אפי' דאלעיר דהזוכה זכה לאתקבל בכיתו דהזוכה אלא אם כן ברשותו אבל אם אינו ברשותו לכשיבא לרשותו זכה בשבילו אם לא יחזיר בו הנותן קודם שתבא לרשותו:

ה רין אמר הולך מנה לפלוני ומצא שמת המקבל נתבאר בסימן קכ"ה ס"ח וס"ט:

ו אמר לשנים זכה בשדה זו לפלוני וכתבו שטר עליו והחזיקו בשדה ט יכול הנותן לחזור בו בשטר קר שיגיע ליד בעל המתנה אע"פ שאינו יכול לחזור בסתנה עצמה:

ז אמר להם זכו לו בשדה י על מנת שתכתבו לו את השטר או ע"מ שתתנו לו מאתים זוז אע"פ שהחזיקו בשדה יכול לחזור בו שלא יכתבו לו שטר יא או שלא יתנו לו מאתים זוז ותתבטל גם המתנה ואפילו כתבו לו השטר כל זמן שלא מסרוהו בידו אם מיחה בהם בלמסרו לו בטלה המתנה:

הגה ט (תשו' הרא"ש כלל ל"ד סי' ג') יב וס"ם בשנים שעשו קנין שיטלו זה את זה יג ואמרו ע"מ שיכתבו השטרות ואם"כ בזר סא' קודם כתיבה השטרות יד ומוסיף בכתיב' השטר נתבטל הקנין הואיל ואמרו ע"מ שיכתבו השטרות ועל"ל ר"ם ל"ם סעיף ד':

ח אפילו

ברשותו כו' כתב הכ"מ דסיינו דוקא לדעת הרמ"ם אבל לדעת הרמ"ם בעינן דוקא דיו מתם ולא רשותו וקיין נסי' קכ"ם ס"ק ל"א דהרמ"ם ור"ת לא עליני ע"ש:

ר יסזירו

הגה (בעני) י בי"ד ס"מן רכ"ם סעיף י"ג (ובעיר) לפיל סימן ר"ד ולקמן סימן רמ"ט אסת שמעון שנתנה מתנה בשעת מליס ונתרצה כפלה ט (מרדכי שם) ואם"כ רצה לחזור אם הוא מתנה לעני לא יוכל לחזור בו:

ג רין אם אמר לו תן לו לפלוני נתבאר בסימן קכ"ה:

ד אפילו אם א"ל זכו לפלוני אינו קונה יא אלא א"כ הוא ברשותו אבל אם אינו (ג) ברשותו לא יב ומיהו אפי' אם אינו ברשותו לכשיבא לרשותו זכה בשבילו אם לא יחזיר בו הנותן קודם שתבא לרשותו:

ה רין אמר הולך מנה לפלוני ומצא שמת המקבל נתבאר בסימן קכ"ה ס"ח וס"ט:

ו אמר לשנים זכה בשדה זו לפלוני וכתבו שטר עליו והחזיקו בשדה ט יכול הנותן לחזור בו בשטר קר שיגיע ליד בעל המתנה אע"פ שאינו יכול לחזור בסתנה עצמה:

ז אמר להם זכו לו בשדה י על מנת שתכתבו לו את השטר או ע"מ שתתנו לו מאתים זוז אע"פ שהחזיקו בשדה יכול לחזור בו שלא יכתבו לו שטר יא או שלא יתנו לו מאתים זוז ותתבטל גם המתנה ואפילו כתבו לו השטר כל זמן שלא מסרוהו בידו אם מיחה בהם בלמסרו לו בטלה המתנה:

הגה ט (תשו' הרא"ש כלל ל"ד סי' ג') יב וס"ם בשנים שעשו קנין שיטלו זה את זה יג ואמרו ע"מ שיכתבו השטרות ואם"כ בזר סא' קודם כתיבה השטרות יד ומוסיף בכתיב' השטר נתבטל הקנין הואיל ואמרו ע"מ שיכתבו השטרות ועל"ל ר"ם ל"ם סעיף ד':

ח אפילו

מיד ואינו יכול לחזור בו: ט ומיהו אפי' אם אינו ברשותו אבל הוא ברשות הנותן דאל"כ ס"ל כדבר שלא בא לעולם דלא קנה וכמ"ש הטור והמחבר בסי' רי"ג: ט יכול הנותן לחזור בו בשטר עד שיגיע בו' ור"ל אף שהחזיקו בשבילו המקבל בשדה דשוב אינו יכול הנותן לחזור בכתיבת נוף השדה וכטור מסיק וכתב ז"ל ואע"פי שהקנה לו בשדה ע"י קנין ור"ל אע"פי דק"יל שאם קנין לכתיבה עדות וכמ"ש הטור והמחבר לפיל סי' ל"ם היינו דוקא כל זמן שלא מיחה בשעדים או הרשות כיד בעדי' לכתוב להתנות או להמקבל לחזור בו בשטר על דבר הקנין וא"ל ליטול רשות ע"ז מהמקנה אבל אם חזר המקנה ומיחה בעדים אפי' כבר כתבו השטר מתנה ומחזרו' ליתן להמקבל שטר מתנה דיכול לומר לא ניתן לי דלשטו אלי שטרא ויזיילו ובכסי ובתשובת הרא"ש כל ל"ד דין ג' (וכ"כ הטור בסי' זה בשמו סי' ד' והמחבר בס"י) כת' הטעם דיכול לחזור בכתיבה או בנתינת השטר אף דהקנין היה גם על השטר מתנה דהוה קנין דברים ע"ש ס"ם בביאורו: י ע"מ שתכתבו לי השטר כו' עד ותתבטל גם המתנה כו' הטעם כיון דאמר ע"מ שרי תלוי המתנה בהכתיבה וזולת הכתיבה לא יהיל המתנה וכיון דמסכי מעלתו לפנין השטר מתנות השדה שתלויה בה אמ"כ בסעיף דלפני זה דשם מיירי שלא אמר ע"מ: יא אם שלא יתנו לו ק"ק זוז ותתבטל כו' ול"ל הרא"ם ולא אמרי' בזה דיקיימו הן שתנאי ליתן לו מאתיים זוז (מהלכן דאין בו שוכה לנותן השדה) בע"כ ויתקיים המעשה ולמפרע והטעם מנה דתנאי זה אינו שלא שעומדי מילי בעלמא שהו שוכתו של לוקח ופליה רמיא לאתנויי ולא על המוכר ותנאי כזה לאו תנאי הוא ואין לומר כיון דלאו תנאי הוא א"כ הוה כאלו אינו ולתקיים המעשה דז"ל דוקא לשוכת הלוקח הוא כאלו אינו כיון דלא שתנוהו אינו אבל מה שיש בהתנאי שוכת המוכר במקומו עומד התנאי דהיינו כל שהוו' בהתנאי מבטל המעשה שהרי תלאן זה בזה: יב וס"ם בשנים שעשו קנין כו' שם בתשובת הרא"ם ליתא כן אלא שעשו קנינות ביניהן לתי שיעבור ופל לותן קנסות עשו קנין בע"מ שיכתבו השטרו' וכה"ג דוקא מנינו דאל הקנין שנות בדר שבתתון ותקנם לו ממונו שיהי' מעובד לו מתנו הפך שתמון אם לא יקיים מה שקיבל עליו ויש כו' מילוקי דדין דאמר ע"מ שיכתוב או לא אמר ע"מ אבל קנין על מיוב שיטלו זה"ז גרידא כמ"ש מור"ם כאן לא מלינו דה"ל כקנין דברים • ומ"ה נראה דרנ"ן לכתו' בהתנאים ברים בעד הקנם פלוני ופלוני דאלו ערבי' ליטל זה"ז לא אל הקנין עליו: יג ואמרו ע"מ שיכתבו השטרות כו' דוקא באומר ע"מ שתלה קנין הסידוכין בכתיבת השטרות מ"ם כשאמיתה בכתיבת השטר ויש בידו לאמות ובכ"ל נתבטל ג"כ קנין הסדוכין וכמו שנתבאר בחתנה שדה ע"מ שיכתבו לו השטר אבל בלא אמר ע"מ לא נתבטל קנין הסידוכין ויייב הקנם אל הכוסת וכן מונם שם בתשובת הרא"ם בהדיא ועד"ז נריכין לפרש לשון מור"ם בהגהתו הא"ם פ' כ"ם ד"ל דכתב שם דנוכין הקנסות הסידוכין תשום בטשת ומסיק וכתב ע"ז ז"ל ודוקא אם כבר נכתבו שטרי הקנסות כו' ואף דלשונו דאוק דה"לל ודוק' בשקבל עליו קנם ולא תלהו בע"מ שיכתבו השטרות דהא אם לא תלהו בע"מ אף אם לא נכתבו ומיהה אם"כ מלכתוב נוכה הקנם • אבל אם"כ כוונת ג"כ כן דהא מסיק שם וכתב ז"ל אבל אם קבלו קנין ע"מ לכתוב כו' ומיהה כו' מרי לפנינו דתלה הדבר באומר ע"מ וכרישא ס"ק ודוקא אם נכתבו השטרות אזי אף אם אמר מתלה ע"מ שיכתבו אב"ם ינבו מחתנו הקנם דברי כבר נכתבו משא"כ אם עדיין לא נכתבו ובא לאמות מיהו מ"ם שם דוקא אם נכתבו השטרו' כתיב' ל"ד הוא אלא ר"ל שנכת' ונס נאמר הא כל אלא נאמר יכול לחזור בו וכמ"ש הטור והמחב' כאן בס"ו: יד ומוסיף בכתיבת השטר בתבטל הקני' לפי מ"ם הטור והמחבר לפני זה מוכח דאף אם כבר נכתבו התנאים רק שעדיין לא נאמרו לנדדין ומחה מלמסרן דאין מוסרין וכן מוכח מתשובת הרא"ם שב"כ בהמי דיב' וכמ"ם בסמוך • ועיין בכ"ם שכתב דין זה בשם מור"ם ז"ל ומתר הדין וכת' * ז"ל כ"ל דהכא אפי' בעשה קנין בע"מ לא בטל בתמלתו מתימת התנאים דהא הטעם דאמרינן דבטל הוא ולא אמרינן יקיים התנאי בע"כ והמעשה קיים תשום דעל המקבל היה לו להתנות ולא התנה הוא אלא הנותן מ"ם אמרינן דהוי פעומי מילי בעלמא (וכ"ל) ומה לא מייך הכא בתנאי' שקנו בק"ם שיטלו זה"ז ע"מ שיכתבו השטרו' שהתנאי הוא לזרך ומוכת כל מ' מהן שכל אחד בתנם שיהא לו שטר על שכנגד לתוכתו בו אם יעבור ולא התנה שיהא לכשנגדו שטר עליו מ"ם יקיימו העדים שהנאי השטרות ומעשה הקנין יתקיים לאמר' בעל ברתו כן הוא תוכן דבריו ע"ם והנה יש לתמוה עליו שהוא תלה דין זה במור"ם ז"ל ולא שת לבו לחקור אחר מקור דין שהוא מדברי הרא"ם שב"כ בתשובותיו בשאמו כלל ל"ד סי' ג' ומה בתשובה כתב מילתא בעמתא ז"ל ביין דבתיבת השטר הוא תוכתו אין יכולין לכתוב השטר לאוכתו כלי רשותו ויכה דשמאן שלוחין לכתוב השטר גם הוא יכול לבטל שליחותו גם בכדון זה (שהמעשה היה שעשו קנין שיטלו זה"ז ע"מ שיכתבו על כל מ' שטר בסך כך וכך ויתנו השטרות ליד אחר מעדי הקנין שיתן שני השטרות בשיעבור אחד מהן ליד המקבל) נתיב' השטר ליד שנאמן היא תוכתו והוא עשה שלוחי' לתתו בידו וקודם שבא לידו הוא מבטל שליחותו וכיון שנתבטל השליחות נתיבת השטר ליד נאמן נתבטל ג"כ נתיבת (כ"ל דל"ל כתיבת) השטר דהא בהא תליא ולא כדין נכתב השטר ושעמא בעלמא הוא אכ"ל הר"אם הרי מבואר בדברי תשובת הרא"ם שלא כדברי ע"ם ונגם הרא"ם ס"ל דאין הטעם בביטל תנאי זה דע"מ שיכתבו השטרות תשום דהוה פעומי מילי שקרי הרא"ם לא הזכיר ה"ע שם בתשובה • גם בפ' הפיבה אף שם בתשובה כ"ל הרא"ם ה"ם לא כתבוהו כ"ל הרא"ם שאומר לעדים

לעדים קנו ממני בק"מ שלתן שדה זו לשמעון ע"מ שתתנו אתם לו מתנה זו ויתרן בכתיבה זו שיתנו העדים מתנה להמקבל שום קונם
לנתן בהא כתב שם שעם הסיפול משום דהוא פטומי מילי (וכמ"ש לעיל) משא"כ כאומר ע"מ שתכתבו לו הספר שכתיבת זו
היא מוכה להנתן דיפסו עליו שטרי וכ"ל ומ"ש ע"ם שכונת הכתיב שטרי שידוכין הוא לומכתן שיהיה כידו דכל ה' שטר לתכוף
לשכנגדו אם יחזור בו י"ל דס"ל לרא"ם שכונת כל ה' בקנינו שיכתבו שטרות שני הנדדים ודרי מוכה יש בדבר כשיכתוב שני הספרות

ניתן כיד אחר ועוד אף אם
בשעת קנין על כתיבת הספר
היא כונתו דכל אח' לשוכתו כמו
שכתב ע"ם מ"מ כיון שאמ"כ
בתחרם בהשידוכין והכתיבה היא
מוכתו יכול לבטל הבליות
שהיא לשוכתו ואי משום דקנם
ק"ם על בכתיבה הא כבר נתבא'
דקנין דברים הוא אלא שבאת
לומר שהעדים יקיימו התנאי
בע"כ ויקיים הק"ם הבשידוכין
על זה כתב הרא"ם הטעם דלא
אמרי' הכי אלא באמר תנו לו
מתנה זו ולא באומר כתבו לו
הספר דהוא מוכתן וכיון דאלמן
זה כוה נתבטל כתיבת הספר
בתבטל נ"כ קנין הבשידוכין
מעיקרא ומ"ם בע"ם עוד דכיון
דאין לתקן בוסת זה שכנגדו אין

ח * (טור ס"ם בשם ר"י) מי אפילו אם מכר שדהו ואמר לשנים זכו לו בשדה זו וכתבו לו שטר
והחזיקו בשדה יכול למחות מלכתוב השטר והלוקח יכול לחזור בו ולומר לא קניתי אלא
עימו שתכתבו לי את השטר :

ט * (שם ס"י בשם ר' יונה) יש מי שאומר דהא שחוזר בשטר היינו דוקא כשאומר לאחרים זכו
לפלוני מי אבל אם אמר ללוק' או להמקבל עצמו זכה ואכתו' לך שטר כיון שזכ' א"י לחזור
מלכתוב את השטר . יז (ומיפו מייב בהפריותו לגבות מבני מרין * (שם) אבל אינו סורף מתשמכי
ים סופיל ומיתה בשפר) :

יוד אפי' קנו מידו על השטר שאמר בפי' אנו מקנה לכתוב את השטר ולא אוכל למחות יט
קנין דברים הוא ויכול לחזור בו * (טור פי"ר בשם תשו' הרא"ש) :

יא * (שם שם"ו בשם הרמ"ם) כ אפי' אמר כתבו וזכו לו בשטר יכול לחזור וי"א שכיון שנכתב
זכו לו ואינו יכול לחזור בו :

כג * (שם סי"ר בשם תשו' הרא"ש) כא אבל אם לא א"ל זכו לו יכול לחזור בו אע"פ שנכתב
הספר כל זמן שלא בא ליד המקבל מתנה :

יב שטר שכתב בו שנתן קרקע לפלוני בקנין אע"פ שלא בא שטר זה ליד המקבל כב אלא
לאחר מיתת נותן קנה :

יג מי

יסטר מהקנם ול"ד לחוו' בכתיב' הספר הלוקח או שטר מקח דשם יכול הלוקח או המלוה לומר החזיר לי מעותי וכמ"ש בסי' ל"ט נ"ן ואיכו
קיומא דכאן מתל כל אחד על בעתו באם יעשה שכנגדו בכתיבת הספר דאל"כ לא ס"ל לסתוק כשהתנה זה בקנינו הבשידוכין ואחר ע"מ
שיכתבו הספר וכ"ם אם שהיכן בתנו בקנין כך דברי ראיכו שסניכן לדבר אחד בתכוונו באמרם ע"מ ע"ם עוד בתשו' הרא"ש שסיים וכתב
ז"ל ועוד יש פנום אחרים לבטל כל הענין הטעם אמתכתא דבשינן קנין בכ"ד משום כמ"ש ר"ם ור"ת ע"ם ויהוא שזה הטעם איכו של
עיקר דהא כתבו הטור והרא"ם דעיקר הטעם דנוכין קנם ולא משום אמתכתא משום בוסת הכשנגדו וכמ"ש הטור בשם בא"ע ס"ם
כ' ובמ"מ ס"ר ז' ונריכין לומר שהרא"ם בפי' לתיכתב שם כיון דמן הדין לא היה לנבות קנם היכא דלא קנו בב"ד משום אלא משום בוסת
תקנוהו ה"מ מנריכין כל הטעמים ואם לא אין מוציאין ממון הקנם מנד הטוכר אף שיש לו בוסת וק"ל : כל זה כ"ל ברור ודלא
* כע"ם שתמה מאוד בדין זה של מור"ם ז"ל וכבר כתבתי שהרא"ם שכתב הטעם משום שטומי מילי הוא הוא בעלמו כתב דנם בדין זה *
מלויין מהדדי ושניהן בתבטלו בשטחר בכתיבת הספר והדברים ברורים ונודקים בטעמן ובאים להאמרן ודו"ק : טו אפילו אם
מכר שדיהו ב"כ לאחוקי מדעת ר"ת שכתב הטור בשמו דדוקא בתתנה דיכא אלא כמכר ושר"י והרא"ם חולק עליו ע"ם בפרישה מלתא
בטעמו : טו אבל אם אתר ללוקח או להמקבל אמתו כו' עפ"ר שם כתבתי שעם דכל המוכה להלוקח או להמקבל עצמו יודע
כו המוכה שכל כונת המקבל נ"כ של הספר מ"ם אמריכן דנם דעת המוכה הוה לכך משא"כ כאחר שזכו לאדכן ואיכם אחריכם אינו מתניה
ב"כ לשום לכו לכיות דעתו בשעת זוייה הקרקע נ"כ של הספר : יז מיהו מייב באחריותו כו' כראה דקאי אמ"ם בסעיף מ'
ל אומר לאחרים זכו וכתבו כו' דאז חוזר בשטר ולא בשדה וקאמר דאם"ם מייב לו באחריות אם ישרפו ממנו דכיון דקנם בשדה וכל הקונם
אפי' בשתם דעתו לקנות באחריות דלא שרי אינם זוזי בכדי והא דאינו נוכה ממשכדי אע"נ דבעלמא טורף ממשכדי בעידי קנין
לכתב א"ד כמ"ש לעיל בסי' ל"ט שיינו דוקא בשלא היה כאן מתנה דאמריכן עידי קנין מפקי לקלא כיון דכל קנין לכתיבה עומד אבל כאן
עמתה בעדים שלבתוב לו הספר כדי דלא לפקי פליה קלא דמכר בכסים גם הן יוסירו למלאות רצונו ולא יפקא קלא ולא ידעו לקוחות
ל"זהר מ"ם אינו טורף מהלקוחות אבל מבני מרי נוכה בשטרבו מהלוקח מתחת המוכר או מתחת אבתתי' ושיינו דוקא במוכר ולוקח אבל
נותן פתם מתנה אין הנותן שייב באחריות אם לא בשעירם בהדיא ומ"ל מתנה זו אני נותן לך באחריות לך מוק וקנה דבוה כתב הטור
בשם ר' יונה ז"ל דכתו שמתשייב באחריות ע"י שטר כך מתשייב נמי באחריות על ידי מוקתו למבני מבני מרי . ומ"ם בדרישה
דאין דברים הללו שכתב הטור"ם מוכרחים ורי"ל דאין דעת ר' יונה שבאיתו הטור כן דמ"ם ר' יונה דנוכה מבני מרי לא קאי אלא אנותן
מתנה באחריות ומוסיף בכתיבת הספר אבל במכר אפילו מתנה ונם מוסיף בכתיבת הספר נוכה אפי' ממשכדי וק"ל ע"ם . וי"מ
דאתי ומיהו כו' דכתב מור"ם ז"ל קאי נ"כ אמאי דסמיך ליה ומ"ל דאע"נ דאינו יכול לחזור מלכתוב הספר מ"מ כיון דשאלה מתנה ונילה
דעתו דלא ניחא ליה באפוקי קלא עליה לא מפקי עדים קלא עליה מ"ה אינו טורף ממשכדי כ"ל מבני מרי אבל ז"ל דה"ב ק' מכ"ל
לחור"ם הא . ודברי הטור בשם ר' יונה מוכרחין ומפורשין דלא קאמר דאינו נוכה אלא בכ"ם אלא בשלא נכתב הספר ע"ם :
יח הוא"ל ומיתה בשטר מתנה דאי לא מיתה בשטר אף שלא נכתב הספר נמי ממשכדי בעידי קנין וכל"ל וכ"כ המגיד ר"פ
ל"ם ומ"ם בר"ם ל"ט דאין מכאן סתירה למ"ד דבעידי קנין שלוקח אינו נוכה ממשכדי כלא שטר דל"ל שאני מכר דמאן דזכין בפרהסיא
זכין מ"מ"כ בשלוקח דמאן דיוקן כניכנא יוקן : יט קנין דברים הוא ל' הטור בפי"ד דאתי קנין דברים בעלמא הוא ואין
קנין על אליו אין כאן מיכוח ככסים מיקול אליכן בקנין דבשטר מתנה אין משכבד ככסיו ואפילו המקנה לאחיו מיכתוב שטר אל
מכר נמי קנין דברים הוא שכבר נשתעבד לו בכסיו משעת מכירה אלכך אין תקנה שלא יוכל לחזור בו עד שיהא הספר ליד מקבל מתנה
כ ואפילו אמר כתבו וזכו בו' עד ר"ח שביון שכבתב זכו לו ואינו יכול לחזור בו כן צריך להיות ואינו יכול בו"ו וה"ק כיון דדברים
דברין ואמר זכו לו בהספר ע"ם מיד כשכתבוהו זוכין להמקבל בהספר ואינו יכול הנותן לחזור בו ולמחות מליתן לו הספר אבל קודם
שכתבוהו ואפי' ויכול לחזור בו אף דאמר זכו לו בספר וכ"כ הטור ז"ל וי"ח דאם אמר כתבו וזכו לו בספר דמיד כשכתבוהו זכו לו ואינו
יכול לחזור בו והרמ"ם כתב דאם"ם יכול לחזור בו דבהוא שעתה אכתי ליתה להנוה שטרא בעולם ואין לדם מקנה דבר שלא בא לעולם
והכי אסתברא מל"ל וזהו דלא כמשמעות * ע"ם דכתב כיון דאמר זכו בו' ומשמע מדבריו דכיון דאמר זכו אינו יכול לחזור בו אפילו *
מדין לא נכתב הספר ע"ם : כא אבל אם לא א"ל זכו לו בו' זהו כבר כתבוהו המחבר בעצמו בס"ז ז"ל ואפילו כתבו לו
הספר בו' ונדולה מזו שע"י מקפתו אפי' אחר שנכתב הספר שנתבטל נם המתנה דשדה בחתרו ע"מ ע"ם : כב אלא לאחר
מיתת הנותן קנה ז"ל תשובת הרא"ם בביאור הטור בשם בפי"ו כיון שכתב בהטור הרא"ובן נתן המגר לשמעון בקנין ג"כ שיניה הספר לידו
או שזיכה לו אחר בשבילו מעיים ואין שייך לומר כאן אין שטר לאחר מיתה שהשטר אינו אלא לראייה בעלמא כיון שמשעת קנין נכר זכה בו
שמעון דזכין לאדם שלא בפניו ואף אם הוסיף הספר ליד הנותן בשביל זה לא נתבטל המתנה דהא פלוגתא דרשב"ג ורבנים הוא הרשב"ג
אומר הנותן מתנה לאחרים אחזיר לו הספר הוסיף לו מתנתו ורבנים אומרים לא כי אלא מתנתו קיימת (פי' עד שיחזור ויקיימו לו
בקנין) והלכתא כרבנים כו' עד ודאי שטר הכתבה ביד הנותן אם אין עידי הקנין קיימין ויש שטרן הנותן הבל תנאי קנו מידו
ולא נתקיים תנאי אפשר דהוה מהימן כמינו דאי כאי הוה קאי' ליה לשטרא

ד יחזירו ליורשי הנותן כו' מיירי בסתר מתנה ר"ל אין בית קנין דלא זכה כפ מתקבל עד שיגיע' הסתר ליורו אלא אים לפסק מתנה בכתר בא ליד המקבל יום שקבל' בעקירו פיר זה ע"ן קלתר ראמרה מסק אין חוכיחין ומחזירין הסתר כו' עכ"ל סמ"ע ומה ליתא דנסרי' חוכה מ"ס ס"ק ו' אלא הרבר פשוט דדין זה מחזירין לא לזה ולא לזה וכמ"ש לעי' סי' ס"ס ס"ק ו' אלא הרבר פשוט דדין זה לקח המתנה מתנו' ברא"ם מנסור דמיירי מתם לפרוש פסוק ירו' מסכומן מעקירו אלו כנון מהיס קטור אבל מטל של מנותן ומס"ג ולזה כתב המתנ' ומתנה אלו מוקר כו' נס מ"ם בסתר אל קנין רמס סיו קטורים מחזירין לנותן ליתא רמס מעמא דרא"ם פיתי' דמשע' קנין שיעבר נעסים ומסתר אינו אלא לרמיים וכמו מכתב לפרוש בכלל פ"ו ס"ג ומס כן מס בכך מהכותן נתנו ליורו וכ"מ לפרוש בס"ם ר"ן ומע"ג סיוע מנא מהכותן זכה המקבל ע"ם ומעי' אם מ"ל רמס דמחלק בין קטורין לאינן קטורין מיירי כמאין ידוע ס מסקנס לעכי הפרים בסתם מ"מ מס בכ"ג כתב מסור סי' כ"ה ראמי' ידוע מהכותן מעקירו אלו אין מחזירין לו (ועיין בב"מ מס בסי' כ"ה ובס"ם ר"ן) מ"ו המתנו' ברא"ם מסכנא מסור כמן סי"ה ומשמר לעיל סי' ס"ם מיירי דוקא בלא קנין נס מ"ם ומס בתכר ג"כ מנסס' אלומס אף מ"ם בו קנין כו' דמתא כתב בלות ובלא לוס כו' ר"ן פי' דברי מסור ובר"ב מיהו מעמא אמרינא מיכא מ"ג ומס"ם לקמן ס"ם ר"ן פי' דברי מסור ובר"ב מיהו מעמא אמרינא מיכא דאין מחזירין בס"מ דמיירי לפרסון וכמ"ם מס : ס נעשה אליה לכותי כו' אבל עכו"ם לעכו"ם נעשה וכ"מ לענין מכיר' מחץ כ"כ בתשו' מהרא"ם כריתן נעסיות : ו ודוקא כמים דעת אחרת מקנה לו אבל בתנאי אלא אלא מהוס דרכי אלוס כדל"קחן ר"ם ע"ר וכאמרת כן כתבו מר"ן בפרק המקבל נס המ"ע מס' זכיס וכן בראה מדברי אחר מקום' שמתתו וכתבו לקמן סיתן ע"ר דתניאת מקן ליכה אלא מהוס ר"ם אבל לעע"ר כ"ע נזה דהפוסקי' מכריחו כן מהס דאמרינן ע' המקבל קנין אבותיכן לו ברור חזוקו אבוו וכוסלו זוכה לעצמו ואלו בע' אבוזקין אחרינן דאבוראת מס"ג אינו דק מהוס דרך אלוס ותירצו דדוקא לענין מתנה זוכה לעצמו דרעת אחרת מקנה אותו מה אמין כן בתניאה ולעע"ר דוחק לתתניא מילוק שלא נזכר בס"ם דאע"ג דמכיכן לקמן ס"ם רס"מ דרעת אחרת מקנה עדיף מ"מ נזה בקנין דוזוכה לעצמו לא מהינו בס"ם לחלק בכך ונס אין סברא לחלק בכך דאם זוכה לעצמו בתתנה הרי נים בכתו לוכות לחס לא יוכה ג"כ בתניאה אלא כ"ל דאם דאמרי' בפרק הנזקין מניאת מס"ו אין בו רק תפני ד"ם מיינו בקנין אבות אחות מזה ואין זה דוחק לפרוסי בתס קנין דמתני' בבכי דאם בע' מ"ם נמי תכן זכין מתתה ופי' בתוס' וסר"ן ע' המקבל דמיינו בקנין אבות אחות מזה כ"ם אבל דתכן קנין דומיא דשוסה דאין לו דעת כלל וכן הוא בירושלמי לבריא ע"ר דמעמר אני אלבס ר' ונעירוכין ע' חלון ובבאין ע' מכזקין בין בדעת אחרת מקנה אותה בין בתניאה אלא חדות בקנין ומפרש בתס לפרוש מתני' דע' מכזקין דמתניאת מס"ו מקני ד"ם מיינו בשלא בנוע לחדה אוזכה לעצמו ע"ם וגם בר"ם מקוני' מכיא בירושלמי הזה ע"ר דמעמר אני בקבר אמנם בירושלמי עכמו מבואר בגיאור יותר וגם אתו' ר"ע בן סורר ומורה דחזו בירושלמי הזה וגם בעל מעיסור בשות זיכוי מכיא בירושלמי הזה ומשמע דס"ל אני לבלבם ועור בלעע"ר ראיים נס מן אס"ם דילן דגם בתניאה קנין זוכה לעצמו מן המורם דגרבי' בע"ק דמניאה סוף (דף י') ומי מיכא לאלן דאמר חבר לאו אתו' ירם אתרבאי ואתניא ירם אין לי אלא ירם גנם מבירם קרפיפס מבין מ"ל ונתן מעל מקום לקנין גם כ"מ ל"ע דאחר מהוס ירם אתרבאי כי עליני לענין מניאה מ"ם ילעינן מניאה מנס ומ"ם לא ילעינן מניאה מנס ואע"פ בקסנה כ"ע ל"ע כי עליני בקסן כו' מ"ם ילעינן קנין מקסנה ומ"ם לא ילעינן אלמא דלבע"ע יש יר לקנן וקסנה מדאורייתא אלא דעליני בני אחר מי הוי כיר או כשלית ואע"ב דהתוספות כתבו שם בריש דף י"ח וז"ל ילעינן מניאה מנס אפי' לענין הוא מדרבנן דמניאה קנין לא הוי אלא מדרבנן אפילו לר' יוסי דאמר מ"מ גזל נאור מדרבריהס ולענין יר ל"ע דילעינן אלא כ"ע לענין אחר עכ"ל מ"מ בראה לעע"ר דבריהס דחוקים מדא דוחק לפרש ילעינן מדרבנן דקסנה דס"ם משמע ילעינן אקרא ושוד מ"ם דמ"ר אלא ילוף הא כיון דלענין יר ילוף ה"ל לחילוף ב"כ לענין אחר וגם מלשון הרי"ף והרא"ם שם שכתבו והתניא ירם אין לי אלא ירם גנם מבירם קרפיפס מבין מ"ל ונתן מ"מ וילעינן מניאה מנס בסס שמבירם כירם לענין גם כך מבירם כירם לענין מניאה אבל אחר דבבר מאוס שליחות אתרבאי והוא"ל ואין לו שליחות אין לי אחר אלא ילעינן קנין מקסנה עכ"ל משמע לבריא אפי' ילעינן מדאורייתא לכך כ"ל הדברים בקסנן ילעינן יר לא מייך כלל לחילוף קנין מקסנה דאם יר לאו בקסנה כתיב אלא קסנה וקנין אוים בזה ויש לפס יר מדאורייתא אלא דעליני לענין אחר אי ילעינן קנין מקסנה אחר גבי אמה כתיב בקרא דונתן בירה כתיב כן כ"ל ברור מוניית אס"ם ואם כן תוכה לבריא דאיכא יר לקנן מדאורייתא אף לענין מניאה וא"כ אע"ב אם דתכן מניאת אס"ו ס"ם מיינו בקנין אמות אמות אחרות וזוקו אבוו וכוסלו דאינו זוכה לעצמו אבוס אמין לו יר וכרתם' ביבושלמי אמרתי אך מתני' בקנין כזה מיינו זוכה ואין לפקפות מ"ר מאי פריך בע"ק דתניאת (דף י"ג ע"ב) ואחר ר' יוסי קנין אית לים זכיים ואם תכן מניאה כו' ליתני דקנין דאחר ר' יוסי דאית לים זכיים מיינו אפני' לבדור וזוקו אבוו וכוסלו לא קנה מידי דאם כן היאך אליבי דבנן אליה דר' יוסי דאם אמר בירושלמי בקנין אבות אחות מזה אינו זוכה בתניאה אף לבנן ורז"ל :

ה אמר ר' יוחנן מי שמת ונמצא אצלו מופקר שטר מתנה שנתן ראובן קרקע לשמעון וראובן מת ליורשי נותן :

יג (סס) מי שמת ונמצא אצלו מופקר שטר מתנה שנתן ראובן קרקע לשמעון וראובן מת (ר') יחזירו ליורשי נותן :

יד אין אדם זוכה במתנה להבירו כי אר שיהא הזוכה גדול ובן דעת (סור סכ"ג בסס רמב"ם פרק ד' מזכיים ה"ו) א' איש וא' אשה אפילו עבד כס אפי' אשת איש או שפחה : (ודוקא מיר אחרים אבל לא מדנס אז מנעלם כו אלא בחקום דוכים לנפסס) : אבל כו הכותי אינו קונה הואיל ואינו ראוי לשליחות וכשם שאין ישראל (ס) נעשה שליח לכותי כך אינו זוכה לכותי :

טו (סס ר"ו) קטן שנותני' לו צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכ' לעצמו (ו) (ודוקא בסים דעת אחרת מקנה לו אבל בתניאה אלא המ' סס) ע"ל סימן רל"ה) : ואינו זוכה לאחרים כמ אחות מזה לא לעצמו ולא לאחרים :

טז (סס ברמב"ם) כס השוטה אינו זוכה לא לעצמו ולא לאחרים והמזכה

כל זמן שלא הוחזק בב"ד (פי' וה"ה בחמת הנותן בב"ד מופקין בעד יורש הנותן מה שהיה הנותן יכול לעשות בכה"נ) אבל הכא שאין הסטר יוצא מיד הנותן ואין ידוע שבא ליד המקבל אחר מיתת הנותן אלא ע"פ דברי המקבל ונס הו' טוען שראובן א"ל שנתנו לו מתיים בקנין והסטר ראייה היה בקדון בידו מהימן בטענה זו במינו דאי בעי לומר מתיים בא לידו ואין אדם מבאיהו בדבר עכ"ל הטור בסס תשובת הרא"ם וכזה כתבו דברי המקבל' דנ"כ בכה"נ מיירי דמודה המקבל דהיה ביד הנותן עד אחר מותו ואחרי מותו בא הסטר לידו ואין עדי' בדבר אלי מיירי באות' שהיה ביד אחר אחר מ"כ בטל את פי אחר בחיוה אופן בא לידו ומי מיירי שבא בדבר או שתת מ"כ אסור ליתנו לו וכמ"ש לעיל ר"פ פ"ה בשבאה . והמחבר בסעיף שאחר זה נתת ואף אם אבר לו אירע שנתנו לו כתב הטור בסי' ס"ם דאינו נוכה כמ"ם בסטר וכ"כ המחבר שם סי' ו' ואי מיירי כאן שבא לו מיד אחר בלא עדים דאז נאמן במינו מ"כ נמי בנאמר שבא לידו מרשות ראובן הנותן בלא עדים ונאמן במינו וכ"ל והמחבר קיצר המקום שהיה לו להאריך ולפרש : כג יחזירו ליורשי הנותן מיירי בסטר מתנה דליית בה קנין דלא זכה בה המקבל עד שיגיע הסטר לידו אלא שיש לפסק שמא בכר בא ליד המקבל ומקבל הפקידו ביד זה ע"ו קלתר דתכה בפסק אין מוציאין הקרקעות מחזקתן ומחזירין הסטר ליורשי הנותן אבל אם היה בו קנין היו מחזירין אותו למקבל בנוב' בסטר וכמ"ש הטור והמחבר בס"ם ר"ן אם לא בא שיש בוכסה שהו' של הנותן בנון שהיו קטורים אם סטר זה לבנותן אבל הסטרות המיוחדין לבנותן דאז היו נ"כ מחזירין זה לבנותן אבל הסטרות דליכא לספוקי בהו דבודאי בן של הנותן דאז אמרינן גם סטר זה בתבוהו הנותן וקבה מידו של איזה תבאי ודיין לא בתקיי' בתנאי וכמ"ם הטור בסי' זה סי"ח תשוב' הרא"ם בפנין זה ע"ם והמחבר' בתבוהו לעיל בסי' ס"ה ובמ"ם שם לפני זה בס"ב נס מיין לקמן ס"ם ר"ן בסב"ה בדברי המחבר' ומור"ם ז"ל הסם בתבאר ג"כ ם שבשם' אלוהה אף שיש בו קנין אין מחזירין אותו לא אלוה ולא לאלוה דשמא בתבו בתנאי ולא לוה ע"ם : כד עד שיבים הזוכה גדול כו' פי' בן י"ג שנים דאז חוזרין ע"י אבי' לאחרי' משא"כ בפות מזה אף שהוא בן דעת קנת ווזכה לעצמו מ"מ אינו זוכה לאחרי' וכמ"ם בהמחבר בסעיף שאחר זה : כה אפי' אם אים כו' ודוק' מיד אחרי' פי' בשבא ראובן לזכו' לשמעון ע"י אחת לוי אז על ידי שפעתו דלוי וקנ"לן דלית דאין לפסחה אז לאחה שיש לה בעל אז אדון יד לזכות בו לאחרי' דידה בטילה אצל יד בעלה אז אדוכה : כו אלא במקום דזביה לבפסה בל"ל בלא יוד ור"ל בבנון שראובן בותן מתנה לאחרי' מינו דזכי' לבפסה זכיי' נמי ובותן המתנה ליד אחתו דאחרי' מינו דזכי' לבפסה זכיי' נמי לשמעון ופמ"ב בפרים' בסי' ק"ה נס בבמ"ם שם בדין מקום שאם לאחרי' דאחרינן ג"כ נביה מנו דזכי לבפסה וכתבתי שם דהיינו דוקא אם מיי' לבפסו כ"כ בדי התיפה אחני הכא דאינו חב לאחרי' אלא שאין לה יד וכזה אחרינן כיון שיש לה יד בראות בעלה לזכות לבפסה זכיה ג"כ לאחריני וק"ל : כז הכותי אינו זוכה כל"ל זוכה וכן הוא ברמב"ם ור"ל הכותי אינו זוכ' דכל זוכה הוא מתנ' שבאשה בשלים לשמקבל ופותח בתקומו לקבלה מיד המוכר והרי אין הכותי ראוי לדין שליחו' ומה"ט נמי מסיק דאין מוכין ע"י ישראל לכותי דאין ישראל נעשה שליח לכותי : כח פחות מזה אלא לעצמו . מיהו נזל מפני דרכי שלום יש בו אפי' בתניאה וס"ה בשוטה וכמ"ם הטור והמחבר' לקמן בסי' ע"ר : כט הטעה אינו זוכ' לא לעצמו פי' אפילו בשאחרים מקני' לו דדוק' בקטן ובחרש דמעשיהן קיימין ב בתבלין וכמ"ם הטו' והמחבר בסי' קל"ה הוא דזוכין לעצמן בשאחרים מקנין אותן תשא"כ בשוט' ולא ° כע"ם שבתב * דגם שוט' זוכה לעצמו בשאחרי' מקנין אותו ורמב"ם והטור והמ"מ וכ"י בבדיה לא כ"כ ע"ש :

ל והמזכה

לא והמזכה לשוטה על ידי בן דעת זכה :

יז לא החרש זוכה לעצמו (ז) ואינו זוכה לאחרים :

יח (סס גרמב"ם ל"מ) זכין לקטן לב אפי' כן יום אחר ולגדול בין בפניו בין שלא בפניו :

יט (ר"ן פ' המקבל) יש מי שאומר לג שמי שמתחייב לקטן בין בשטר בין בקנין כיון שאין אותו דבר תחת ידו (והקטן) אינו זוכה אא"כ זיכהו ע"י אחר (כ"י פי"ם) :

כ (סס גרמב"ם) לד חצרו של ארם קונה לו שלא מרעתו אע"פ שאינו עומר שם כיון שהגיע המתנה לחצירו כאלו זכה בה אחר :

כא (סס רין ל"ב) בר"א לה בחצר המשתמרת אבל בחצר שאינו משתמרת בגון שרהו וחורבתו ער שיהיה עומר בצרה ויאמר זכתה לי שרי : לו (מ) (וים מולקין כמו שנתבאר לעיל פי' ר') (פור שכ"מ בסס הרא"ש) :

כב (סס גרמב"ם) לז (ס) וכן ר' אמות של ארם שהוא עומר בצרן קונין לו בסימטא או בצירי ר"ה או בחצר שאין לה בעלים אבל בר"ה או בשרה חבירו אינו קונה ער שתגיע מתנה לירו ;

כג (סס) לח (י) קטנה זכתה לה חצרה וד' אמות שלה לט (יא) (ודוקא קטנה שאין לה אב) (כ"י פ"ק דמציעא) :

(יב) אבל הקטן אינו זוכה ער שתגיע מתנ' לירו או ער שיזכה לו אחר :

כר מ הזורק ארנקי לבית בפתח זה ויצא בפתח אחרת ונתנו לבע"ה

ז ואינו זוכה לאחרים . פירוש כתילי דאוריתא הם פליגין כן בתיתוני מבוקות דרבנן כן הוא בס"ם בנמין ע' מתקבל (פוף דף ע"ד) וכ"כ הר"ן שם וכן כתבתי בא"ח פי' סי"ז סי"ט : מ ווי"ח עתה"ל פי' ר' כזה : ם וכן ר' אמות כו' ופריבב"ם כתב בפ"ק דמציעא בסס יש מהראשונים דר' אמות אינם קונות רק בפניהם ולא בהעדם וכ"כ ס' אמ' פי"ו שם' גולא בשם יש מהראשונים' וכן בראש' לכפור' מרבני פתוספות פ"ק דמציעא דף י' ע"ב ד"ה ר' אמות ומע"ש בשרא"ם והריבב"ם שם כתבו דבירושלמי בנמין ע' פורק מוכח דס"ל בהעדם מ"מ י"ל כיון דבנ"ם דילן קאמר בעדם מתוס דלא ליתי לאנגויי מתתא דוק' בהעדם ולא בהעדם . וגם פרק נופים כתב לעיל ר"ם ר' אף דיר' בסס ר"ל ומע"ש שם . מיהו כתבו אחו' שם וכן בע"אלו כערות דף ל"ט ע"ב דבנבכם לא תקנו רבנן ר' אמות אלא בהעדם ולא ליתא לאנגויי ובגם מהוס ענוג' וכ"כ בראש"ם שם ומע"ב שהם אבכרים שם לזה אסר דף אלו בערות אינו הכרח לעע"ד דיל"ל דלמ"ד דתקנו אף בנבנבם תקינו אלא דערוך אסא דתניא הוא אגרר לרב שפא דאמר בר"ה לא תקינו ר' אמות דוקא דתניא הוא מגרר ויוגא כו' ברוך לפרש אליבא דכולהי אמוראי ולהאן דאלינ ארב אסת בשמת לק"מ ולריוים גם בנבנבם תיקון ר' אמו' מ"מ תירוכם אמת הסברא אפילו למ"ד דתקנו ר' אמות בהעדם מ"מ בנבנבם דלא יבא אדעת בעלים לא אייך בכל לומר דתקנו ר' אמות של אחריש לאוכיא מרשות בעלים דהא כל איכא דאיתא ברשותא דמרא איתא ובעלים לא מסלקי כעסייהו מינים ובהם יבאו מרשות בעלים כן כ"ל ברור ובגם' מע"ת פ"ק דמציעא אפשר על פרא"ם כיון דעשה דלית סילבתא כמ"ר ר' אמות קונות ברשות ברבים משוכני נפשים אריריה ל"ל עע"ל וכ"ל דלא דק דהרא"ש גם לאוכיח דבנבנבם לא תקנו ר"ם וכ"מ לשיטת' ולביני ר"ם וכן סוא בבנ"מ ובגורם ע"ק דתניא' פי"ם בסס ר"י דבנבנבם לא תקנו רבנן ר"ל אף בשיטת וק"ל : יוד קשנה זכתה לה מברם כו' אשמה אמרי' בס"פ ק דמציעא (ריש די"ל) דאבר דאבראשו' אמרבאי ובי מיכ' דלית יד לקשנה אי' לא אבר אבל מבר דבברא מסוס שליחו' אמרבאי ובי מיכא דאין שליחות לקטן אין מבר לקטן ומשמע דבכל ענין דוכה מבר לגדולה זכתה מבר לקטנ' אבן אסוני' דמשמע דע"ק דמציע' (ריש די"ב) בני אלא אמר רב אמי אמרי אמרי מסוס יד ולא נרא מסליחו' בני נם דאו' סוא לה ואין מבין לא"ה אלא בקטנו ובירש"י אלבי ליתא בבר מבר דליב' לדאו' לדיה ראינ' אמוב' לא מיסוק לה זכיתה מסליחה' מוכה לפרי' דרוק' בעומר בבר מבר סוא דאמרבאי מבר מסוס ירא אבל באי' עומר בגיס אפי' אבר אמשמר' אינו אלא אשוס שליחו' וא"כ בבא"ג אין מבר לקטנ' ובן תוכח לפרי' מרבני אמו' אם ריש ר"ב אבתבו ו"ל אבר מסו' ירא אמרבאי ולבך כי סוי דוסיא דיר דסיינו כשאוא בבר מבר קונה אפי' בע"ב ואפי' קשנה ירא וכשאינ' אמוכה לאבר אלא אוי דוסיא בבר מבר קונה אפי' בע"ב ואפי' קשנה וכן תכונר מרבני הרא"ם ובריבב"ם שם לבדיל וכן מבוא' לבריא בדברי הר"ן אסנים אבי' אי' זה סוף אבים אבן לבעל"ב דוסף לעבר אם אמרי' לעיל ר"ה קשנה יש לה אבר דאיינו דוק' בעומרת בבר מבר דמשמע אמרי' קטנה יש לה אבר ועוד דמשמע דדומיא דבדולה דאיינו אבר אבר המשמר' אם בעומר' כבר מבר אבר וסבי מוכח נמי מדברי פרמב"ן וסמע"ב דף קס"ב ע"ד והמבר אבתבו בו"א בחבר אמשמר' כו' ואלה קאי אלא אבתבו מיד קשנה זכתה לה מבר כו' וכן אמשמע יותר בשור ובדברי הר"ב בא"ם אסרי אם אוברים דבתתנם קונה אפי' בחבר אינם אמשמרת אפי' אינם קומר בבר ופ"ז בתבו מיד קשנה זכתה לה מבר כו' (ולפ"ז בע"ב יהיה אסור בבר הרא"ם) לכן נ"ל לפרש אמוני' אלא בעיבו"ר ותוס' ומייאתם דבלא"ם ק"מ' לעיבו"ם ליתא דקאמר אם"ם ולא גרעם אמליחות דאמי' ולא גרעם אמליחות כי לא אמו יד אליח אחם אוא אבל גרעם אמליחות אלא גרעם אמליחות אלא גרעם הם"ם אבר אמוס ירא אבר אמרבאי ולעולם רין יד יש לה מיהו אפי' ירא לא גרע אמליחות ובי מיכא דבאליחות דבלאם אין אבין לפרש אלא בעיבו ה"כ בני בא דאוב אוא לה אין אבין אלא בעיבו דבע"ב ירא

אוא מ"מ כיון דאוב אוא לה לא גרע אמליחות ואבן אבבי אפילו אבן אבבי אפילו דבנונם שיבים אבבים אבן אבבי אפילו אבן אבבי אפילו אבן אבבי אפילו

לבע"ה במתנה מפ (יג) וחזר בו בעודו באויר הב' הוי ספק מב (יד) ולא זכה ב"ה משום דמוקמינן ליה בחזקת מרא קמא אבל אם הפקירו וזכה בו א' מוציאין מידו ונותנין לב"הז כח בר"א באויר שאין סופו לנוח אבל אם סופו לנוח כגון שעומד בגג וזרקו לחצ' ונתנו לבעל החצ' וחזר בו בעודו באויר כמונח דמי ואינו יכול לחזור בו וזכה בו בעל החצר

רמר האומר לשנים לכתוב שטר מתנה לפלוני ובו סעיף אחד :

א ° (ג' רמב"ם פ"ד דזכיי' י"ז) ג המתנה כגט שאין ארם יכול לסדר דברים לשליח ביצר ד אמר לשלש' ד אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אין זה כלום ואם אמרו לאותם העדים וכתבו ונתנו למקבל לא קנה : ה (ה) וכ"ם אם מתחרטים בעצמן) ° (סור ס"ב כסף הרמב"ן) ו ובן אם אמר לשנים כתבו וחתמו בשטר מתנה ותנוהו לפלוני אינם יכולין לומר לסופר לכתוב אלא הם עצמם כותבין (ב) ז ויש מכשירין באומר אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני ° (סור סס כסף רמב"ן) :

רמה הכותב נתתי שדה פלוני לפלוני והאומר לאנתת ליו בו' אסעיפים :

א ° (ג' רמב"ם פ"ד דזכיי' ה"ז) (ה) הכותב בשטר נתתי שדה פלו' לפלוני ו או שכתב נתתיה לו או הרי היא שלו הרי זה זכה בה כשיגיע השטר לידו (אבל בינתים בעלמא לא קני אפ"כ קנו מידו ° (סור ס"ג בסס הרא"ש) ואם הפקירו לא קנו מיהו פרוצה ליתן עכשיו בלשונות אלו אבל אם אמר נתתי בלשון הוראה יש מוחרים דקנה ° (הר"ן פ' המקבל) ופ"ל סימן ס' סעיף ו') : אבל אם כתב בשטר אתננו לו אע"פ שהעידו עליו העדים לא זכה המקבל :

סנ"ס ° (סור סי"ד) ב (ב) ואפילו קנו מידו דבני קנין דברים :

ב ו"א

ביון דאמר דיהא אתרבאי מסוס ירם ובוון דאית יד לאבנם פ"ם אמר דאפיך אפשר לאלקן ברולא לקבנם כיון דאחרו ייהו אית להו יד אבל בקנן דאמר דגברא מסוס אליאות אתרבאי וביון דאמרן אליאות לקבן אין אבר לקבן כן הוא נפ"ם ורי"ף ורא"ם ובביון בהוספות ורש"י פס נס הם מסוג אל הפ"ם המעיין נפ"ם יראה פיס לייסב דבריו ע"פ ת"ם ופ"ם ורו"ק : יג ונחזר בו בעודו באויר עיין בסמ"ע סי"ק מ' וכ"כ נס' ס"ם דס"ם אף אמר מיבא מוגיתו וכ"ל הס"ל דאס"ר אפי' אחר מוכא מניתו אלא דאסור אסמוטינן דגומא דבאקר מוכיחין מידו אפילו אסור בו בעודו באויר הנית ונומנין לנעם"כ"ם : יד ולא זכה בעם"כ כו' מימא דמיינו דוקא לדעת מרא"ם ומור ולא מסני תפיסה בגבית ולא אישבא אבל מחבר שפסק בהרמב"ם דבפיק' דדיל מסני תפיסה ובכלעיל פי' ל"ם ולקמן פי' רמ"ה מי"ל וסימן מת"ו ופע"ת ונ"ן ובכסף דוכתי אל"ם ס"ם אבא וכה בפ"ם ודומק לומר דבכל מיירי מבבע"ם לא תפס אתלי אבא דמוקמינא בחזקת מרא קמא כו' ולא מצאתי בן נס בפ"ם אתר לפרוש בעתתה דאפי' הוא ביר בפ"ב מוכיחין מידו ובוחנין לבוחן דקא מוקמינא לה בחזקת מרא קמא עכ"ל ולא מוכיר הוא חולי' בחבר ועוד כיון דבכ"ם כתב אל' אסור אבתב אין בפ"ב יכול לסוגיא מידו אינו מרוקר' ופסחים כאן בפ"ע ל' אסור מסתע לבריא דמ"ל כמ"ם בפ"ם דאפי' תפס בפ"ב מוכיחין מידו וכ"ע ומיין בסמ"ע פ"ק מ"ו אבתב דאף אבתב אסור אין מוכיחין מידו מ"ל דאפי' מזר ותפס בפ"ב מוכיחין מידו וכן מיקר לדעת הרא"ם ואסור ובמ"ם ומ"ל אי' רי"ב מי"ב ורו"ק וכ"כ בב"ה ובב"ת בדגריו :

רמר ו וכ"ם אם מתנו כו' עיין בסמ"ע פ"ק ל' : ב ומ"ם מבאירין עיין בסמ"ע פ"ק ו' ער אם יבאתי דלב"ת מת"ם אסור ומתבר כאן כו' ובאמת לא קשה כלל דבמתנה דקדק אסור ואתר דבר לב"ם מבא"ם בנס יש כאן ב' דיעות וק"ל :

רמח ו הכותב בשטר כו' עיין בפסו' מני"ם מ"ב סי"ס ן : ב ואפי' קנו מידו ובא"ם פ"ם ב"ל בעלם תפס"ד דין נדפס זו ובתכם הסיב אם אמרו' רבא"ן ע"ם ובב"י בסן וק"ל ועיין בתשו' מהר"ם ן' בסון סימן קל"ג דף קמ"ם ע"ד : ג ו"א

ומצא דזכה בו בע"ה מיד ומקיבה אלא יכול לחזור בו וכן אם הפקירו הזור' וזכה בו בעל הבית מיד קודם שבא אחר ליטלו לזכות בו מהפקר או לא אחר' דהוה בתוכם ולא זכה בו בעל הבי' מבא ביתו ת"ה בכותן לבע"ה ובא הבותן לחזו' בו אחר' כיון דלא נפסד' אפיכבי' בנמר' מוקמינן אחזון בחזקת מרא קמא דכיון שבור מרא קמא לא תוסיף לזכות בו אחר' בנמר' אחר בא ומיבא בו בזה אחרינן כיון דיכלת' מרשותו דמרא קמא ובא לתוך אויר ביתו אל זה קודם שבא אחר לזכות בו דבותין אותו לבע"ה דהוא זכה בו ה מפיקא קודם לאחר : מא וחזר בו בעודו באויר הב' עד' ר' ובר' מ' אם אחרבתי ליתן בעם בלמה הוסיף בטור ובאחבר לבתו' שבור בו בעודו באויר ביתו הא אי לאו במונח דמי יכול לחזור בו אף אחר שיצא מביתו ונם בנמר' ורא"ם ובר"ן ליתן ע"ם ודו"ק : מב ולא זכה בעל הבית ל' הבור הוא לפיכך אם עור בו איך בה"ב יכול לסוגיא מידו אבל מסמ' מלשונו דדוק' אין מוציאין אותו מיד שנותן אם קד' ותפ' הא אם קדם בה"ב ותפס בו ג"כ אין מוציאין מידו דאל"כ הל' רבות' מיבו אינו מוכרח דים לומ' דמתב אמר אין מוציאין מידו ר"ל מבוקתו דמרא קמא ומיירי אפי' אם אחר הקורם תפס בו הב"ם מוציאין מידו ונותנין אותו לאחר' קמא ודומי' דהבא מסיק וכתב דאם הבקירו דבתל' מיני' עוק' מרי' קמא דאף שבפסו אחר מוציאין אותו מיד האחר ונותנין אותו ליד בע"ה מה"ט דכיון שהיה בחזקת דב"ם קודם תפיס' הבני ותפ"ם בפריסה בפ"ה :

רמז ו המתנה בנס אין בו' דין נס בזה הדין נתבא' בטור א"ם סי' ק"ך נס בס' קמ"ה ובר"מ ס בפ"בה"ל נירושין והמחב' כאן בת' ל' הרמב"ם דב"ב בפ"ד הסל' ובייה המתנה פ"ם ובדרישה כתבתי יבוב דל"ת תפ"ם הרא"ם שבביאו הטו' שם בסימן קמ"ה לא"ם הטור כאן בס"ם זה ע"ם : ב אמר לבלשה לרבות' נקט ג' דאפי' ג' שהן בב"ד אם אינו מחבר מילי על ידן ונפ"ר : ג אמרו לפלוני ופלוני שיכתבו ויחתמו בבל' נירושין כתב הרמב"ם אמרו לסופר בבתב הסופר דבנגב הסופר הכותב אסור לו לכתוב לנגדו תו"ל שתא לפתחים ידקדק פרים בזה ורוצה אלא יתחום בסופר בנגב ושלוחו אינו אינו לסתדל נגב לאמתו יסנו דבריו מסוס כיפוסא דסופר ויאמר לסופר שיחתום אם עוד אחד וזה ודאי פסול אבל במתנה לא בתבירו כ"כ ונחוור לסופר לכתוב כתורת עד ולא הסוחו לנגב אלא באומר אמרו אמרו מסורת מבירת דבריו וע"ה כתב הרמב"ם והמחבר המתנה בנגב אינו אדם יכול לחבור דבריו מחמת דבזה לבד סוה ופד"ר : ד וכ"ם אם אתמו הן כו' פי' דאם שיבוי מדברי הבותן אמר לו שיאמרו לעדים שיחתמו ומדבתבו מור"ם הא' וכ"ם אם אתמו הן בעצמן אדין ראשון שהוא מדברי הרמב"ם מזה ראיה לתה שהנהפי בטור לבתבו מדברי הרמב"ם ולא בדברי הראב"ד בת"ם בבאר' אלבו ופד"ר מ"ם לייסב דברי הסמ"ת דפ"ד דזכייה הב"ל : ה וכן אם אמר לבנים כו' בטור לא כתב אמר לבנים ונם לא כתב אם אל' לכתבו ואתמו אלא ז"ל וה"ה אם אל' אתנו כו' ולקי אשלשה הב"ל ובוי רבותא אפי' דה"ל דמשום אותן נ' ב"ד שיתבו במקומו נב לאתמו הן ע"י עבנתן הן ע"י ולתו : והמחבר דנקט בריש אמר לבנים וכשיפא אמר לבנים משום דבא"ל כתבו ואתמו אני ליה בבני' ובריש דא"ל לאמרו לאחרי' נקט רבותא ואפילו לבי' שהן ב"ד לא מחברי הדברים לבשות שליח לבתותן . ות"ת לאם כתב הרמב"ם והמחבר וכן אם אמר לבנים כתבו כו' אלי וכן הא ב"ם הוא אדיב קמא ו"ל דה"ל דדוקא בריש דלא כתן לבן כת לכתוב אלא לאמרו לאחרי' בזה הוא דלא אבני מבו' דמיקרי מילי אשא"כ בנזה לבן לכתו' ולתן דה"ל בעלי דבר דה"ל דיבולי' להאמיד שלוחים בתקיותן קמל"ן ופפ"ר : ו ים מכשירין כו' בטור מפורש דאף הן ה"ל אתנה בנס וכן אתמא בנמרא אלא אם"ל דלא לבל מבין אלא אמרו לעדים אחרים בזה אינו אוה והעדים בתבתי בפריסה ה"ם נס אם יבתבתי דל"ת אמ"ם בטור והמחבר בזאן לבתוב אמרו לאחרי' אמרו לעדים אחרים בזה אינו אוה ואם אמרו לבתוב לבנות לבנות לאחרים אמרו לעדים אינו אלא אבל בבמ"ל

ראשונים ומי משום דכספת קופה עושין תנאים שנייס כל' איזה וקבלה מכספו דמשעבד בו מיד ואפי' בדבר שלא בא לעולם וכמ"ש הטור
מ"מ סי' ס' אם דקנה לו בקנין סודר מעכשיו דמהני אפי' בקנין אתן דלא לחוי בקנין דברים וכמ"ש הטור בר"ם רמ"ם ז"ל דבין שאמר
מעכשיו אין זה ל' שכשאה אלא בשאר אם בהאי קנין מקנה ליה נופא דארעא - מ"כ בתנאים ראשונים נמי לעבדו שני שייייב כספו
אם יקנה לו מעכשיו דיקול עליו שיקנה ולא יצטרכו עוד לתנאים אחרים - וכשיבי לאו קושיא הוא כלל דוודאי בכספת כתיב' התנאים אינו
רולה שום נד מעכשיה לשעבד

ב (מור נפי' קכ"ז נפ"ב די"ל כן) ג (ג) וי"א שאם קנו מידו מהני לשון אתן : ג וי"ל כו' עיין בתשובות ן' לב פ"ד דף ס' :

כנס ד ומהרי"ו פסק כשבראה ראשונה ולכן כתב דהכותב לאשתו בכספת הסידוכין לעשות לה כתובה גדולה ה לא ד מקבל

זכתה כל זמן שלא כתב לה ולכן נהגו לעשות תנאים אחרים בכספת הקופה (ועיין בפ"ש סימן כ"ל) :

ג (סור סי' ג בסס פרמ"ה) יש מי שאומר שאם כתב לו בשטר שדה פלונית ו תהא נתונה לך או תהא שלך קנה יש מי שאומר שאם אמר אתננו לו מעכשיו בין בשטר בין בקנין קנה לאלתר : (סס ספיף ס') :

ד האומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתתי לי : הולכין אחר דברי הנותן דאיכא למימר זיכה לו על ידי אחר ואין בעל חוב של הנותן גובה ממנו כל זמן שישאר ביד הנותן ממה לפרוע אבל אם לא נשאר בידו לפרוע לבעל חובו לא מהני הוראתו לחוב בעל חובו :

ה (סס נרמב"ם רי"ג) אמר כתבתי שדה פלונית לפלוני ונתתי לו בידו והלה אומר לא נתת לי אם המקבל מתנה הוא שאמר כן ם הורא' בעל דין כל' עדים דמי והנותן אוכל פירות שדהו ם ואם בן המקבל הוא שאמר כן לא נתת לאבי שדה זו והוא אומר כתבתי ונתתי לו מניחים את הפירות ע"י שליש ' ער שיוודע הדבר היאך הוא :

ו (סור ס"ז) ויש מי שאומר דדווקא כשהבן אומר אני הייתי במעמד שאתה אומר שנתת לאבי וראיתי שלא נתת לו כלום יא אבל אם לא היה במעמד דינו כאומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתת לי :

הגה

בקנין דאינו אסמכתא ואם אינו בסוף הוא יתן עליו ערבות בקנין כמו כל ערבות בקנין דבלמא דמהני אפי' שלא בכספת מתן מעות אלא
וודאי משום דלא מקייב כספו אלא בקנין אתן וכל' ל משא"כ בכספת קופה דהוא משם והלאה תו אין ל' מסופק שמא יזוזו מהדדי וא"ם
רגילין לעשו' תנאים אחרים וסיינו דמה שכבר קבלו אנפשם בקנין אתן מקייבין עכשיו כפס' בסיפבוד נחור ובקנין מעכשיו דמועיל
וכנ"ל . וא"ם נמי הא דלא אמרי' דאף בלא תנאים אחרים להקייב אבי בכת ליתן לו מזונות ודירה ושאר דברים שקיבל עליו
ומתנם לאחר קופה מכח הקנם שקבלו עליו מעשי' ראשונ' בכספת סידוכין ומורגלא בפומ' דאינשי לומר דסיינו טעמ' אלא יאמרו שמכח
סיבת נישואין משל בל כל מה שלא קיים אבי בכת עד הנה ולפי מ"ש כ"ל דסיינו טעמ' דכל מה שפסק אבי בכת או אבי בכן בכספת סידוכי'
לא בוה אלא בקנין אתן וכמ"ש ולא מקויב לקיי' אתנאי' כ"א מכח הקנם והקנם הו' אסמכת' אלא אמרו' דלית ביה משום אסמכת'
משום הבוסת שבתנאים מ' מהנדרי' בחורת הסני ומעם זה אינו שייך כי אם בשלא קיימו מ' מהדברים שקבלו עלי' שומנם קודם נישואין
דאז לא ירגא לד הסני להכנים בכו אז בתו לקופה והמנינ' הוא מנד זה שלא קיים הבטחתו וכיון שהוא הנורם הבוסת מ"ה שייב בקנם
מה"ל הדברים שבל איזכן לאחר הנשואין דאם בלת' לקייבו מכח הקנם ישעון אלא אסמכת' איה ובבר אבר הבוס' דברי בבר בנסם וק"ל
אבל וודאי מכח הקנם מקייבין אותו לקבל אנפשו איזכן בתנאים אחרים קודם קופה דאם לא רגא לקבל עליו אז זה קודם קופה ס"ו בתי
שלא רגא ליתן לו הנדוניא או שלא ליתן לו את בתו דבכלל בוסת הוא בכ"ל וו"ם מור"ם בא"ע סי' כ"ג דמבח הקנם מקויב לבתוב ולעשות
לה בתובה גדולה באחר פסק אנפשיה בספת סידוכין ונם זהו בכלל תנאים אחרים שמתקני' אבל אם לא בת' לה קודם קופתו לא מצינן
לבפותו לאחר בקופה ומעשם שבתבתי וכן הוא במהרי"ו בר"ם קמ"ג דבתב ז"ל ובלמי שבת' לאשתו בספת הקנם דיעשה בך וכך לבתובה
ובספת הקופה לא עשו שטר בראה דלא זבתה הרי לפנינו דבתב דאף שקיבל עליו הדבר בקנם וקיבל קנין ע"ז אפ"ה בל דלא בתב לה
קודם הקופה לא זבתה מבח הקנין והקנם והא דסיים שם ובתב ז"ל דבינן דקיבל עליו בק"ם בריך ליתן ולקיים מה שקיבל עליו בק"ם
לעשות לה בתובה גדולה במו שהתנה בו' לא בא"ב אלא אמ"ד דס"ל דקנין אתן מהני ובמ"ש שם בסדיא לפני זה ע"ם ואפי' לפי דבריו
ביים ובתב שם דבל ומן שלא נתן לה זבתה הקופה ור"ל דאינו בידינו אלא להפרימו או לבופו בסופים אבל לא לירד לנכסיו א"ב אם בבר
מת קודם שקיים מה שקיבל עליו לעשו' לה בתובה גדולה לא זבת' מבח הקנין לירד לנכסיו ולגבות לה ובראה דמשמעמא דבתבנו המגבב
הוא שלא להפרי' הטובר בסידוכין אע"ג שקיבל עליו בפרם ובקנם וב"ב בותבין בתנאי' הקנם לא יפטר הפרם בבין הנלדרין אין
מקבלין עליהן בפירוש בתר' שלא יזוזו בהן אלא קונים בקנין על מה שבתבתב בהתנאים ועיקר הקנין הוא קנין אתן ומה"ם נם הפרם לא
בל עליו עד שיקבלו עליהן הפרם בפירוש או שבגיבור נוזרים דבר בפרם : ג וי"ל שאם קנו מידו מהני ל' אתן בסי' קכ"ז
בך בתב הטור בשם הרמ"ה שני הדעות ע"ם : ד ומהרי"ו פסק כו' בתשובתיו סימן קמ"ג ב"ב ע"ם ויש בם"ל ע"ם
הביבר בבאן שמ"ם בם"ב ז"ל וי"ל שאם קנו מידו מהני לשון אתן ל"ל בתוב קודם ומהרי"ו פסק דעליה קאי וק"ל : ה
לא זבתה בל זמן שלא בתב לה מיהו מפורש שם דמבח הפרם והקנם שקיבל בק"ם בריך לקיימו אלא שבל זמן שלא בת' לה לא זבתה ע"ם ונראה
דב"מ שאם מת אין מוציאין מיד היורשין בין דלא זבתה בבר אלא שהיה חיוב עליו ועליו קיבל בחיוב ולא על יורשיו ובמ"ם לפיל בסימן
ר"ע ס"ד : ו תהא נתונה לך דל' זה לאו ל' שבתבה הוא שיתבנו לו לאחר זמן אלא נתנו לו מעכשיו וסי"ל מוסיף דאף
אם אמר ל' אתן אם א"ל ב"ב מעכשיו קנה והבל שפיף אחר הוא הבי ב' י"ל ואם"ב מתחיל שפיף שדה האומר נתתי בו' שבות עבדן בשני
פלגתו : ז הולבין אחר דברי הנותן ואין הנותן יבול לחזור בו משא"ב באומר בתתים לידו בספיף שאחר זה והא דאזלינן בתר דברי הנותן
אבל בשדה זו בהודאתו של הנותן ואין הנותן יבול לחזור בו משא"ב באומר בתתים לידו בספיף שאחר זה והא דאזלינן בתר דברי הנותן
ולא בתר דברי המקבל משו' דאיבא למימר דברי שניהן אמת שזה זיבה לו ע"י אחר ולא בודע להמקבל עד שתה אבל אם אין המקבל רוצה
לקבל המתנה בשם דאינו זוכה בם בע"ב וב"ם לפיל ס"ם רל"ם ורמ"א ונם בסמוך יתבא"ן בלוות מעיקרא וה"ה בזה בשלוות מיד שנודע
לו מהמתנה לוות מעיקרא מיקרי ופע"ר : ח הודאת בעל דין בו' דברי באן ליבא לתרץ ולומר דדברי שניהן אמת במו
בבבא שלפני זה והא דלא אמרינן הודאת בע"ד דהבותן בשאה עדים דמי משום די"ל דהבותן בהיותו עוסק בנתינתו ורצה לתנו הטור
שבתן לו משא"ב המקבל אלו בתנו לידו לא היה אומר אלא בתנו לידו ב"ב הת"מ שם ופע"ר מ"ם עוד מזה בשם הרא"ם : ט
ואם בן המקבל בו' ל' הטור ואם המקבל מת ובנו אומר אלא בתנו לאביו בו' : יוד עד שיוודע הדבר לשון הטור
דשמא טעה וסבר שלא קבלו אביו וקבלו : יא אבל אם לא היה במעמד בו' פי' אם בולל לומר שלא היה במעמד וסיינו
בל שלא אמר בפי' שהיה

מקבל מתנה כו' עיין בתשובות רשד"ם סימן ס"ו ורע"ם ובתשובו' חני"ם מ"כ סימן מ"ר : ס המקבל את המתנה כו' עיין בתשו' ר"ם כהן ס"ב סי' קכ"ב ובתשו' מ"ם סי' ע"ב ובתשו' ר"י לבית לוי סימן כ"ר ועיין בתמ"ע ס"ק ס"ו שכתב בשם פסיר ופרי"ף ורמ"ם דבשם מ אם שתף המקבל מתחלה בשעה שמתר ליתנו לו ס"ל כאלו שתף בשעה שנתן לידו ומשכון בעמיק דברי הרמ"ם והרמב"ם לא כתב זה ובשם מה' זכיה דין י"ג וי"ד כ"כ בפרישה (מנ"ם ועיין לקמן ס"ק ו') : ו אמר לי אבי כה משמע דתור"ם פי' דאיני רוצה בה אינו כאומר אי אפשי בה שכתב המשכנר לפני זה עכ"ל ומ"ע אינו מוכרח ובודאי דס"ל דסיון מן ולישנא דרמ"ם נקט וק"ל : ז וי"ל

הנ"ס ° (רמ"ם בלל נ"ם סימן ו' וכ"כ בא"ם סימן קי"ם סי' ה') שטר מתנה שכתב בו כתבו ותתנו לי אלי בכל לשון ותנו לפלוני כו' לאו שטר מתנה הוא מאחר שלא כותב בשטר שהוא נותן אלא לזה לעבדים ליתן :

ז ° (מה"מ שם) (ו') מקבל מתנה שבא בעל חובו לגבותה סמנו ואמר אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה או שאמר בטלה היתה מתחלתה יב נשבע היסת ותחזור לבעלי' (ועיין לתשב"ץ) :

ח ° (פור ס"ם בשם רתב"ם) טען הנותן ואמר שומר אתה עליה או שאמר שלא מרעתי נתתיה או גזולה היא בידך וזה אומר נתת לי יג אם החזיק בה שני חזקה או שהיא סתם משלטלין נשבע המקבל שבועת היסת ונפטר :

ט ° (פור ס"י בשם תשו' הרא"ש) נתן שדה פלונית במתנה לראובן ואחר כך החזיר ראובן שטר מתנה לנותן וגם עשה לו מחילה יד לא נתבטלה המתנה בכך :

יור ° (שם ברמב"ם בר"ע) טו (ח) המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שבאה לידו והוא שותק הזר בו ואמר איני רוצה בה או איני מקבלה או הרי היא בטילה טז או מוס זה נראה לי בה

יז לא אמר כלום לענין שתחזור לבעליה ° (כן פי' המ"מ שם) אלא הרי היא הפקר וכל הקודם בה זכה יח (ושם יש לו בע"מ נוסח מתנה) אבל אם היה צוח מעיקרא לא קנה המקבל וחזרה לבעליה הראשונים :

הנס ° (פור בשם רש"י והרא"ם בלפוקי מהרשב"ץ) וכ"ז בלומר אחד מן הלשונות שמשמעותן שאינו רוצה בה אבל אם אמר לשון דמשמע שלא היתה מתנה מעיקרא אף על גב דשתק תחילה באמן כהודאתו ואפילו הכי לאחרים כגון שיש לו בכל חוב עליו מכל מקום מאחר שלא היתה בפוקתו עד עתה נאמן עליה יט אמר לי אפשי בה אם התנה מטלטלין הוי ליה הפק' ואם היא קרקע מאחר שמתוך תחילה אין בדברין כלום : ° (שם מי"ג בשם הרא"ם)

יא ° (שם ברמב"ם ר"ג) זיכה לו על ידי אחר וכששמע המקבל שתק ואחר כך צווה ואמר איני מקבלה כ הרי זה ספק אם זה ששתק כבר רצה וזה שצוח חזר בו או ששתק מפני שעריין לא הגיע לידו כלום וזה שצוח הוכיח סופו על תחלתו לפי' אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציאים מידו שמא המקבל זכה וכיון שאמר אינו רוצה בה הרי הפקירה וזה שקדם ולקחה מההפקר זכה כא ואם חזרו הבעלים הראשונים :

ותפסו'

בבנ"ם ע"ז ז"ל ועיין למטה ס"י ס"כ"ל ור"ל דשם נ"כ כתב ז"ל ואפילו הכ לאחרים כו' מאחר שלא היה בחזקתו עד עתה ס"כ"ל והייכו כדברי רש"י שכתב הטור כן בשמו שם : יג אם הסיק בה שני חזקה חקור דין חזקת קרקע בתכאר לעיל סימן ק"מ וקמ"ג ע"ש : יד לא כתבה לה המתנה בכך דמאחר שכבר זכה בו ראובן כאחר מהקניניים אין יוצא מתחת ידו עד שיחזור ויקנהו לשנותן בלחד מהקניני' ואינו מועיל חזרת השטר מתנה ונם המחילה לא מהני אלא דראובן פטור לשתעון ומ"ל אני מוחל לך המעות שבידך דהמחילה עומד במקום פרעון אבל בשמוחל לחבירו אבן או מטבע שבידו לאו כלום הוא אא"כ שיאמרו לו אני נותנו לך וכמ"ש בטור בשם הרא"ם בסי' ע"ג בפני' ל"ה וכ"כ המחבר שם בסי"ש ע"ש וכן נתבאר לעיל בדברי מור"ם סי' רמ"ה ס"ג ע"ש : טו המקבל את המתנה וזכה בה ואחר שבא לידו והוא שותק כו' דבשל"מ אם שתק המקבל מתחלו' בשעה שאחר לתנו לו ה"ל כאלו שתק בשעה שבאה לידו דדברי שב"מ בכתובין ובמשורין דמי וכ"כ הרי"ף והרא"ש ומתבאר בתשובת דברי הרמב"ם והרמב"ם לא כתב זה ואפשר דג"כ ס"ל הכי לדינ' אלא דלא מיירי שם כ"פד דזכייה מתנת שב"מ ועד"ר : טו לו מוס זה נראה לי בה הכ"מ כתב שם על הרמב"ם בזה ז"ל מיהו יודע מנין לו ומין שעם לדבר דבה אפשר לומר דמתחלה שתק מטוס דלא רצוהו ובכשיו שהכיר כמו' שבא לזוק שלא היה בדעתו מעול' לקבלו כמוס ואפשר דמיירי במוס הנגלה לעין כל דודאי הכיר בה מעשה ראשונה ואפ"י שהוא אומר מוס זה נראה לי בה והיינו לומר מעכשיו רצוהו ולא קודם דמאחר שהוא נגלה לעין כל אבן ספרי דמשקר עכ"ל : יז לא אמר כלום כו' עד אלא פרי הפקר המתבר לעצמי' שם' כן בב"י שלו מ"ם הרמב"ם בפ"ד דזכייה בשנכון זה שכתב כאן ע"ש ובדרישה כתבתי דכ"ל מוכח דאין דעת הרמב"ם שיהיה הפקר אלא באומר איני רוצה בה דהוא ל"י אפשי בה הנוכ' בגמרא (ומה"ם בסתוך) אבל כאיכך ס"ל דבשאינו כיד המקבל ע"ש : יח ואם יש לו כ"ש נוכח מתנו נראה דמור"ם פיירי בב"ק דיש לו על המקבל שטר בעדי' דאז כל בכסיו משועבדים לו ולאו כל כמינה לבפקירן ולאפקוני משועבדים מאחר דבבר זכה בו המקבל ופ"ן מסיק מור"ם וכתב דבל זה בא"ן בלשונות בלנו דמשמעותן דבבר זכה בשו אלא שאינו רוצה בהן מבאן ולבבא כו' ולא עדיפי הכי ליסני מאלו מבירה או בתנה בהדי' לאחר דבא המלוה בש"ק ומוני' מידו . אבל אין לפרש דבוונתו מור"ם היה לומ' הכ"י בפ' י"ב והביאו בד"מ דבתב דאף אם הוא הפקר ובל הקודם בו זכה מ"מ אם קדם ב"ש וזכה בה נפטר המקבל מתוכו ולא מני לומ' אלא מהפקרא קא וכיבא ותוכי בתקותו עומדת ע"ש דא"כ לא ה"ל לומר"ם לכתוב בהאי דינא דב"ש נוכה ממנו : יט אמר לי אפשי בה כו' משמע דמור"ם פי' דאיני רוצה בה אינו כאומר לי אפשי בה שכתב המחבר לפני זה ועד"ר שם הוכחתי דלרמב"ם הוים שם : כ הרי זה ספק בדרישה הבאתי ל' הגמרא דאפילו בו תנאים בברייתא' דרשב"ג ס"ל דאמרינן הוכיח פוסו על תפלתו ובשאינה כיד הנותן ורבנן ס"ל דמדשתק בתפלה זכה בה המקבל ומזה נמשך דאם הוא הפקר אא"כ בשאומר שאינו מקבלה וס"ל דרמב"ם והמחבר דהוא הפק בלבה כמי כי כן מינו בגמרא שנשתפקו בזה והרא"ש לא הביאו אלא עלונתא"שתם ומשמע מפתימת לשונו דהלבה כרבנן דהן רבים דלא אמרו הלבה כרשב"ג אלא במקום שבאו דבריו בפלונתא' במשנה ולא בברייתא' ומזה שכתב מור"ם ס"ם זה ז"ל וכן דעת הרא"ש שזכה המקבל בכל ענין אבל"ל גם בשור כ"כ בס"ם זה בשם הרא"ש ס"ש : כא ואם חזרו בעלי' הראשונים ותפסוהו כו' וכ"ד לשאר ספיקא דמתוכ' דקי"ל דמאחר שתפס הא' אין הסני יכול לחזור ולהוציא מידו וכמה שכתב ג"כ המחבר בר"ם קל"ם בדין הרבה שקולקין עליה כי תרי דשתני הכא דידוע הוא מי בעליו הראשונים וה"כ לאחר שחזרו ותפסוהו בעלים הראשוני' מיד זה שקדם וזכה שוב אין שום אדם יכול להוציא מידו ואפי' אם אותו שקדם וזכה חזר ומוציא מיד בעלים הראשוני' אין מניחין אותו בידו עד"ר :

כב וי"ל סלס היס מתנת סכ"מ כו' עד קנס פי' ואינס מוורת לנותן אלא קנסו המקבל ומכס סלמר מיני המקבלס לו מי אפסי כס נמס הפקר כמ"ס כס"י לברמב"ס אפי' בקרקע ולרש"י וסר"מס דס"ל דכולס בת"ק דאמר דקנס המקבל ומסו' די"ל דדוק' כסכ"מ ס"ל לרבנן דקנס המקבל דאיכא כס תרתי (דהתיתרלות בנתרת מיירי בסכ"א כמ"ס בדריסס) מדא דדברי סכ"מ בנתיבין ו' וכמסורין דתי ומוד דנס זכס לו הסני ומדיין שתק מ"ס קנסו המקבל מסכ"כ בברי דאף אס בסמס סווכס לו הסני שתק י"ל דמוזס בזס לסברת רסב"נ דיכו' לומר מס היס לי לנוס מ"ס לא רצס המסבר בסס י"ל לכתוב אלא מאי דמוכרס אליבא דרבנן ומיינו סכ"מ ומור"ס דתמס עליו אסבר דיבס נס זס וס"ל לדוסק מאסר דרבנן דנסדרו דבריהן בתחל' לא סוכירו כדבריהן סכ"מ אף דרסב"נ מיירי כיס ובדמוכס סס מ"מ ולאי רבנן בבריא מיירי ודו"ק:

רמז מ מתנס נלוי ל לאסוקי עמירת

וכמ"ס הטו' והמחב' כר"ס רמ"כ: כ מבנסיו כל סהוא הלי כ"ס מחס קאמר דבר מועט ל לכ"ס ולאינו דומס לסכ"מ הנותן כל נכסיו דאס עמד קוור ומס שיי' לאינו קוור דפליני כיס כמ"ס הטו' והמחב' כסי' ר"ן כס"ד דל"ל דבעינן שיו' כדי פרנסתו (והנת' מניסו יקר) ע"ס לכל מר כדאי' ליס הכא סאני וכמ"ס סס ופס"ר ג אבלא בברי דבברי אפי' כא בנו מתנתו קיימת דאין כאן אומדן דעת דלא יסבוק בנו ליתן כל אסר לו לאחרי' דבין דראינו דסבוק נסטו דהוא ברי ונתן כל אסר לו לאחרים ולא סס אסיותו דעלמו י"ל דלא סס כתי אסיותו דבנו וכיון לאתב' נחורס אף אס יבא בנו והר"ן נסתפק בבריא שמת אחת בנו ונותן מתנס לאחרים בחסיים ולאחר מיתס אי מיקרי שבוק נסטו בין אינו אינו יכול לחוכר כל ימי חייו ובכל"מ סבניאו: ד דה"ס ברי אבת' כל נכסיו הכ"י כת' דאפי' כי"ל דפליני נכסי' אלאני זס וס"ל סדוק' בסכ"מ אתרו מודס בהא דוס דוס' לסכ"מ בין סהיס לרוס ופס"ר סס כתבתי דוס אינו מוכרס וסאדרב' מדברי הרמ"ס שהבי' הטו' משמע ומוכס דאמן דפליג בבריא שמת אינו נתי בהאי ע"ס: ס הכותב כל נכסיו כו' לדעת הרי"ף והרמב"ס בכותב לו דוקא דיב' הכי דבין דבריהו היס לסבסיבו סינא עליו קול בסבר ס שיבסו אל כל נכסיו מ"ס אינו אלא אפטרופוס אכל בסכ"מ מא' כל נכסי לפלוני בני מתנס גמור' היא ומלקו נאס כדי לתרץ קושי' ה' אלא יסתרו דיני דבנתרת אסדדי וכמ"ס כ"י. והרשב"ס והרא"ס והטו' וסיסתייסו לא אלקו בין כתיבס לאמירס בזס ודבדי לתרץ הקושי' המס מאלקין בין כתבו לו בלשון מתנס בין אס נתנו בלשון ירוסס וכזס תכין דברי המחבר ודברי מור"ס שכתב וי"ל דוקא בלשון מתנס כו' דמ"ד הא לא אמר הא ופד"ר. וכת"ס כתב ו"ל די"ל דוקא בלשון מתנס אבל אם כ"מ שכתב בלשון ירוסס קנס בכתיב וסיס בינס בנס בנס ס"מ סיס רשות לאמר לסאס לסנסילו לא מכניו כל אסר לו כו' ולא דק דאין אסי כתיבת אעס סוס עכין לכאן דבא נס בלשון מתנס הרשות ביד כל אדס ליתן אפי' לאחרים כל אסר לו פ"ס לבניו אלא שמתייסו הוא דבל' מתנס דוקא י"ל דכוונתו לאפטרופוס דב"כ מתנס מיקרי מסא"כ בלשון ירוסס ודו"ק: ו אפי' היס בן קטן המוטל בערים ואפי' אס סאר אחיו בן גדולים וכן כאן דאיכא תרתי לריעותא דבן גדול א"נ לאפטרופו' ונס זס הקטן אינו ראוי לאפטרופוס אפ"ס לא אלקו אז"ל כ"כ כ"י וד"מ נסס פסוק' ולא נסרו"ס: ז ואס מייר כל סהו כו' דאס לאפטרופוס נתכוון לאס לא מינסו אפטרופוס נס אוס הכל סהוא: ס אז אס סמקנס לו בקנין בן דעת דרמב"ד והרשב"א אבל הסכמת הטור בסס ר' יונס אינו כן וכ"ס בפרישס וכ"כ המחב' בס לאמו פלוגת' כוס כס"ז ועמ"ס סס עוד מוס: ט על המקבל להביא ראיס סהוא המוניא סהרי סנכסי' בקוקת היורשים הן בסוס:

ותפסו' מיר זה שקרס וזכס כה אין מוציאין מידס שמא המקבל לא זכס שכיון שאמר איני רוצה הוכיח סופו על תחלתו ולא קנס אותה וברשות הבעלים הראשונים היא קיימת עריין כב (י) וי"א שאם היתה מתנת ש"מ כיון ששתק בשעה ששמע קנס:

הגס כג לא ראיתי מי שמחלק כאן בין סכ"מ לבריא ונס אינו כראס לי לחלק בכך מאחר שזיכס לו המתנס ע"י אם קנס בבריא כמו בס"מ וכן דעת הרא"ס שזכס המקבל בכל ענין:

(טור הביאו בס"ס זס)

רמו השומע שמת בנו וכתב נכסיו לאחר ובו יז סעיפים:

א (ג' רמב"ס ר"פ מזכיים) (א) לעולם אומרים דעת הנותן אם היו הדברים מראין סוף דעתו עושים על פי האומר אע"פ שלא פיר' כיצד מי שהלך בנו למדינ'הים ושמע שמת וכתב כל נכסיו לאחר ב מתנה גלויה גמורה ואח"כ בא בנו אין מתנתו קיימת שהדברים מוכיחים שאלו ידע שבנו קיים לא היה נותן כל נכסיו לפיכך אם שייר ג מנכסיו כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין מתנתו קיימת:

ב (טור ס"ג בסס רמב"ן) יש מי שאומר שדין זה דווק' בש"מ

ג (ג) אבל לא בבריא ויש מי שאומר (ג) דאפילו בבריא הוא: (סס בסס בדמ"ס):

ג (סס) יש מי שאומר ד דהוא הדין בריא שכתב כל נכסיו לאחר מחמת שהיה צריך לברוח מפני בעלי חוביו או מפני אויביו ואח"כ עשה פשרה עם בעלי חוביו ואויביו או שמתו אם נתברר שלא כתב מתנה זו אלא מחמת כן הואיל ונרחית השעה מפניו והרי הוא צריך לנכסיו בטלה המתנה:

ד (סס נרמב"ס ר"כ) ה (ד) הכותב כל נכסיו מתנה לא' מבניו בין שהיה בריא בין שהיה ש"מ (וי"א דדוקא מכתב בלשון מתנה אבל ס"מ מכתב לו לשון ירושה קנס) (טור ס"מ) ו אפילו היה כן קטן המוטל בעריסה לא עשאו אלא אפוטרופו' והרי הוא ככל הנכסים כא' מאחיו ואפילו האריך בלשון (סו' ס"ו בסס רבינו יונס) כדרך שופר' רשטרר ילך יזכו יחזיק אומדן דעת הוא שלא נתכוין אלא להיות אחיו נשמעים לו (סס נרמב"ס) ז ואם שייר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין זכה הבן במתנה ואם פי' בשטר שמקנה לו הקנא גמורה ולא בתורת אפוטרופוס (סו"ס ס"מ בסס ר"י) או שפיר' בשטר שיהא ראוי למכון' ולת לאחרים או שכתב לו מטלטלי אגב מקרקע (רשב"א) ח או שהקנה לו בקנין (סס ושור ס"ו בסס ר"י) וכן כל שכתוב בשטר המתנה ר' שאפש' להוכיח ממנו דלמתנ' גמור' נתכוון קנה (טור בס"ס סימן ק"ן):

הגס (סרא"ס בתשו' כלל"ס ס"ג ורבנ"ס פי' חע"ה) ואם כתב לאחד מיכא מוסל ומולא בכל אסר לו אינו לשון מתנה אלא לשון אפוטרופוס:

ה וכל היכא דאיכא לאסתפוקי בלשון המתנה אם נתכוון למתנה גמורה להביא ראיה (רשב"א):

ט על המקבל

ו בר"א

ויש אומרים סאם סיתה מתנת מכיב מרע כו' נחשב על פי מה שכתב בספר בדק אבנית אבל בעלם ממנו מה שכתב הרמב"ם ע"ם מהלכות זכיים דין י"ג וי"ד מחס כל' הרי"ף והרא"ם ואין כאן סוס מחלוקת אלא נאס הלכס כרשב"נ או כת"ק ומ"ם נסמ"ע כיאוכו אינו נכון ועיין ברי"ו מ"ה בכ"ר ורו"ק וכס' אא"ס רפ"ד מ"ע כ' (הגס ר"ל דכוונת המחבר כי"ל סאם היתס מתנת ס"מ אינו דעת הרי"ף והרא"ס מחניא בסור וסעתיקו בסמ"ע ס"ק ס"ו וקאי אלעיל ס"י דאם הנותן ס"מ אינ נאס לידו ואם הכתב בל' י"ל לפי שהרמב"ם לא אילק וכ"כ לפרוא בס"ד דיק הניס הסעם שכתב בל' י"ל ונאמ' בעלם מתנו דבריו הרמב"ם ס"ם מה' זכיס ובר"כ בסנ"ם לא יראה לסוף דעת המחבר בזס ונס הסמ"ע וכ"ס ורו"ק) ועיין בכ"י שכתב היס לדקדק מהרי"ף ומהרשב"ם שסמקו כרבנן (הגס ובר"י סכ"ל בס"ע"ם הרי"ף סדעתו כהרמב"ם ע"ם) דזכס המקבל בכל ענין וכן פסק רא"ן דף ק"מ ע"כ וכ"ע מהרס"ל ע' הסוסס סימן ך (הגס"ם ועיין בסמ"ע ס"ק ך' שכתב דלא אחרו הלכס כרשב"נ אלא בחקוס שבסנו דבריו בתשבס ולא בבריאתא ומה"ז כתב לעיל סימן קע"ג ס"י בסס סתו' רא"ש שהלכ' כמותו אפי' בבריאתא ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ג בתשו' ולי"ר לשאר ספיקא כו' עיין בס"מקמו בהן של מה"ז שסיג סס עליו זס):

רמז מ לעולם אומרים כו' ולס אחר כתב כל ככסיו לא' אחר מיתס מתני מיתס לא היס לו זרע ולא"כ זכס לזרע עיין בתשו' מהר"ם מלובלין סי' ק"ח ועיין בתשוב' מהר"ם ן' שטון סימן קכ"ד ובתשובת רשר"ם פי' רכ"ג ורכ"ם ובתשוב' ר"ש ן' מיים סימן ל"ג: כ אבל לא בבריא עיין בסמ"ע ס"ק נ' עד וכר"ן בסמפק בבריא כ"כ כ"י מסמו אבל בסמת בר"ן ליתס לספק אלא כ"כ בספיסות כיון ולא סניק בפסים ולא סניק לברוס וזכס בנו ועיין בתשובת מהר"ם מלובלין סס: ג דאפילו בבריא עיין בסמ"ע ס"ק ר' עד דאם אינו מוכרח כו' וכ"כ הכ"מ: ד הכותב כל נכסיו כו' עיין בסמ"ע ס"ק ס' שכתב שלא ס"מ אינו אלא דק כו' ולפע"ד דק מיסב ולסוכו הוא ל' רשב"ם דק ל' ע"ם: עיין בתשו' ר"י לבית לוי סימן כ"ר:

פ בר"א

יוד אבל אם כתב לבן בין הבנות כו' הרי"ף בפ"ק דב"ב דף ז' כ"כ מכח קושיא שקשה לו בגמרא תר"ר שם כתבתיהו וכת' וכ"ת א"כ מעתה
מאי וי"ל דתרין זה אחרו בגמרא ששוה א' מן הדברים שהן שלבת' בלא מעתה מ"ה אין לך בו אלא שידושו שמניהו בגמרא בסדיא דסייגו
בבן בין הבנים כו' פ"ש ועד"ר: יא אם לבת בן הבנים כל"ל דאין זה שם מתיחוסי כפ"ו דוכייה ומור"ם פוסיפו לשכרת' רכתבתי דאין לך בו
אלא שידושו מה שמניהו בסדיא ככ"ל • ונריך שתדע דמ"ש בבת בין הבנים מתנתו קיימת סייגו דוקא בשבות' אם נתן לה בל' מתנה אבל
בשבותה אם נתן לה בלשון ירושה
ליכא לת"ר דוכת' שבת בין הבני'
בין דאינה בת יורשת בתקום
שיש בני' ומשנה וגמרא בסדיא
הוא וכתבו הטור והמחבר לקמן
בר"ס רפ"ח פ"ם ועד"ר ופת"ם
לזה עוד בחידושי': יב אם
לאחד מן היורשי' בין שאר יורשי
פירוש בשאן שוויין מצד ירושתן
בנין אב בין האחין • אם דוד בין
הדודין וכל כיוצא שאן שוויין לא
אתריגן בשו שבוונתו היה אלא
להקנות לזה שנתן לו בל' מתנה
אלא לעשותו אפטרופוס: יג
וי"ל דבת בין הבנים כו"ם ל"ל דנם
בבת אחרי' שבוונתו היה
דשעתידה אפוטרופוס על בניו
ולא לעכיר בל אשר לו מבניו
ועד"ר שם בתבתי דבראה דה"ה
דא' בין האחין ס"ל הבי דלא קנה
האח מיהו אינו תוכרח כולי האי
ע"ם דבתבתי עו' פלוגתתן תלוי
בני' הגמרא: יד אם נתן לו
בקנין ויפה כחו כו' נ"ב לאם
בתב זה המחבר לבבא בפני ב
עצמו ה"ל לבתבו בסוף סעיף ד'
אח"ם שם דאם הקנה לו בקנין
כו' קנה די"א דצריך ליפה כחו
בקנין וסי"א דאם"ה לא קנה ונם
בטור סי"ו בתבו אבדדי בשם ר'
דאמר תנו בל בבסי לפלוני ואף
בתבו ואם"ם י"א דלא קנה אמר בתבו ותנו לו בל בבסי ואינו מייפה את בחו אפי' אפטרופוס לא עשאו שהרי זה בא לעשותו ע
אפטרופוס בדרך הקנאה ופייסינן שתא לא נמר לעשותו אפטרופוס אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה כו' ובפרישה בוכתתי שם דם"ל
לר' יונה דבתבו דבשבתב לו בבסי' בתוכין לו אפיל ו ביפוי בח דלא מהבי לומר שלא עשאו אפוטרופוס אלא קנהו קנין נמור בן לא מהבי לו
שום קנין אבל מלשון המחבר מוכח דמחלק בנייהו דבק"ם בשם ר' יונה תודה לו דקנהו ודוק' בקנין דשטר בתב דלא מהבי ות ה שתם בם"ד
ובתב דבקנין בני ובאן בם"ו בתב בלונת' בקנין ויפוי בח ואינו ר"ל דבתב לו עשה לו ונם יפה בחו אלא בקנין דהבא ר"ל קנין דשטר בתיבה
ונ"ם דאין שעם נבון לחלק בנייהו דהא נם לק"ם בעינן יפוי בח משום דאין קנין לאחר מיתה ובמו שיתבאר בסימן ר"ן בטור מסב"ק
והלאה ונם בדברי המחבר שם: טו ולא יפה בחו לומר בו' בבר נתבאר שעתו חל' הטור שבעתקתי לפני זה:
טו ובשאר הקני לבניו בו' פי' לבל בניו יחד וזה אינו אלא אפוטרופוס וו"ל הטור ל"מ אם בתב הקני לאח' תחלה והשאר לבנו הרוש
אפטרופוס דבשעה שבתב לבנו הוה בל בבסיו אלא אפי' בתב לבנו ולאחר בבת אחת שבינן ליה בו הבה בין בלום שייר בלום
בבבסים אחר מתנת בנו: יז לבנו בחי הוה מתנה ל' הטור מדה"ל לתבתב בל בבסי לבני ולפלוני ולא ב"ב והקדים
לבנו בחתבתו ה"ל בבותן לבנו המקבלת תחלה ואח"ב הטאר לאחר אבל אם בתב הבי שליחי בבסי לבני בו' לא הוה חבי לתבתב בל בבסי
לבני ולפלוני דאז הוה משתע דיהיה לבל א' בחבי א"ה אפי' הקדים לבנו בזה בחי הוה בנו אפטרופוס על ב' הבליחי' וק"ל: יח
הראשון הוה מתנה בו' אבלא בלינהו יחד לאחר בל בבסי לראובן ושמעון בני ס"מ דדעתו היה לבקנות לראשון: יט
ונתבארו פרטי דין זה בטור א"ע סי' ק"ו ע"ם שבתב המחבר בר"ם אם מידו דברי אם בב"מ לחיו בל בבסיו לאחיו לא עשאו אלא
אפטרופוס על יורשיו בין הבהיו יורשיו בניו מתנה אם מתשה אחרת אם אחיו אם שאר יורשיו עב"ל ור"ל בשאר יורשיו בנון בני אחין אם לאחים
מבן וב"ב כ"י פי"ב דאין חילוק בין יורש ליורש ודלא בח"ם בראש"ם בתשוב' והביא הטו' שם בע"א סי' ק"ו דאם אין לו יורשין אלא בני אחין
לא אתריגן דעשאה אפטרופוס ע"ם ובתבתיהו שם בסמ"ע: כ וכתב לאחתו קרקע ב"ם בו' בטור בתב בלון שתם
אבדה בתובתה ושם בא"ע נתבאר בס"ע בד"מ דדוקא בתובת' ולא בדוביתה ובשעם דאבדה בתובתה דאתריגן בין דשתעה מבשלה
בשלק בל אשר לו לבניו ולא נתן לה אלא קרקע בל שבוה ולא מתתה לומר מאין אבבה בתובתי אתריגן ודאי דתחלה הבתובה מדאתשבה
ליתן לה בצת אלק בין בניו ופ"ם דמסיק ובתב דמ"מ מה שקונה בעלה אח"ב אם שתת א' מבניו נובה בתובתה מבן: כא
ויש עליו שטר מוקדם בו' פירוש מוקדם למתנה זו אע"פי שבוה מאוחר לזמן הבתיבה ובטור שתם ובתב בוה אבבדה בתובתה ושם
בא"ע בתב וה"מ בבתב לאשתו אחרוסה או נרוסה דלא שייך לומר דלעשות אפטרופוס בתבוון והוה הדין בבתב לה בשאר לישבי ב
המופלת הב"ל דא"א לפרשם דלעשות אופטרופוס בתבוון וק"ל: כב בטור הבוזר בסימן ל' ע"ל בס"ע בסימן
ל"ט ס"ו מה שבתב מור"ם בבנ"ה ובמחריק שורש כ"ב בתשובות מיימון דשם' קנין סימן כ"ה ובראש' סימן אלף ט' דשאריבו בדין שטר
בבראה ואם עדים נאמנים לומר בבראה בי"ם: כג בל הבותבים בל בבסיהן תשתבשל פירוש בנון הבי דבתב
ברים בסימן שמע שמת בבו או שהוצרך לברוש מבני אויביו או שב"מ שנתן בל אשר לו ואחר בך עמד מבליו או נא בבו או פיבר ב
שם אויביו דמתנתו שוורת מבל מקום בפירות א"ל לבשוזר ול"בטור בשם הרמב"ם הוא בפירות שאבלו והמחבר לא בתב שאבלו ומשתע
מלשונו דאפילו הן עדיין בידו בשין א"ל לבשוזרם בין שבבר תלשם ובשוזק בשם ובטור בשם הרמב"ם מבייש משעתו ובתב זה לשונו
שאפילו הבותן מתנה בפירוש בל מבת לבשוזר לזמן בצוב אוכל פירות עד זמן בקצוב עד באן לשונו דבה לומר דלא אמרו דצריך ב
לבשוזר פירו' אלא בשבבתינה היה בעשות ובתפרש לאבר' בל הבתיב' אבל באן לא בתפרש ואדרבה בל זמן שלא עמד מבליו או שלא בא
בבו ביאה ליה שיבין בבסיו בבסיו בבד

הגה

יונה דבתחיל ובתב בשם ר' יונה דבקנין איבא מ"ד דקנה ובתב עליו ונראה דמיירי במייפה את בחו אפי' אפטרופוס לא עשאו שהרי זה בא לעשותו ע
אפטרופוס בדרך הקנאה ופייסינן שתא לא נמר לעשותו אפטרופוס אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה כו' ובפרישה בוכתתי שם דם"ל
לר' יונה דבתחו דבשבתב לו בבסי' בתוכין לו אפיל ו ביפוי בח דלא מהבי לומר שלא עשאו אפוטרופוס אלא קנהו קנין נמור בן לא מהבי לו
שום קנין אבל מלשון המחבר מוכח דמחלק בנייהו דבק"ם בשם ר' יונה תודה לו דקנהו ודוק' בקנין דשטר בתב דלא מהבי ות ה שתם בם"ד
ובתב דבקנין בני ובאן בם"ו בתב בלונת' בקנין ויפוי בח ואינו ר"ל דבתב לו עשה לו ונם יפה בחו אלא בקנין דהבא ר"ל קנין דשטר בתיבה
ונ"ם דאין שעם נבון לחלק בנייהו דהא נם לק"ם בעינן יפוי בח משום דאין קנין לאחר מיתה ובמו שיתבאר בסימן ר"ן בטור מסב"ק
והלאה ונם בדברי המחבר שם: טו ולא יפה בחו לומר בו' בבר נתבאר שעתו חל' הטור שבעתקתי לפני זה:
טו ובשאר הקני לבניו בו' פי' לבל בניו יחד וזה אינו אלא אפוטרופוס וו"ל הטור ל"מ אם בתב הקני לאח' תחלה והשאר לבנו הרוש
אפטרופוס דבשעה שבתב לבנו הוה בל בבסיו אלא אפי' בתב לבנו ולאחר בבת אחת שבינן ליה בו הבה בין בלום שייר בלום
בבבסים אחר מתנת בנו: יז לבנו בחי הוה מתנה ל' הטור מדה"ל לתבתב בל בבסי לבני ולפלוני ולא ב"ב והקדים
לבנו בחתבתו ה"ל בבותן לבנו המקבלת תחלה ואח"ב הטאר לאחר אבל אם בתב הבי שליחי בבסי לבני בו' לא הוה חבי לתבתב בל בבסי
לבני ולפלוני דאז הוה משתע דיהיה לבל א' בחבי א"ה אפי' הקדים לבנו בזה בחי הוה בנו אפטרופוס בל ב' הבליחי' וק"ל: יח
הראשון הוה מתנה בו' אבלא בלינהו יחד לאחר בל בבסי לראובן ושמעון בני ס"מ דדעתו היה לבקנות לראשון: יט
ונתבארו פרטי דין זה בטור א"ע סי' ק"ו ע"ם שבתב המחבר בר"ם אם מידו דברי אם בב"מ לחיו בל בבסיו לאחיו לא עשאו אלא
אפטרופוס בל יורשיו בין הבהיו יורשיו בניו מתנה אם מתשה אחרת אם אחיו אם שאר יורשיו עב"ל ור"ל בשאר יורשיו בנון בני אחין אם לאחים
מבן וב"ב כ"י פי"ב דאין חילוק בין יורש ליורש ודלא בח"ם בראש"ם בתשוב' והביא הטו' שם בע"א סי' ק"ו דאם אין לו יורשין אלא בני אחין
לא אתריגן דעשאה אפטרופוס ע"ם ובתבתיהו שם בסמ"ע: כ וכתב לאחתו קרקע ב"ם בו' בטור בתב בלון שתם
אבדה בתובתה ושם בא"ע נתבאר בס"ע בד"מ דדוקא בתובת' ולא בדוביתה ובשעם דאבדה בתובתה דאתריגן בין דשתעה מבשלה
בשלק בל אשר לו לבניו ולא נתן לה אלא קרקע בל שבוה ולא מתתה לומר מאין אבבה בתובתי אתריגן ודאי דתחלה הבתובה מדאתשבה
ליתן לה בצת אלק בין בניו ופ"ם דמסיק ובתב דמ"מ מה שקונה בעלה אח"ב אם שתת א' מבניו נובה בתובתה מבן: כא
ויש עליו שטר מוקדם בו' פירוש מוקדם למתנה זו אע"פי שבוה מאוחר לזמן הבתיבה ובטור שתם ובתב בוה אבבדה בתובתה ושם
בא"ע בתב וה"מ בבתב לאשתו אחרוסה או נרוסה דלא שייך לומר דלעשות אפטרופוס בתבוון והוה הדין בבתב לה בשאר לישבי ב
המופלת הב"ל דא"א לפרשם דלעשות אופטרופוס בתבוון וק"ל: כב בטור הבוזר בסימן ל' ע"ל בס"ע בסימן
ל"ט ס"ו מה שבתב מור"ם בבנ"ה ובמחריק שורש כ"ב בתשובות מיימון דשם' קנין סימן כ"ה ובראש' סימן אלף ט' דשאריבו בדין שטר
בבראה ואם עדים נאמנים לומר בבראה בי"ם: כג בל הבותבים בל בבסיהן תשתבשל פירוש בנון הבי דבתב
ברים בסימן שמע שמת בבו או שהוצרך לברוש מבני אויביו או שב"מ שנתן בל אשר לו ואחר בך עמד מבליו או נא בבו או פיבר ב
שם אויביו דמתנתו שוורת מבל מקום בפירות א"ל לבשוזר ול"בטור בשם הרמב"ם הוא בפירות שאבלו והמחבר לא בתב שאבלו ומשתע
מלשונו דאפילו הן עדיין בידו בשין א"ל לבשוזרם בין שבבר תלשם ובשוזק בשם ובטור בשם הרמב"ם מבייש משעתו ובתב זה לשונו
שאפילו הבותן מתנה בפירוש בל מבת לבשוזר לזמן בצוב אוכל פירות עד זמן בקצוב עד באן לשונו דבה לומר דלא אמרו דצריך ב
לבשוזר פירו' אלא בשבבתינה היה בעשות ובתפרש לאבר' בל הבתיב' אבל באן לא בתפרש ואדרבה בל זמן שלא עמד מבליו או שלא בא
בבו ביאה ליה שיבין בבסיו בבסיו בבד

דאמר ואכל פירותיו מ"ס לא גרע מהכותן מתנה פ"מ לעניין לזמן קצוב וכבר בתבתי מזה לפי"ל כסי' רל"ב וכסי' פ"ו ע"ש : כך אכול פתי כו' כל זה הוא מת"ה מי"ז ודין זה דרא"מון כתבו סס כסס גאון וסכיא רמ"י מהא דהאומר לקבירו שכור כדי קברו כסותי דמותר לקרות ולשכרו ואפ"ה מייב לשלמו . ושל הדין הסכי דצריך הסתן לשלם לקמיו מזונות ונתה סס דאם לו קמיו הוא עשיר וסכיא רמ"ם מהא דאומרו סדר בקבר סבירו אפילו מבר דלא מביד לתינר צריך להפלות לו סבר וכתב דאע"ג דסת' מסתם דסיינו דוקא כסדר בקבר אלא מדעתו אבל מדעתו לא וזהו דוק' סס דס"ל זה נכנס גזה לא קסר אבל כאן זה נכנס גזה קסר הוא וכתב סס מו"ר דאפי' סיה רגיל אמיר ליתן לאפיו אלאיו מזונות אל אלתכו ב' בנים ויותר דהא בהדיה תכן הפוסק אעות לאפיו כו' יכול לומר לאחיך הייתי רוצה ליתן לך מי אפשי ליתן ואפילו אם אמר אני עדיף מהראשון וס"ל דבזותים . ות"ס דסיכה דמוכח דנתן לו לשם אתנה כו' פעור בעב סס עעם לדבר דכיון דמתחילה בעיילה באם לידו תי לא אני לאזור בו ות"ס דאמונגית אסתא אעור אלאים הפיא סס רמ"ם מבא דאמרינן מי שהלך למדינת הים והלך אחר ופירנס את אשתו הנים אמותיו אל אדון בני וכתב המרדכי אעם עוסר"ם דל"ם אביה ל"ם אחר ועיין מי"ד מיתן רנ"ג דים מפלקין אין אם בעלה הלך למדינת הים או שנשאר אעם כאן :

רמז ז יתנו לבני ב ולבנות פרא"

ס אכול פתי כו' מ"ל מי' סס ב"ב בסנ"ס ב' וכ"ע עיין במסרס"ל ע"ב דכ"ק מי' מ"ם ועיין בת"ם בסס מהרי"ם ומיזתי סס רמ"ם מקרא כמותי אלא מ"ל ע"מ לעשור מ"ם וכ"ע דהסס נוע' מי לא אתי לירים בתורת אמירה עשור אע"ב דלא מ"ל מ"ם לעשור וכראיתא בס"ם ופוסקים לקמן פ"ם מ"ם וכ"ע יוד ולכן מי שאמכיל כו' מיין בב"ו קיומן קב"ם מתו' ב' מדיכים אלו כמי מעבכם ליתום אל אלמנו ועיין בתשו' ר"ם אלטוך מי' מ' ובתשו' מ"ע סימן ע"ם ובתשו' ן' לם מ"ם כלל י"ב מ"ם ע"ם דף נ"ו וכ"ו וע"ם עוד דף קמ"ם :

יא עשור כו' ומס קרא לאורת מסוער אבל בעב"ב אסר בחכם עשור אמורה בחנותא סיסת אדעתו הים לאבול בחכם מסרא"ל אם :

רמז ח יתנו לבנים כו' עיין בסס"ם פ"ק מ' וכל"מ הסיג אליו כיון דאפרים שיכתנו לבניו ודאי דאין בכותיו בכלל כיון דהיסת אותו ולקמן פ"ב אמני דקאמר לבני בלתי כו' וע"ל : ב יטלו אומה סוערים כו' עיין בסס"ם פ"ק ג' וכן כתב הבית תומ : ג לרידיה כו' הייכו בסת' אבל בחפרים לבניו שנפטרי מ' אע"ג דאית ליה איתת' מולקים בנים ובנות . ב"ח ופ"ם :

ד נאף

הנ"ב האומר לקבירו כו' (ס) אכול אני מיך לשלם לו ולא אמרי' אתנה קא יהיב ליה ° (ת"ם סי' ס"ו) (י) ולכן מי שמתכיל לאתנו סס בתו יותר מזמן מקבל לו מזונות צריך הסתן לשלם לו מזונותיו כסיתבע ממנו ° (ומ"ל מי' ר"ן סב"ם וס"ר רע"ב סמ"ל) אבל לא מזונות אסתו ודוקא דליבא הוכחה דנתן לו לשם מתנה אבל היכא דמוכח דנתן לו לשם מתנה רק אמ"כ בפל"קטנה מיכיסס ולכן תבע ממנו (יא) בעור ° (ע"ל בפר"ם מ"ב בריבי מזונו')

רמז השולח חפצים לבני ביתו ולא פירש האיך יחלקום ובוה שעיפים :

א ° (סור ס"ב בסס רמב"ם) בריא ששלח כלים מסרינת הים ואמר יתנו אלו לבני הרי אלו ° (ב) יתנו לבנים ולבנות הראוי לבנים כגון פפרים וכלי מלחמה לבנים והראוי לבנו' כגון כלי משי הצבועי' וחלי זהב יטלו' הבנות ° הוי ראוי' לזכרי' ולנקבו' ° (ג) יטלו אות' הזכרי' ° (ל' רמב"ן פ"ו מזכי' ר"ם) הנ"ב ° (מרדכי פרק מי שמת) מי שביו לו בנים מאסה ל' ונשא אמה אחרת ובתנה סס בניו הראשונים שבניו מן הסביים יטלו אלק בירושה כמו הם ולא הבן לו מן הסבייה רק בנות ד אין לבת במקום הבנים כלום :

ב ° (סס בנ"ב יזיר') וכן המשלח כלים לביתו סתם והיו בהם פלים הראויים לבנות ° יטלו אותם בנותיו אומרן רעת הוא שלהן שלח ואם אין לו בנות או שהיו בנותיו נשואות יטלו אותם נשי בניו שהרעת נוטה שלהם שלח . ויש מי שאומר ° (סור ס"ב בסס הנב"ם) רה"מ דלית ליה איתתא אבל אי אית ליה איתתא ודאי (ג) לרידה שדר דבנופו רמיא :

ב ש"מ שאמר נכסי לבני בלשון רבים ולא היה לו אלא בן אחד ובנות ו הכל לבן לבדו : (וכ"ם סס יש לו בנים רבים דסבל לבנים) ואין הבנות בכלל (ואפ"ס אמר בפירוש לבני ולבנותי דראוי לבנים לבנים והראוי לבנות לבנות ° (פרדכי סס) ז וכן אין בן הבן בכלל (מעמס בפסר סנוס כל אסר לו לבנו רק סיתן סך מה לכל מ' מבנותיו ואתה אמת כפיין וסביסה כן אין לכן כתו כלום דלא ולא לירושים קאחר ° (סס ע"מ אמחוו) ח ועור דבן כתו לא מקרי בן) ויש מי שאומר ° (סור ס"ב בסס פרת"ם) ראי לית ברא אלא בר ברא ° ודאי אבר ברא קאמר :

הנ"ב אמילו אם יש לו בנות ° (כ"ל ע"מ) יוד מיכו אם אמר ליתמי הבנות בכלל כן כ"ל אמנות הרא"ם ° (בכלל ע"ם ב"ב סור הביאו בס"ד) וה"ב אם אמר ליונאי הלניו :

ד מו

רמז ט יתנו לבני ב ולבנות פרא"

בו' קא"ל בזה דנם בנות בכלל בניכן כמרש כיון דבתתכם סוא דבר הראוי לנקיבות לעוד אמרינן דלבנותיו ביון לשלו ולא אבביה בסבניכן אינן בנותי' או סבנים' בנותיה ואבנות אינן בנותיו לבנות הראוי לנקבות כיון דנרכי בבנות על הבניכן אמנלא הוא אלא אפי' סבנות ובנים אינם בנותיה אם"ם אמרינן דדעתו היה לתנו לבנות בדי לבנבין על הבניכן וכמ"ם בדרישה ס"ם אבל אם בנותיו ודאי בלוקין עודמין דנרכיהן על בניו בעליהן מבא"ב נרכי בנותיו דיש לאן אנשים שיעשו לאן נרכיהן וכמ"ם בבעיף מאחר זה בשלם שיתנו לביתו וכ"ם בשלם שיתנו לבניו : ב פיו רמוייס לזכרים ולנקבות כו' פי' שיש בהן דבר מ' הראוי לבניהן : ג יטלו אותו הזכרים בפרישה ודרישה הוכחתי דדוקא כזה דאמר יתנו לבני ו"ל בני מבטא עפי' לזכרים מלנקבות אבל בבתוך בשלם נאמר שיתנו לביתו דבשם יתנוהו לבניהן יחד וכ"כ בסור בבדיה בסס הרמ"ם בב"ם בשלם ואמר שיתנו לבני ביתו וגם"ם בשלם ואמר ליתן לבני ביתם כתב בסס הרמב"ם שיתנו לבניו ולא כתב דבלבני מהדדי ע"ם ודו"ק : ד אין לבת במקום בנים כלום ואע"ג דודאי דעתו היה אבל בנותיו יטלו אלק דאל"כ ל"ל להתנות בסיעת דבניו בל' אתנה : ה יטלו אותו בנותיו כאן מיירי בסוון בסניכן אינן בנותיו כלותיו קודמין וז"ם המחבר (ושות מל' הרמב"ם) אמר כך אם שיש בבנותיו בנותיו ור"ל נם בבנים בנותיו ושיבא בסוון מיירי ° אבל ה"ב בבנותיו בנותיו ובבנים אינם בנותיו דיטלו בנותיו הראוי לזכר כל : ו הבל לבן לבדו דדוקא בבני שאמר יתנו לבני הבלות בכלל בל' כדי לאבבן על בעליהן בבנו בנותיו אם שיקבנו עליהן לבשלן בנותיו אבל בס"ם אין דרכו בעבור בה לא כדי לאבב בנותיו על בעליהן ואפילו אינן בנותיו אע"ג דלאחר מיתתו נרכין ליתן לבס מיסור בבנים אין דרכו לבעבור בחלה יותר אבל אם מבואר בתשובת הרמ"ם ובביאה בסור . ואע"ג דאמר ל' רבים ואין לו אלא בן אחד בעינו בקרא ביונא בוס ובכי דן אומם ובכי פלוגא אליבא ובד"ר שבתבתי ל' בתוס' שבתבו ו"ל וא"ת מ"ל לאמר הוצרך לומר שיתנו לבנו אלא אמריתא מי בנו יורשו ולא בנותיו ו"ל דאמרי' דהוצרך לאמרו אפני שיודע שבבר נתן נבפיו בלוותא שב"מ לאמריס ואתה בניו זה לבזור בו ע"ם ע"ם שוד מזה : ז וכן אין בן סבן בבלל פי' סס סיה לו שבי בנים ואת הא' והבים בן לא אמרינן מדאמר לבניי ל' רבים דבותתו סיה ג"ב אבן סבן ואע"ג דבבי בנים קרויים בנים ע"מ בלשון בני אדם אינו בן אלא אמרינן דבותתו סיה אבן הא' הבשאר לבדו אי : ח ועוד דבן בתו לא מקרי בן סס בהבנו' מרדכי כתב דבר ברא וכ"ב בד"מ מיבו אין ב"מ בהן דבין בך ובין בך אין בותתו סס בהבאי ועוד כו' אלא לומר עוד דאיים דא"ל בבן ליתן בלום לבן בבם אדא מדאמרינן בגמרא דבל אמר לי בותתו לי ולא ליורשי ועוד דאיים אבגמרא דאמרינן דבל"מ האומר בבבי לבני דאין בן בבן בבלל ס"ם בהן לא סיה בותתו אלא אחותו ולא אבבה ובן מוכח שם בבגמ"ר ע"ם : ט ודאי אבר ברא קאמר אם"ר אם בתבתי ופירשתי ל' ב' נלמד ממנו דאי בשאם שהיה בריא אמר בן ובין בבן אין בבנות ובן בבן אין בבנות יטלו הראוי לבנותיו ואי בשאת שהיה ב"מ אמר בן אי אמר בבל לבן בבן בדין היו לו בן ובת בבל : יוד מיבו אם אמר ליתמי בו' אמ"ם בפעיף מאחר זה אם כתב המחבר תשובת הרמ"ם ב"ב :

ר ואף אם יגיע כו' לבעלון מנוסנס וכ"ל הם"ק כולם הנפרטים מחכם אף
סיגיע לו כו' ופירוסם קוטפרס וכן כ"ל בסור והרא"ם ורו"ק :

רמח א ס"מ · עיין בתסו' מהרי"ם ח"א סי' ו' וסי' קח"ז וסי' ק"ן
וקס"ה וקס"ה וקפ"ב ובמלות הסניות סי' רכ"ב רכ"ד וס"ב
סי' קכ"ו ורס"ד וס"ב וכ"ב ועיין בתסו' ר"מ מלמוך סי' ל"מ וסי' כ"מ : ב
מכל ל' מתנה כו' עיין בתסו' מ"ש סי'
כ' : ג הבריא מכתן כו' וס"ם נס"מ
אם אמר מכיוס וכ"כ מור"ם ס"ו ג
בהג"ה מכן מיקר ומיין בתסו' מהר"ם
מ"ב סי' ס"ם : ד ס"מ כו' עיין
בתסו' ר"ל ס"ם דף מ"ד וס"ב סי' ל"ם
עיין בתסו' ר"ם כהן ס"ב סי' ל"ב ל"ג
ובתסו' רמ"ם סי' כ"ב דף קכ"ם קכ"ו
ובתסו' רסר"ם סי' סכ"ם ורל"ב : ה
ואמר כו' אם אמר כל"ל וכן סוס
תכונה רב"ל וק"ל : ו נכסי לפלוני
כו' עיין בתסו' מהר"ם מ"ב סי' סי"ם
ובתסו' ר"מ מלמוך סי' ע"ם וב' ופל'
קי"ד :

ז ואם

ד (ברא"ם סס) מי שחלק נכסיו מחמת מיתה וכת' והשאר
יחלקו שתי אחיותי ויתמי אחותי ויש כיתמי אחותו זכרי'
ונקיבות יא גדולים וקטנים כולם בכלל אפי' נקיבות נשואות :
ה (כפול לקמן נסי' רל"ב סב"ד) האומר נכסי לפלוני ולבני
חולקים אותו יב פלוני נוטל מחצה וכל בניו מחצה
אמר לפלוני ופלוני ולבני (פלוני) נוטלים בני פלוני מחצה
ושני האחרים מחצה ואפילו הנפרטים מרובים והנכללים
מועטים נוטלים הנפרטים מחצה (ד) ואף אם יגיע לאחר
מהנפרטים פחות מלאח' מהנכללים כגון שאמר נכסי לפלוני
ולפלו' ולפלוני ולבני ראובן ולא היה לראובן אלא שני בנים :
הגה (ל"י ע"מ"ם נסס ריסב"ם) וכן סדין יג כשאר דברים
ולכן אים ומסה שהתנו ביניהם שאם יתות מ' אבסס יסזרו
הנכסים לקרוביהם קרוביו נוטלים שתני וקרוביה שתני (מנ"מ פי"ם דמכירה) :

רמח הנותן מתנה לחבירו ואמר ליה ואחריך לפלוני וכו' יג סעיפים

א (ל' רמב"ם פי"ב מזכיים ר"ב) (מ) ש"מ שאמר מ נכסי לפלוני ואחריו לפלוני אין לב' אלא
מה ששייר ראשון ואם היה הראשון ראוי ליורשו כגון ב שהיה בן מכלל הבנים אין לשני
כלום (אפילו אם נס נסכי לאוי ליורס וכן אפילו ב אקיים' אפרין של רמסון ד אין לאקיים כלום (סמ"ם
סס) (נ) שכל לשון מתנה ליורש הרי הוא כלשון ירושה וירושה אין להפסק ואף על פי
שיאמר ואחריו לפלוני (רסב"ם פי' מס"ר) :
הגה (ריב"ם סיתן כ"ב) ואם אמר הנוואה מקום אכנו לדון ה בברכאות של כותים וכאו
אמ"כ (לאקום אחר) לדון כדיני ישראל לא אמרינן דירוש' אין לה הפסק :
ו אבל (ג) הבריא שנתן מתנת בריא על דרך זה וכתב ליה נכסי לך ואחריך לפלוני אין לשני
אלא מה ששייר ראשון (סס נרמב"ם דין ס') אפי' היה הראשון ראוי ליורשו :
ב (סס ברמב"ם דין י') (ד) ש"מ שאמר נכסי לך ואחריך לפלו' והיה הראשון ראוי ליורשו
ופי' (ס) ואמר לא משום ירוש' אני נותן לך שאין לה הפסק אלא בשתנ' והרי הפסקתיה
השני קונה מה ששייר ראשון ז לפיכך אם נתן המעות ע"י שליש ואמ' תנו לבני שקל בכל שבת
ולא משום ירושה אני נותנה להם והנשאר מהנכסים אחר מותם יהיה לפלוני אין נותנים להם
אלא שקל אע"פ שאינו מספיק להם (וע"ל סיתן רל"ב סעיף ו') :
ג (סס נרמב"ם רי"ו) (ו) נכסי לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלו' מת ראשון קנה שני מת
שני קנה שלושי ח מת שני בחיי ראשון הנכסי' של יורשי ראשון ט (זכן דין שליש אם הנכסי)
(סמ"ם סס) אע"פ שאמרנו אין לשני אלא מה ששייר ראשון יוד אסור לראשון
לבכור אן ליתן גופו אלא אוכל הפירות עד שימות ויזכה השני
ואם

ולא נדולים וקטנים כו' ל"ל הרא"ם בביאור הסור בס"מן זה (סעיף
ה') בכלל יתמי"ם זכרי' ונקיבות קטנים ונדולים אלא מביכו
פילוק בתלמוד ב' יתומים שיצאו נדולים מכלל יתומים אלא ש"ם
מקומו שתקנו חז"ל תקנה דלא שייכי בגדולים כו' ע"ש : יב
פלוני נוטל מחצה כגמרא ליף
לה מדכתי' נכי מנקה ויהיה
לאהרן ולבניו ותני' מחצה ל
לאהרן ומחצה לבניו : יג
בשאר דברים כגון שאמר שלו
לפלוני ולבני פלוני וכן בכל
תנאי ר"י שם :

רמח ג נכסי לפלוני
ואחריו לפלוני
אין לנסי כו' בסור ביתן זה סעיף
ה' כתב בשם ר' יונה ז"ל ולאחר
באחריך תליא מילתא דליכא
מעמא מה שהאחיר לאחריך אלא
מכרת אלא מטום דנכסי לך לשון
מתנה נמורה מסתא וה"ה אם
אמר נכסי לך ואם תמו לפלוני
אכ"ל ומת"ם מחסב בסמו' ס"ב :
ב שהיה בן מכלל הבני סר"ל אם
יש לבנותן בנים אין מי שראוי
ליורשו כ"א בניו ואז לא אמרינן
ירושה אין לה הפסק כשהמקבל
הי' בן וה"ה אם אין לבנותן בני'
אלא בנות או אינם אז הכת אלא
הא בשתן לבן אמרינן בנייהו
דירושה אין לה הפסק ואהאחריך
לא מיירי המאכר אם נם הוא
ראוי ליורשו · ומור"ם כא וחדשנ
בהגסותיו מיד אחר זה וסוא
מדברי המ"מ ע"ש : ג הקדים'
אמרין של רמסון כו' הי' הרמסון
ראוי ליורשו ואמ"נ דשכ"מ יכול
לחזור מתנתו שנתן כבר ז
וליתנו לאח' שאני הכא דלא חזר
מהרמסון שהרי עדיין בדעתו
שיהיה לו כל ימי חייו אלא שאמר
מותו יהיה לאחר או לאקדם
וכיון שיאיא ליה מיזכה בה
בחייו תו אין לירוש' הפסק · וכל
זה מיירי בחוסן דלא נוכל לומר

דלאחר מיתה נתכוין כגון בשייר אקנת אז אפי' כמי שלמתנה נתורה כוונתו אז בא' מאמר דרכים שנתבארו בסימן רמ"ו : ד
אין לאקדם כלום ס"ינו דוקא שנתן שתנה מנא"כ אם התנה באם יגיע אנו אנו מכנית יוכו כו עניי' אזי מיד שיגיע מהכנית
זכו כו עניים ב"כ ב"י וד"מ בשם תשובת הגאונים ופ"ם בהג"ה דל"ת מוס : ה בברכאות של כותים ובברכאותיהן לא
אמרינן ירושה אין לה הפסק ואמ"ם בשם שם"ם בהג"ה דל"ת מוס : ו אבל הכרי' שנתן מתנת בריא כו' דקדק וכתב מתנה
דדוקא בלשון מתנה יכול ליתן אבל בלשון ירושה אי' ליתן הכרי' : ז לפיכך אם נתן המעות ע"י שליש כו' כרייתא הוא
זה בפרק י"ל (דף קכ"ב) האומר תנו שקל לבני בכל שבת ואולי ליתן לכם אלא כותן לכם אלא (דאמרי' ודאי דעתו לא לתעב
בניו אלא כדי שיאמנו בשוכרים אלא יתן לכם אלא שקל) ואם אמר אל תתנו לכם אלא שקל אין נותנין לכם אלא
שקל · ואם אמ' ואם מתו יורשים אחרים מתתיהן כין שאמר אל תתנו אין נותנין לבן אלא שקל מפני שזכו אחרים
מתתיהן · ומקשין מזה דם"מ דאמ"נ דנתנו לבנו שהוא יורש מ"מ אמרינן דירושה יש לה הפסק שהרי כאן זכו אחרים אחר
מיתתן · והרמב"ם מתרץ דהכרייתא' מיירי כגון שאמר בשעה שנתנו לבניו מתחלה אלא מטום ירושה נותן לבן כו' וכש"ה המחבר
כאן ברים סעיף זה ובאר"ן כתב דהכרייתא' מיירי דאמרו ביד אלים ולא בא ליד הבני' לוכו' כו מעולם ועוד תירץ הר"ן דשם מיירי דלא זיכה
לבניו מבכסיו ע"י הבלי' כ"ל שקל בכל שבת ואותו שקל נתנו לבן ובבד"ר והבה הרמב' כתב בלשון המחבר' ומשם' מלשונו דלא ס"ל כתירוץ
הרמבן הר"ן דהרי כתב לפיכך אם נתן המעות ביד אלים כו' אר לא מטום ירושה כו' הרי דאף אל נב דנותנים ביד אלים אפילו הכי
הגריבו לומר לא מטום ירושה ומה שכתבו הרמב"ם והמחבר תיבת לפיכך אם נתן כו' הכי קאמר כיון דמהכני תנאו דמתנה תחלה ואמר
דלא מטום ירושה אני נותן כו' מטום הכי אפילו לא אמר בלשון אל תתנו אלא בלשון תנו אפילו הכי כיון שאמר אלא מטום ירושה נתן
לבן ואמר שאמרינן יהיה שכאמר לפלוני וכוה לא אמרינן ירושה אין לה הפסק כנ"ל מטום הכי אל יתנו לבניו אלא שקל אף אל פי שהן
גריכין יותר וק"ל · וכשיר שוטן כתב דמטום הכי אל יתנו לבן אלא שקל כיון שכך ליה כפירוש אכ"ל ולא דק ולא מיין בנוש
הברייתא דהרי בריסא קתני הברייתא דיתנו לבן כל ברכן וכנ"ל אף אל נב דנש כן ליה ליתן לבן שקל וסיפא הייבו מעמא כיון
דזיכה בעתונו לאחרים אחר מיתת בניו ועד"ר : ח אם אבי בחיי ראשון כו' נ"ל הסור אלא זיכה לבניו אלא מכח אבי
וכיון אלא בא ליד הבני מי אפשר לבניו לזכות בו אחרי כל זמן שהוא ביד הראשון הכל אלו נוף ופירי אחרי יכול לחזור בו' ע"ש :
ט וכן דין שליש אם הבני · פירוש אם כבר בא הנכסים ליד הבני אחר מיתת הראשון ואת השליש בחיי הבני בשאר
הנכסים ביד יורשי הבני : יוד אסור לראשון כו' כדי שיקיימים דברי הנותן דרצונו היה שיבא ליד הבני אחרי מיתתו
לדראשון כו' ונכל אקיים אם אבר הראשון ומכרו אקיימו אבירה ;

יא נקרא

יא נקרא רשע עפ"ר סס כתבתי ל' רסב"ם דכתי' לדאם הראשון פלמו מוכר אף דעשה איסו' מ"מ לא נקרא רשע עכור זה כיון דכתבו לו כתבנה נמורה כל ימי חייו ולכנאתו מכרה או נתנו מתנה ע"כ המשיאו עצה דלא לו ההבאה ולא כ"ש ד"ש כתבה המוכר עצמו מכ"ם * דנקרא רשע : יב וסוגיאס הראשון לחירות דעשה עכירה דעבר על מ"ם והתנה לאס אותס לכניכס : יג ועשאס תכריכין לתת פי' הכ"י סורקן על המת יותר מהצריך לתת דליכא כו לד מנוס ומתילא יש בו עכירה וכמ"ש סעור והמקבר כ"י כפי' מת"ש דעוכר בכל תעשית ומכוול המת ומרכס עליו הרימה וה"א דאין מעשה הראשון בזה קיימין דדעת הנותן לאיסה למיעבד איסורא בחמור' ולעשות איסור הנאס הנס קמ"לן : יד הסני מוציא מיד הלקוחות פי' אחר העשר מנים דבתוך העשר הלקוחות עומדים בחקוס הראשון ופטוס הוא : טו לא עשה כלום הת"מ כתב הטעם דודאי דעת הנותן היה מתחילה שלא יתן הראשון לאוס יורשיו דא"כ לא עשה כלום כשיורו לסני הרי ידע שכל מה שיש לאדם נותן לבניו אבל כשאינו רשאי ליתן לבניו או ליורשיו אע"פי שיכול ליתנו לשאר בני אדם אין אדם עושה ונותן לאחרים עכ"ל ואין ר"ל דאין אדם עושה ולא לו דא"כ אינה מתנה אבל מכר מכרו וקיבל דמיו מאי איכא לתיתר ועוד מתנה מעשה כמכר דאין אדם נותן מתנה לאחרים אלא כ"ש קיבל מתנו הנאות וכת"ס בסיעתן רל"ה אלא כונתו דלא עשו הנותן איסורא זה הראשון ליתנו או לאחרו לאחרים כיון דאיסורים בדבר לשנות דעת הנותן אבל ליתנו לבניו דרך בני אדם וק"ל ופמ"ש בדריסה : טז וכשיטות יקדם הסני לזכות רסב"ם מפרש זה מילתא בעצמו דהנותן לאחריך לפלוני כונתו דמיד אין הראשון צריך לנכסיו אלא יוכה בהן הסני לאחריו וסייעו מעשה שהתיל הראשון לפיות נופש אבל אתם אדם הנותן מחזיר מיתה כונתו אלא יצא המתן מתפתה ידו להמקבל עד שתגמור מיתתו נמצא דקל קנין לאחריך לפלוני בעשה דהראשון נופש קודם אבל הבעלה דהראשון לתקבל מתנו דהיינו אחר יציאת נשמתו וק"ל וכבי דייק ל' הסור והמקבר כאן דנבי סב"מ כתב שאין מתנתו קונה אלא לאחר מיתה ואל מתנה דאחריך כתב וכשיטות דמשתע בעשת מיתה אסורא נופש : יז אין כ"ד מנגין אותס מנוף הנכסי כו' כן פסק המקבר נ"כ לפיל ס"ס ק"ד כס"ד ופד"ר כאן והמ"מ מפרש טעמו דדוקא אם מכר או נתן הראשון לאחר אבל אינו יכול לפלוק ולהמקבל מתנס מ"ם וכו' כו לגמרי אבל בעשיבד בעשת הלוה לכ"ם בחוכו ולאחר בכתובתה כיון שאם יהיה תעות לזה הראשון אלוה יכול לפלוק אותן מהקרקע נמצא דלא זכו כו לגמרי ופס"כ בשיטות הראשון הסני כא ומוציא הנכסי מידס ואין לכן אלא הפירות בחיי הראשון שמנגין אותן הכ"ד דאם לי אוכלן אלוה בחייו או הבלוה אבל הכ"ד אין עושין הא"ר לסנכתן מהנוף דהא אסור לחכור אותן לזכות דעת הנותן אבל גראה שהוא אינה הנכיס למלוה אלו בחוכו או לאחתו בכתובתה דאם שעשה עשוי דלא נרע הני מאם אבר ומכר ואין לומר בזה דשום הדרה ואין למלוה עליו אלא מיעבור דהא אם הנכיסו אלוה לתלוה אלו בראינו בתבאר בחור ובדברי המקבר לפיל סימן ק"נ דאיכו הדרה : יח מת הראשון כו' קמל"ן בזה דלאחר מיתתו אפילו הפירות אינו נוכה מנכסים אלא מהא"כ בחייו וכמ"ש בסעיף אלפני זה : יט פשאם אפותיקי או שיחדם לאחה כו' יחוד שייך בכתובת אשה דאינו בניכת מחייב ונס דין בניית כתובס בקרקע דאפי' יש תעות הראשון ביד היורשים לפלקס בקרקע תמא"כ בכ"ח : כ מהיום לפלוני כו' הטעם דאו אין לראשון בסנכסי' אלא הפירות כל ימי חייו והנוף מהיום לסני ואין כח ביד הראשון לחכור לאחרים אם אין לפלמו זכות בו דהיינו בנוף : כא דלא אחרינן בכה"נ ירושה אין לה הפסק כו' נ"ו מעשה שבתבתי דהא לא זכה היורש בהנוף תעולם דלא נתן לו אלא הפירות : כב ויש פולקין כו' פי' פולקין ואומרים ירושה דאין לה הפסק אפילו בכה"נ כיון דאם"כ זכה בפירות כל ימי חייו זכה גם בהנוף אבל נ"כ מודים דאין כח ביד הראשון לאוכרו בכאם אחר מהיום לפלוני : כג וכן אם את אבי זכה בהנוף מהיום כאודו מחייב דלא נתן לראשון מהיום אלא פירות וכמ"ש : כד יחזרו ליורשי הנותן דהא לא זכה בהנכסים אבלאי אלא לאחר שכאו ליד הסני והרי לא כאו לידו ויורשי ראשון נ"כ אינם זוכים בו כדלעיל דהרי לא נתן לראשון אלא פירות כל ימי חייו ולא עדיפי כן מתוריסין : כה אחריך לי או ליורשי כו' עד"ר אם כתבתי לבני' רסב"ם והרא"ש והסור ואחר רבוותא דבוראין בגמרא פ' י"ב (דף קכ"ב ע"ב) פעוכד' דהנוח דאחר נכסי לסבת' (פי' אם אמות) ובתרא לירתי ויהיה לבנותן בת כו' לאותם נירשה נ"ל דאם אחר נכסי לך ואחריך ליורשי ומכרן הראשון המקח קיים כי כן איתא בהדיא סס בגמרא דאם מכרה הבתא מכרה קיים ומצריכין לפלוק כין אם אמ' אחריך לי וכין אם אמר אחריך ליורשי שיש נירשאות אחרות דנרשי סס ובתרא לירתי ויהיה לבתא בת לאותם נרסא יוכל לומר דהמתיר ליורשיו כמתיר לעצמו נס הריב"ם פי' ת"ש מסוה מייר ליורשיו לעצמו ונס מור"ם דמשוה מיור ליורשו לעצמו לנסאו נרס כנגרא ואחריך לירתך ופה דהתתיל מור"ם ובתב אחר נכסי לך ואחריך לפלוני ל"ל לפלוני אלא נס בגמרו אחריך לירתך ה"ל כאלו אמר אחריך לפלוני וכמ"ש אחר זה בסמוך בהג"ה בדין אם מתו יורשי המקבל בחייו וק"ל : כו אחריך אחריך ליורשי ויהיה לו בת כו' נס המקבר כתב כן אחר זה בסמוך

ז ואם נתנה מתנת ס"מ כו' ואם פוגיא אם ס"ם הדבר מתחת ידו כגון שנתנו לאלים מתנתו קיימת דקונה מיד כן מוכח מדברי הב' כפ"ם קכ"ם ע"ם : ח אחריך ליורשי כו' נ"כ בבל יונס אותס כ"ל ולא בפת"ש ועי"ל ע"ם מ"ם אם :

ט פ"מ

דאם עבר הראשון ומכר או נתן במתנה אין השני מוציא מיד הלקוחות (אם דין נ') שאין לשני לא מהגוף ולא מהפירו' אלא הנשאר . וכל המשיאה עצה לראשון למכור יא נקרא רשע ואפי' היה בה' עברים יב והוציא' הראשון לחירות אז כלים יג ועשאם תכריכים למת מעשיו קיימים :

הנ"ה (סור ס"ה) נתן לראשון הנכסים לי' שנים ומת"כ לפלוני ומכרה הראשון יד הסני מוציא מיד הלקוחות שהרי לא נתן לו מתנה נמורה רק לזמן :

ד (אם בראמב"ם דין י') בר"א כשמכר הראשון או נתן מתנה לאחרים אבל אם מכרם לאחר מיורשיו או נתנם לו במתנה טו לא עשה כלום וכן (ו) אם נתנם מתנת ש"מ אפילו לאחרים לא עשה כלום שאין מתנת ש"מ קונה אלא לאחר מיתה טז וכשימו' יקרם השני לזכות :

ה (אם בראמב"ם דין י"ח) היה חוב על הראשון או כתוב' אשה ובאו לב"ד ליפרע מנכסים אלו אע"פ שהראשון קיים יז אין ב"ד מגבי'אות' מגוף הנכסים אלא מהפירו' בלבד שמין להם

ו יח מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לגבות מנכסים אלו אין מגבין להם כלום אפי' אם עשאן אפותיקי או שיחד' לאשתו בכתובת' אינו גובי' מנכסי' אלו כלו' אלא הרי הם של שני

(אם בראמב"ם) (וכן בראמ"ם פיקר (אם"מ אם) אע"פ שרגים מולקים) :

ז (סור ס"ה בטס סר"מ ופרמ"ם) ואין כל הדברים הללו אמורים אלא באומר ואחריך לפלוני ולא אמר מהיום אבל אם אמ' ואחריך מהיום לפלוני ומכר הראשון השני מוצי' מיד הלקוחו :

הנ"ה וי"ל כמ דלא אחרינן בכה"נ דירוש' אין לה הפסק (ל' בטס רסב"ם ורמב"ן סי' מ"ם) כב וי"ש וס"ל דאין לפלוק כין אחר מהיום או לא (רסב"ם סי' תס"ה וכ"ה סי"ב) אבל הסכרא הראשונה בראה עיקר :

כג וכן אם מת שני בחיי ראשון וחזרו ליורשי שני ואם הם ג' ואמר לראשון ואחרי' מהיו' לפלו' ואחריו מהיו' לפלו' ראשון ושני לא קנו אלא הפירות (סור סי' ז בטס סרמ"ם) והשלישי קנה הגוף מהיום ופירות לאחר מיתת השני והוא שבאו ליד שני תחלה הילכך אם מת שני בחיי ראשון כד יחזרו ליורשי נותן :

הנ"ה ואין כל דברים אלו אמורים אלא שאמר בכסי לך ואחריך לפלוני אבל אם אמר כה אחריך לי (סור ס"ח) או ליורשי (ריב"ם סי' ס"ע ורמב"ן) אם מכרן הראשון ומת הנותן אז יורשי' מוציאין מיד הלוקח ואפי' לא אמר ואחריך לי או ליורשי רק אמר בכסי כתובים לך כל ימי חייך אין לו בכסה רק פירות ואם מכרן הנותן או יורשיו מוציאין מיד הלוקח (ריב"ם סי' ס"ע) כו אמר (ח) אחריך ליורשי

כספיס ס׳ והוא עובד׳ בגמרא הכ״ל רק שמור״ם תידם כאן שאין שאר יורשים עומדי׳ כמקומה והמחבר קידם שם דין כפל אם יורש אותה מ״ת ק״ק דלא ס״ל לשמור״ם לשנות תוה הנ״ה בשני עניתו אלא ה״ל לקצר ולכתוב תידושו מדברי המחבר כמ״ש כדרכו ונם בטור נכללו הדינים ביחד : כז זרעה עומד במקומה״ם זרע זרעה לדורות דכל האומר ליורשי דעתו על פירות המוקד׳ שראו ליורשו מן הדין וכיון שהיה לו בשעת אמירה והנתינה כן אז כת דעתו היה עליהן ועל כל יונאי שליהן שהן מוקדמין ליורשי אבי קודם אביו של הנותן וכ״ם קוד׳ אחיו ובני אחיו וכיון דקי״ל כבתרי״ף והרמב״ם והרשב״ם ושור דאחרי׳ לאו כאומר מעכשיו אם מת׳ הכת ולא הני׳ שום אחד מיולאי אלניה ה״ל שאר קרובים כאחרי׳ כיון שלא היה דע׳ הנותן אליהן וה״ל כאומ׳ נכסי לפלוני ואחרינ לפלוני ומת הבני בחיי המקבל דבשארו בנכסי׳ ביד יורשי ראשון ואם לא היה לו בשע׳ אמירה והנתינה כן אז כת דע״ת אם אזי האחים יונאי אלניו דינו כדין הכת עם יונאי אלניה ופ״ד שכתבתי דלעול׳ אחרי׳ דבשעת באמירתו ואחרינ ליורשי אחי שהיה באותו שעה ראוי ליורשו יונאי אלניו ע״ם וכזה נשתלק תמיהת ב״י ופש״ר : כח דאם וכתה הכת מחיי׳ בגמרא ונם בטור כתוב דאם היה לבת בשל בעלה קודם ליורשה מאשר ל קרובים ואבי׳ מכניה כיון דאחר מעכשיו וזכתה בו מחיי׳ והבעל יורש את אשתו אבי׳ קודם לבני׳ ואחיה : כט ואחריך ליורשיך כו׳ עד אין יורשיו נופלין אלוש כ״כ ג״כ הב״י לשנות האומרים דאין אחריך כאומ׳ מעכשיו דמי דלדידהו ק״לאות׳ נירה דגורסין בפוכד׳ הנ״ל וכתרה ליתה לאם הוגרך לומר וכתרה ליכת׳ אלא מאן לשקול כתרה כ״א יורשים

נכת׳ דנ״ל דאמעם יורשיה בא אם תתה היא בחיי הבעלה ונ״ל הב״י כיון דאמר נותן זה וכתרה ליתה הרי התנה שיורשי שכת׳ דהיינו בתה לא תזכה בחתנה זו מכח הבעלה אלא מכח הנותן וכיון שמתה הכת בחיי הבעלה ולא זכתה בהנכסי׳ אף בנה של בת זו אינו זוכה דהא נותן שווי׳ לבת זו כאחר וכיון דאחר אינו זוכה לא הוא ולא יורשיו כל שמת בחיי הראשון אף יורשי בת זו אינן זוכין ובמאלו נכסים פוזרי׳ לשאר יורשי הבעלה הב״ל ופבד״ר שם כתבתי דזהו נגד הגמרא ואי אפשר לישבם לשום ד׳ מהגירסו׳ הב״ל ונ״כ אינו דומה לאומ׳ ואחריך לאחר ומת אותו אחר בחיי הראשון מעשה דכל האומר ואחריך ליורשיך אין כוונתו על הבת שהיה לו אז לזוד אלא על כל יונאי אלניה וכנ״ל וכאלו אחר הנותן מתפלה בפי׳ שאחריך יהיה לאותו שהיה קיים אז יונאי אלניה ואף שגראה מדברי ב״י שבשם הר״ן כ״כ לא מצאתי שכ״כ ונם ק׳ ע״ז שהרי הר״ן כתב בהדיא דדוקא שאר יורשי אביה אינן יורשין אותם עכ״ל שהיאו כבאמת שם כ״כ וכן הוכחתי מדברי ב״י ע״ש בדר׳ שהארכתי ואי אפשר קושי׳ הב״ל לאמר ואחריך ליורשים בי״מ אחרת כתב הב״י והר״ן וב״י שהיאם והוא דאי לא אמר ואתרה ליורשה הסכת׳ רשאי לבתפלה לאחר בחתנת בריה ונם אם בתנה בחתנה שב״ם אז לב״ם היו מעשים קיימין משא״כ עתה כשאומר ואתרה ליתה וכנ״ל ונם בע״ם כתב כדברי מור״ם ודבריהן * תתוסין וצ״ע : ל אינו אלא לשופרי דשטרי ופיים שם וא״כ ה״ל בשאר שופרי דשטרי שכותבין שיהא לו רשו׳ לאחרן ולמשכן ולעשו׳ בו כל אשר בל״ל ור״ל וה״ם של זה שנתנו לו ויכול לאחרה וליתן לכתבל׳ ולהנהותו לב״ה בכל אשר קניני׳ שלו : לא ראובן שנתן מתנה בו׳ * בב״י סי׳ רמ״ה מתפ״ו בשם תשו׳ רשב״א על ראובן שהלוה לשמעון ולוי ויהוד׳ בניו מנה ומשכנו לו בתים ואח״כ מת ראובן וקודם שמלקו הירושה כתב שמעון ללוי שטר מתנה מכל מה שירש מאביו עמד לוי ותבע משמעון הנותן מוב זה בו׳ ופסק דהדין עם שמעון מבני שעם נאר מיתתו דבאלו זכה כמה שהיה שייב לאביו ונמחל שיעבודו מקודם עכ״ל ד״מ ס״ה ופ״ם שאחריך : לב וכה בנכסי׳ מכח שמעון ופע״ג דבשעה שנתן שמעון ללוי כל זכות שיש לו בכח מתנה ליד שמעון מ״מ כיון דראובן כתב בלשון מתנה לשמעון בשעכשיו אם יעבור לוי ושרי עבר ה״ל כאלו בא לידו לשמעון בשעה שנתנו ללוי שור בשם הרא״ש פ״ם (סי׳ נ) : לג כאלו אמר לה בפירוש כו׳ ולא בבעל זהו ל״ הרמב״ם ולהרמב״ם חבני בשא״ל כן בפירוש אבל להרא״ש שהשטור דס״ל דהרוצה ליתן לבתו ושלא יהא לבעל חמנו אפי׳ הפירו׳ ל״ל שנם לבתו אינו נותנו לכל דבר כ״א לדבר פלוני וכמ״ש בי״ד סימן רכ״ב ובא״ע סימן פ״ב ס״ל דה״נ ה״ל כאלו אמר לאחשם עד״ו • מיהו י״ל דוקא שתם דנותן לבתו לבעלה לעולמית צריך להתנות כן אם רוצה שלא יהא לבעלה אפי׳ הפירות משא״כ שבא דלא נתן לה עולמית שטרי א״ל ואחריך לפלוני ופיין בשור א״ע ובדברי המחבר שם ה״ם ס״א : לד האומר בנכסי לאחי כו׳ והוא ל״ הרמב״ם / והוא נלמד מדין שהוא עובדא בנכסי לשבת׳ כו׳ דאית׳ בגמרא הנ״ל וכבר כת׳ מור״ם דין שאר יורשים שאינן עומדין במקומו בכה״ג בשפי׳ שקוד׳ זה אם לא שאמ׳ מעכשיו וכמ״ש מילת׳ בטעמ׳ נם כת׳ שם מה בא מור״ם ללמדינו בהנהתו פ״ם לא היה הבעל יורש אותם והוא קודם אפילו לזרעה וכנ״ל : לו בעים ושעורים וכיוצא בהן פי׳ כגון שאר מיני שקורות כי בלשון מטלטלים שמשמה אינו משמע אלא מאני תשמישו עד שיפרש כל מטלטלי • שור בשם הרמ״ה : לז והעבדים בכלל כו׳ אף על גב דבשלמא אחרינן עבדים הוקשו לקרקעות שאני בתתנה דהולכין אחר לשון בני אדם ובלשון בני אדם בכלל מטלטלין הן כיון דניידי ועד״ר : לח רשיים בתשתונה דאין דרך בני אדם לשלשלה לאחר שהוקבעה במקומה ואף בשעה ברונה לנקרה מנקרה בתקופה משא״כ רשיים בעליונה דבשעה שבא לנקרה ולתקנה צריך לשלשלה ולהוקבה מתקומה וכן איתא בכל הפוסקים בהדיא ונם בש״ע לא הזכיר אלא רשיים בתשתונה ומשתמע על בשל״ שור שוטן דכתב דנם רשיים בעליונה אינה

בכלל וצריך לומר שטעות סופר הוא שם וצריך להיות תשתונה וכן מוכח

ממ"ש סס ז"ל אם אחר כל המעלות נס רבייס בעליונה ואפילו
שתשתוקה בכללו כו' דאל"כ ק' מאי אפי' דקאמר וק"ל : לט
נכסי לפלוני כושל כו' שכל דבר ערנילין ותותר למכו' כשעריכין
למעו' בכלל נכסים הוא : מ ספר תורה שיש בו ספק כו' דאיכא
דלא אישתם' הוא בנתר' כיון
דאשור לאד' למוכרה כ"א לצמוד
תורה ולישא אשה ופש"ר : מא
אם תפסו אין מוציאין מיד' דספיק'
דדינא הוא ואם יבא אליהו יופס'
האיכא' וכל ספק פעות' לחסכר'
במקום דקאי הממון יקום כידו
ופש"ר : מב דקי"ל בשויק
בקרקעו' כן נתבאר בטו' ובדברי
המחבר לעיל סי' ר"כ ס"ו דאין
קרקע נקנה אנ"ק : מג נס"ת
אם תפס בו' כיון שהוא ספק אם
הו' בכלל שם נכסי וכמ"ש בסמ"
שלפני זה : מד אם מתנת
שכ"מ היתה קנה ז"ל הטור נס"ם
זה בשם תשובת הרא"ש ודאי
שטרות בכלל נכסי' הן מיהו ה"מ
בשכ"מ שא"ל קנין דדבריו
בכתובין וכמסורין דמי והוא
כברי' שכתב קנה לך מיהו וכל
שיבודייהו ונם מסרן ליד
המקבל אבל בברי לא ואע"ג
דשקי' לו כל נכסיו הא"נק
והשפרו' היו בכית ויש כאן כתיב'
דכתב לו כל נכסיו ומשיריה אנה
פנירו מ"מ לא כת' לו קנ' לך מיהו
וכל שיבוד ומשיק שם דהשטרו'
ישארו ליורשיו ולא אמרינן דהוא
הפקר דודאי לא היה דעת הכותב
להפקירן אלא שלוק יורשי' מהם
אדעתא דהכי שיקנם אבירו
ומאחר דלא קנא' נשארו בחזקתן
וזכו בהן יורשים אב"ל :

רמט א הרי זה מתנה
אחנה הטור מפיים
וכת"ע ז"ל בד"א בתב' מופע'
אבל בתנה מרוכה לא שהרי לא פשיה
דעת המקבל שיתכנה לו עד
שיקנה לו בקנין או בא"מן ב
הקנאות שהתנה נתני בהן
אב"ל והיינו דוק' בשטר' אבל בעני
אין שלוק אפי' בתרוכה כמי וכ
מתורת נדר וכמ"ש בסי' קכ"ה
סעיף ה' וכסי' ר"ד ורמ"נ פ"ה :
ב שאינו נר ותושב נר תושב
הוא מי שקיבל עליו ז' מצות בני
נח וכו כתיב לגר אשר בשעריך
תתננו והיינו אם אין לו משלו
מנוה לשיתו ואם יש לו אב"ל
מותר לשיתו משא"כ בכותי
שאינו מקבל עליו ז' מצות בני נח אף שאינו עב"ז כתוב בה אם לא בכותי
דס"ל בתכירה וס"ס בתכירו אם יש בו משום דרכי שלום : ג קנה עצמו בן חורין דשעבד עצמו בכלל בנסי דאדונו הוא והרי מתנתו
וידו בחין לו כא' : ד ושונא מתנות יחיה פשוק הוא (בחלי ט"ו ודרש לה בגמרא בן ברא"נ דקידושין - וכוונת הו"ל דדרך בני
אדם לביות לשון אחר ממון בשוכרים לחיות בשבו ונפש ביתו וקאמ' דאדרב"ש מתנות יחיה כי הלהוס אחר מתנות נריך לבשנ"ש
הכריות ואינן מוכיחין על חשבונם הרעים שרואה בהם ופש"ר :

רן א מתנות שכ"מ אין צריך להקנות - זה תוכר אמ"ש הטור והמחבר כרים פי' רמ"א ז"ל בנתן מתנה לשבירו בין קרקע בין
מטלטלין אין המקבל ווכה אלא בא' מהדרכים שהקינה ווכה בהן וקשה לן בהן דס"מ בתנת בריא אבל בתנות שכ"מ
אין צריך להקנותם כו' ותקנת הו"ל הוא מפני הירא' שיטרוף דשתו של הבל"מ שיעשה שיחות ולא יקיימו דברין אחרין נמה אמנה כי
אין בכל שכ"מ את ומתן להקנו' בקנין בכל א' מהשניני' כפי הדין וכיון דא"ל קנין אם אי' דעת הבל"מ קנין בתנתו מנר נרש ולא תתקיי'
מתנתו כמ"ש הטו' והמחב' לקמן סי' זה סי' ז דבא בהא תליא דכיון דאינו צריך קנין והבו' עשה קנין גילה דעתו דמתנתו יהיה בתנת
בריא בקנין הוה פשוט דאין דעתו להקנו' בתנה כ"א אחר מיתו' ואין קנין לאחר מיתו' : ב א"ל להקנותו' היינו דוק' בשל"מ שלוק
כל נכסיו אם נכסו' אנוה מתנה מתנה כפירוש וכמ"ש בסמוך בס"ו ופ"ס : ג בכתובין וכמסורין דמי' אם קרקעות הן הרי הוא כאלו

יא (סס ברמב"ם) (יב) אמר לם נכסי לפלוני נוטל כל
המטלטלים וכל הקרקעות והבגדים והעבדים והבהמות
והעופות והתפילין עם שאר (יג) ספרים הכל בכלל נכסים
אבל מ"ס יש בו ספק אם הוא בכלל נכסים או אינו לפיכך
מא (יד) אם תפסו אין מוציאים מידו (אחר לתת לה בגדים כל
מה שמקרי בגד הוא בכלל בין בגדי חול בין בגדי שבת) (הרא"ש בלא פ"ו)
יב (כ"י מהו' פ"ד בשם הרשב"א) הכותב לחבירו שנתן לו
ארבע אמות קרקע ואגבן כל מטלטלין שיש לו בין זהב
וכסף בין שאר כל כלים גדולים וקטנים ובגדי פשתן וצמר
ומשי וכל מה ששמו ממון וכל מה ששמו נכסים לא קנה לא
קרקעו' מפני שאין קרקע נקנה כאגב ולא עברי' מה משו' דקניים'
לן החזיק בקרקעות לא קנה עבדים ולא ס"ת (מיהו מב בס"ת
אם תפס אין מוציאין מחבו) (סור בס"ו) :
יג (סור סי"ו בשם הרא"ש) הנותן להבירו כל נכסיו מטלטלי
אגב מקרקעי ולא שייר ליורשיו אלא ה' זהובים והיו לו
בכיתו שטרי חובות מד (סו) מתנת ש"מ היתה קנה דשטרות
בכלל נכסים הם (מי) אבל אם היתה מתנת בריא לא קנה
כיון (יז) דלא כתב ליה קנה אינהו וכל שיעבודא דאית בהו ולכן יזכו כהן היורשים :
בנס ואפילו היה המקבל עבדו חייב לנותן בשטר צריך לשלם ליורשיו דמאחר דלא מחל לו הקום
רק הקנה לו הטטרות ומאחר דלא קנה בשטר גם בקום לא מחל (נ"י ס"ס ר"ן בשם
הרשב"א) :

יב אחר בנכסי כו' עיין בתשו' מהרי"ם סי' ל"ג ובמהרי"ם מ"ש סי' נ"ג ומ"ש
סיתן ק"ס וסי' רפ"ח בתשו' מ"ש ס"ס ק"נ : יג ספרים כו' עיין בתשו'
רמ"א סי' נ' רפ"ו' ע"ר ובהרשב"ם סי' ר"נ : יד אם תפסו כו' ע"ל סי' ר"ן
ס"ס בהנ"ם וסי' ס"ן ס"כ וז"ל בהנ"ם ועתה"ל סי' כ"ה : טו מחנת ס"מ כו'
דברי המחבר מתוסין ריכיון דשייר ליורשיו א' וזהוים לא הוי חס"מ כדלקמן
סי' ר"ן ס"ר ומ"כ ל"ק דבעי כתיבה
ותפירה וכן הביא בכ"י ס"ם ס"ו בשמו
מ"ם תשובת הרשב"א ז"ל הקבלת שטר
מיתה בתחנת ס"מ בשמירה בלתא
הוא דהוי מתנה בכולהי נכסי אבל
ותפו' הרשב"א בשור קמ' אלעלה' הוכא
דלא שייר ע"ם ושיש אפיר ליישב לעי
מ"ם הסמ"ע סי' ר"ן סי' כ ס"ק ל"ס
וב"ש ועיין לקמן סי' ר"ן סי' ז נהנ"ם :
טו אבל אם היה מתנת בריא כו'
עיין מ"ם לעיל סי' ס"ו ס"ב דיש חולקי
ע"ז : יז דלא כתב ליה כו' כלות'
כיון דלא כתב ליה ולא אחר ליה
דבמתירה לחזר מהבני בפנ"ק ובלעיל
סי' ס"ו ס"י וכן בריך לפרש ל' הסוכת
הרא"ש בנסור אבל ליריב' הבליתי לשם
רבעיב' כתיבה ותפירה וע"ש :

רמט א הבומר כו' עיין
בתשובת רשב"ש סי'
ע"ר ובתשו' מבי"ם מ"ה סי' קכ"ב :
ב בתנכ

רמט הנותן מתנה וחוזר בו או הנותן לעבד ואשה ובו ה' סעיפים :

א (א) האומר ליתן מתנה מועטת לחבירו וחזר בו א הרי זה מסחוסרי אמנה (וע"ל סימן
ר"ד סעיף ח') :
ב עכו"ם ב שאינו גר ותושב אסור ליתן לו מתנה אא"כ הוא מכירו (תוס' מע"ק דע"ז) או אם
יש בדבר משום דרכי שלום :
ג הנותן מתנה לעבד או לאשה קנו הארון והבעל הארון קנה גם הגוף והבעל לא קנה אלא
הפירות אבל הגוף שלה כשתתאלמן או תתגרש ונתבאר זה בטור אה"ע סימן פ"ה :
ד הכותב כל נכסיו לעבדו ג קנה עצמו בן חורין ונתבאר זה בטור י"ד בסימן רס"ז :
ה מדת הסירות שלא לקבל מתנה אלא לבטוח בשם שיתן לו די מחסורו שנאמר ד ושונא
מתנות יחיה :

הלכות מתנת שכיב מרע

רנ דין מתנת שכיב מרע במקצת או בכולה בלא קנין ובו כ"ו סעיפים :

א א מתנת שכיב מרע ב א"צ להקנותה בשום אחר מדרכי הקנאה שדברי שכיב מרע ג
ככתובים ובמסורים דמי :
הנס (נ"י פ' י"ב) ואין פילוק בין ב"ה לאחר מיד לאחר מותו אי שנוה ליורשיו ליתן לאחר זמן
ואם לא נוה לתת דבר רק תינה אפוטרופסים ונתן לבם רשות לקנות נכסיו כבי מה שירצו
ופש"ייתם